

Gwada ta sabi da Lukwa

Zlrafta Lukwa ta gwadani

¹ Ari nɔrma Tawfilus, nda ndɔgha mnduha ta nɔvata ka vinda gwada ta ghɔɔa skwiha ta luta mataba nɔni. ² Ka vindafta hɔɔɔ manda va skwi nghanɔ gwal ta nzakway ka maslɔmtsaka tsa skwi ya, ta nuta ka gwal mna gwada Lazglafta daga taɔtaɔ. ³ Ka nɔvatá i'i guli ka psa snanɔta dɔna ta skwiha ta luta daga taɔtaɔ nɔ vindaghafta nda tvani a mala da Tawfilus, ⁴ kada snanɔta ka ta kdavakta vɔrdá skwiha mutsaf ka ta tagha skwi ta ghɔɔani.

I Zakari nda Elizabet

⁵ Mantsa tama, ma fitika nzakwa mgham Hiridus ta ga mgham ta hadika Zudiya, mamu sana mndu ta dra skwi nɔ Lazglafta, Zakari hgani mataba mndɔra la Abiya mndɔra gwal ta dra skwi nɔ Lazglafta. Elizabet hga markwa taɔ ta sabi nda ma mndɔra la Haruna. ⁶ Tudukwa mndu hɔɔɔ his his ta wa ira Lazglafta. Ta snay hɔɔɔ ta zlahá Lazglafta nda skwa dzahayhani, had maslivinza ta ksarɔta hɔɔɔ wa. ⁷ Mutsaf a hɔɔɔ ta zwanɔ dekdɔk wa, kabga ka dzaghaɔɔ Elizabet, lula ima taɔ guli.

Dza'a nɔtsay ka ta zwanɔ ka duhwala Lazglafta nda Zakari

⁸ Ma sana fitik, ta maga slna tsa dra skwi ya Zakari ta kɔma Lazglafta, kabga mbɔdagagha mbɔda fitik nɔ magay mndɔra taɔ ta tsa slna ya, ⁹ ka zbaptá lu nda vindima ta Zakari nɔ lami da hɔga Lazglafta da dra urdi manda ya snu gwal ta dra skwi nɔ Lazglafta ta magay. ¹⁰ Magatá tsa fitika dra urdi ya, ka sli'aftá tsi ka lami da hɔga Lazglafta da dra tsa urdi ya, ta magɔ dɔmga ta du'a ma bli. ¹¹ Má

tsa tama, gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ta kəma Zakari, ka sladati nda ga zeghwa tsa gwir ta drə lu ta urdi ya. ¹² Na gi nghaṅta Zakari, ka ghudzaftá tsi da zləṅ, sraw vghani. ¹³ «Ma zləṅ ka ta zləṅ Zakari, wana tsu'aftsu'a Lazglafta ta ndəba dzva gha. Dza'a yagha ya markwa ghuni Elizabet ta zwaṅa zgun ṅa tsanaftá gha ta hgani ka Yuhwana, ¹⁴ dza'a rfay ka ta rfu katakata, dagala gwal dza'a rfu ta ghəṅjani guli. ¹⁵ Ka mndu dagala dza'a nzakwa tsi ta kəma Lazglafta. Had dza'a sa ima inabi dər skwi ta ghuya mndu wa. Dza'a ndəghundəgha nda Sulkum nda ghuba daga ma huda mani. ¹⁶ Dza'a nda ndəgha zwana la Isra'ila dza'a vranakta tsi da Lazglafta Mghama taṅ. ¹⁷ Ta kəma ta kəma dza'a dza'a tsi nda slnani ta kəma Lazglafta nda Sulkum, nda mbraku manda ṅa Iliya ṅa dzranaftá* nzaku mataba dadaha nda zwana taṅ, ṅa vranaktá ghəṅja gwal ta maga ghwadaka skwi ka ṅərma mnduha. Mantsa ya dza'a payafta† tsi ta mnduha ṅa fata taṅ ta vgha ṅa Lazglafta,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi. ¹⁸ «Waka yu dza'a sraṅtá skwi mantsa? Wana i'i halata mndu yu, markwa ini guli nda hala,» ka Zakari nda tsi. ¹⁹ Ka tsa duhwala Lazglafta ya zlghanaftawi mantsa: «I'i Gabriyel‡ ya, ta sladu ta kəma Lazglafta ṅa maganata slna. Tsatsi ta ghunighata ṅa gwadgaghata, ka mnaghatá tsa Lfida Gwada ya. ²⁰ Ndana tama, wana ka dza'a nuta ka rgha. Laviṅta a ka ta gwada ha ka sagha fitika magata tsa skwiha ya wa, kabga zlghaf a ka ta tsa skwi dza'a magaku ma fitikani mnagha yu ya wu,» ka'a.

²¹ Ta nzatá mnduha ka kzla saba Zakari, sew sabə a wa. Ka ndanu həṅ ta ndanu: «Nu ta slanaghata ma həga Lazglafta tama?» ka həṅ. ²² Manda sabani, ka traptá tsi

* 1:17 Ngha ta Malatsi 4:6 † 1:17 Ngha ta Malatsi 3:23-24. ‡ 1:19 Tsaya duhwala Lazglafta ghunaf lu.

ta gwada nda tskata mnduha, gi ka tsatsafta hen kazlay: Mamu mazemzem ta slanaghata ma hoga Lazglafta ka'a. Lavin a ta gwada nda wi nda hen wu, mada ka mnay nda dzvu na tan.

²³ Tahula kduta fitika maga slnani, ka sli'afta tsi ka laghwi dzaghani. ²⁴ Nzdava a tahula tsa wu, ka zlghafta markwa tan Elizabet ta hudi. Ka zata Elizabet ta tili hutaf ta difa vgha. Ka'a mantsa: ²⁵ «Zdakatahudi ya magiha Mgham Lazglafta, ka skwa hula si nzakwa da ta koma mnduha da, kabga ta ya a yu ta zwan wa. Ama ka tawata Lazglafta ta hidahida ta i' ndana, ka klaghutata tsa hula ya ta ghen da,» ka'a.

Dza'a natsay ka ta zwan, ka duhwala Lazglafta nda Mari

²⁶ Ta mamku' a tilani, ka ghunafta Lazglafta ta duhwalani Gabriyel da sana luwa ta hgu lu ka Nazaret ma hadika Galili, ²⁷ da sana daghali ta hgu lu ka Mari ta dzugu sana mndu Yusufu hgani ta sabo nda ma mndora la Dawuda. ²⁸ Ka lameta slanaghata: «Zgu tsa, tfaghaghatfa Lazglafta ta wi katakata. Kawadaga Mgham Lazglafta nda kagha,» ka'a nda tsi. ²⁹ Kbonafta tsa gwada ya ta Mari, «nu mndora nana ma ga zgu tama,» ka'a ma ghenani. ³⁰ Ka duhwala Lazglafta nda tsi mantsa: «Ma zlen ka ta zlen Mari, zbapzba Lazglafta ta kagha ka tfaghaghatawi. ³¹ Wana dza'a zlghafzgha ka ta hudi, na yata gha ta zwan zgun, na tsanafta gha ta hgani ka Yesu. ³² Dza'a nzakway ka mndu dagala, dza'a hgay lu ka Zwan Lazglafta ta luwa na vanta Lazglafta ta ga mgham manda na dzidzani Dawuda. ³³ Dza'a gay ta mgham ta ghen la Isra'ila na kdedezen, kdavakta a tsa ga mghamani ya wu,» ka'a. ³⁴ Ka Mari nda tsa duhwala Lazglafta ya mantsa: «Kinawu ka skwi dza'a magaku mantsa, ya wya ta sna a yu ta zgun wu?» ka Mari. ³⁵ «Sulkum nda ghuba dza'a saha ta ghen

gha. Mbrakwa Lazglafta ta luwa dza'a bukwaghamta. Tsaya dza'a kəl lu ka hga tsa zwaŋ nda ghuḅa dza'a yata ka ya ka Zwaŋa Lazglafta. ³⁶ Ngha a ka ta zba gha Elizabet si kul faftá lu ta ghəŋ ta yayni ta zwaŋ ná, wa'a nda hudi ndana, mamku' a tilani na nda va tsa halatani ya tani ra. ³⁷ Haḍ sana skwi ta tranaghatá Lazglafta wa,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. ³⁸ Yaw, «kwalva Lazglafta i'i, ka maga Lazglafta manda ya mniha ka,» ka Mari. Ka sli'afṭa duhwala Lazglafta tavatani ka laghwi.

Laghwa Mari nghanaghatá Elizabet

³⁹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'afṭá Mari misimmisim ka laghwi da sana luwa ta ghwá ma haḍika Yahuda da nghanaghatá Elizabet. ⁴⁰ Ka lamə tsi da həga ga Zakari ka ganaghatá tsi ta zgu ta Elizabet. ⁴¹ Na gi snaŋta Elizabet ta ga zgwa Mari, gi ka skalavaftá zwaŋ ma huḍani. Ka ndəghanafṭá Sulkum nda ghuḅa ta Elizabet. ⁴² Ka klanṭá tsi ta lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Kagha, nda tfawi ta ghəŋa kagha mataba mi'aha. Na zwaŋ ma huḍa gha na guli, nda tfawi ta ghəŋani. ⁴³ Waka yu mutsa nana ma zdaku kəl mani ma mghama ḍa ka sagha da ini na? ⁴⁴ Nda sna ka ná, ma fitika lama tsa ga zgwa gha ya tsərah da sləməŋa ḍa, ka skalavaftá na zwaŋ ma huḍa ḍa na da rfu. ⁴⁵ Nda tfawi ta ghəŋa kagha, kagha ta zlghaftá skwiha mna gha lu ta dza'a magaku kahwathwata daga da Mgham Lazglafta ya.»

Fa laha Mari

⁴⁶ Ka Mari mantsa:
«Ta zləzlvay yu ta Lazglafta.

⁴⁷ Ta taku ŋuḍufa ḍa da rfu ta ghəŋa tsatsi mnda mba i'i,

⁴⁸ kabga ḍvafḍva ta nghapta ka kwalvani nda hta. Wana daga ndana, nda tfawi ta ghəŋani ka inda zivra mnduha dza'azlay nda i'i,

⁴⁹ kabga dagala n̄ərma skwiha magiha Lazglafta nda mbra. Nda ghuḃa h̄əga Lazglafta.

⁵⁰ Tawa hidahidani ná, nda nza n̄a d̄ekd̄ek ta gh̄əṅa gwal ta z̄l̄əṅay.

⁵¹ Nda dzvani maraṅta tsi ta mbrakwani, ka ghzliṅtá tsi ta gwal ta gla gh̄əṅ, nda gh̄ərbaku ma ṅudufa taṅ.

⁵² Ka slisliṅwiṅtá tsi ta sanlaha ma gwal dagaladagala ta dughurukwa dasu, ka kapanaftá tsi ta gwal nda hta,

⁵³ ka baghanaftá tsi ta gwal ma maya nda skwiha zdazda, ka ghzliṅtá tsi ta gwal gadgh̄əl b̄ɖadar.

⁵⁴ Manda ya tanaf tsi ta imi ta sl̄əm̄əṅ ta dzidz̄iḃa mu, ka kataṅtá tsi ta la Isra'ila mnda maganatá sl̄na,

⁵⁵ ka havaptá tsi ka tawa hidahidani n̄a Abraham nda inda zivrani tani n̄a d̄ekd̄ek,» ka'a.

⁵⁶ Ka nzatá Mari kawadaga nda Elizabet ta kla tili hk̄ən, tahula tsa ka vraghutá tsi dzaghani.

Yagatá Yuhwana

⁵⁷ Mantsa, ka sagha fitika dgakwa Elizabet, ka yatá tsi ta zwaṅa zgun. ⁵⁸ Ka snaṅtá sl̄əvdahani nda la taṅ ta tsa n̄ərma zdaku magana Lazglafta ya, ka sli'adaghatá h̄əṅ gwaftá rfu kawadaga nda tsi. ⁵⁹ Baḃu matghasa fitik manda dgatani, ka sli'adaghatá h̄əṅ n̄a tsanatá fafada zwaṅ. Ka kum̄ə h̄əṅ ta tsanaftá hgani ka Zakari manda va hga dani. ⁶⁰ «Mantsa a dza'a hga lu wu, Yuhwana hgani,» ka mani. ⁶¹ «Had mndu mataba mnd̄əra ghuni tsanaf lu ta mnd̄ərga tsa hgu ya wu,» ka h̄əṅ nda tsi. ⁶² Ka d̄awaṅtá h̄əṅ nda dzvu da dani: «Waka ka ta kuma tsanaftá hgu na?» ka h̄əṅ nda tsi. ⁶³ Klagid̄ighawa aluha, ka Zakari nda dzvu. «Yuhwana hgani,» k̄ə'a vindaftá hga tsa zwaṅ ya. Inda taṅ demdem ka nd̄ərmim h̄əṅ.

⁶⁴ Gi hadahada, ka zlrəglaftá Zakari ta gwada tsəlen, ka zləzlvá Lazglafta. ⁶⁵ Ka ksafatá tsi ka zləŋ ta inda sləvdahani. Ka rusu lu ta inda tsa skwiha ya ma inda vli ta ghwá ma hadika Zudiya. ⁶⁶ Inda mndu ta snaŋtá tsa gwada ya, ta ndanu ta ghəŋjani kazlay: Kinawu dza'a nzakwa tsa zwaŋ ya tama kə'a? «Zlah dza'a nzakway ka mndu dagala, kabga kawadaga Lazglafta nda tsa zwaŋ ya,» ka həŋj.

Zləzlvay Zakari ta zďakwa Lazglafta

⁶⁷ Tsa Zakari dani ma tsa zwaŋ ya kay, ka ndəghanaftá Sulkum nda ghuḅa, ka zraftá tsi ta mna skwi dza'a magaku: ⁶⁸ «Zləzlvama Mgham Lazglafta la Isra'ila kabga saghani da katarŋtá mnduhani, ka varatá tsi ta həŋj.

⁶⁹ Ka sladamatá tsi ta mnda mba mndu nda mbra ta sabi ma zivra Dawuda ta nzakway ka kwalvani,

⁷⁰ manda ya mnigij tsi nda ma wa la anabi daga ghalya kazlay:

⁷¹ Dza'a mbaghunafmba yu ma dzva ghumaha ghuni, nda ya da gwal ta dra kaghuni kə'a.

⁷² Mantsa ya, maranaŋmara ta tsa tva hidahidani ya ta dzidziha mu,

ka havaktá tsi ka tsa dzratá wani nda ghuḅa ya, §

⁷³ manda ya wadana tsi ta dzidza mu Abraham,

⁷⁴ “Dza'a mbaghunafmba yu ma dzva ghuma ghuni, kada laviŋta kuni ta ksanatá slna kul had zləŋ,

⁷⁵ ŋa nzata ghuni ka gwal nda ghuḅa, gwal tďukwa ta kəmani ma inda kdavakta hafa mu.”

⁷⁶ Kagha zwaŋa ďa, anaba Lazglafta ta luwa dza'a hga lu ta kagha.

Kagha dza'a tiŋlaghuta ka mgham ŋa fadanatá tvi,

⁷⁷ ŋa snanamtá mnduhani kazlay:

§ 1:72 Ngha ta Levitik 26:42.

dza'a mbay ta həŋ ma platá dmakwa taŋ kə'a.

⁷⁸ Dagala tawa hidahida nda zdaku da Lazglafta mu kəl tsi
ka vlagatá tsuwadəkani manda fitik ta safi
gavzlazlaŋ, ka sagha da amu daga ta luwa,

⁷⁹ ŋa tsuwadəkaku ta ghəŋa gwal ta nzaku ma grusl,
nda gwal ta nzaku ta wa hdak ma sulkuma mtaku,
nda ya ŋa pgha səla mu ta tva zdaku,» ka'a.

⁸⁰ Mbada tsa zwaŋ ya ka glaku, ka sgaku mbrakwani ma
Sulkum, ka nzatá tsi ma mtak ha ka sagha fitik kəl tsi ka
maranťá nzakwani baŋluwa da la Isra'ila.

2

Yagatá Yesu

Mat 1:18-25

¹ Ma tsa fitik ya, ka mnaftá mgham Sezar Augustus ta
zlahu kazlay: Vindaftá mbsaka inda mnduha ma dzva
Ruma kə'a. ² Ma fitika nzakwa Kiriniyus ka ŋumna ta
hadika Siri zlafta tsa taŋtaŋa mbədaftá mbsaka mnduha
ya. ³ Inda mnduha ka sli'i həŋ da vinda hga taŋ ma luwa
taŋ. ⁴ Ka sli'afťa Yusufu ma luwa Nazaret ta hadika Galili,
ka ŋladaftá tsi da luwa Batlehem ma hadika Zudiya ta
nzakway ka luwa kəl lu ka yatá mgham Dawuda. Lafla da
hada kabga sabə ma mndəra Dawuda tsatsi. ⁵ Ka laf tsi
kawadaga nda makumidzani Mari nda huđi ya, da vinda
hga taŋ. ⁶ Manda bhadaghata taŋ da hada, ka sagha fitika
dgakwa Mari. ⁷ Ka yatá tsi ta zumalani ka zwaŋa zgun,
ka mbsamtá tsi ma lğut ka hananamta ma tsu'aŋ, kabga
mutsaf a həŋ ta həga nzakwa matbay wa.

Mnay duhwala Lazglafta ta Lfiđa Gwada ŋa gwal ngha
rini

⁸ Tsaw ma va tsa luwa ya mamu gwal ta ngha rini, ta
hani ma mtak ta ngha rina taŋ. ⁹ Ka zlagaptá duhwala
Lazglafta ta kəma taŋ, ka wanaftá tsuwadaka glakwa

Lazglafta ta həŋ. Ka ksaftá zləŋ ta həŋ katakata. ¹⁰ «Ma zləŋ kuni ta zləŋ, kabga Lfida Gwada dza'a nzakway ka skwa rfu dagala da inda mnduha sagha yu da mnaghunata. ¹¹ Gita yəgaghunata lu ta mnda mba mndu ta nzakway ka Kristi ma luwa Dawuda. ¹² Wya ŋizla dza'a kəl kuni ka tsəmafta: Dza'a slanaghasla kuni ta vzi'uwa mbsam lu ma lɡut ka hananamta ma tsu'aŋ,» ka duhwala Lazglafta nda həŋ. ¹³ Ka gi sli'agatá ndəghata sanlaha ma duhwalha Lazglafta ta luwa ŋərǒisl slanaghatá tsa turtuk ya. Ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta. Ka həŋ mantša: ¹⁴ «Glaku ŋa Lazglafta ta luwa, zďaku ta ghəŋa hadik mataba mnduha đvu tsi.»

Sli'a gwal ngha rini da luwa Batlehem

¹⁵ Manda vraghuta tsa duhwalha Lazglafta ya ta luwa, ka tsa gwal ngha rini ya mataba taŋ mantša: «Mbadma da luwa Batlehem ka nghanata mu ta tsa skwi ta maguta mnama lu ya,» ka həŋ. ¹⁶ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi misimmisim, ka slanaghatá həŋ ta i Mari nda Yusufu nda tsa zwaŋa vzi'uwa ya hananam lu ma tsu'aŋ*. ¹⁷ Tahula nghanəta taŋ, ka rusu həŋ ta skwi mnana lu ta həŋ ta ghəŋ tsa vzi'uwa ya. ¹⁸ Ka ndərmim inda gwal ta sna tsa skwi ta mnə gwal ngha rini ŋa taŋ ya nda ndərmima. ¹⁹ Ka ŋanatá Mari ta inda tsa skwiha ya ma ghəŋani ka ndanu ta ghəŋani. ²⁰ Ka vraghutá tsa gwal ngha rini ya dzagha taŋ nda vla glaku nda zləzlvu ŋa Lazglafta ta ghəŋa inda skwi snaŋ həŋ, ka nghanəta həŋ manda va skwi ya mnana lu ta həŋ ya. ²¹ Ta matghasa fitik ŋa tsanatá fafaďa tsa zwaŋ ya, ka tsanaftá lu ta hgu ka Yesu, tsa hgu mna duhwala Lazglafta ma kďaku mani ka zlgħaftá hudani ya.

Marantá Yesu ma həga Lazglafta

* 2:16 Ngha ta Lukwa 2:7.

²² Kdatá tsa fitika ghubata Mari manda ya ta mnə zlaha Musa ya, ka klaghatá i Mari nda Yusufu ta tsa zwan̄ ya da Ursalima ɲa vlan̄tá Lazglafta. ²³ Manda ya nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: Inda zumali ka zwan̄a zgun† ná, ɲa Lazglafta ya kə'a ya. ²⁴ Ka dranaftá hən̄ ta Lazglafta ɲa pla ghən̄ ta «kukuha his ka zwana ghərбу' ‡ his a tsi» manda ya nda vinda ma zlaha Mgham Lazglafta.

Rfay Saminu ta Lazglafta

²⁵ Ma tsa fitik ya, mamu sana mndu ma Ursalima Simeyuna hgani. Tsa mndu ya ná, tdukwa mndu ya, ta snay ta gwadá da Lazglafta. Ta kzlaykzlay ta mnda mba la Isra'ila. Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda tsi guli. ²⁶ Si mnanan̄mna Sulkum nda ghuba kazlay: Had̄ dza'a mtuta karaku ka ta ngha a tsi ta ghunatá mnda Lazglafta ta nzakway ka Kristi wu kə'a. ²⁷ Ka ghunaftá Sulkum nda ghuba da həga Lazglafta, ta kladaghatá i dani nda mani ta Yesu ɲa kd̄iŋta magatá skwi manda ya mna zlahu ɲa magay. ²⁸ Ka tsu'aftá tsatsi ta tsa zwan̄ ya ma dzvani, ka rfu tsi ta Lazglafta. Ka'a mantsa:

²⁹ «Ndana tama mghama dá,
nda kda magatá sl̄na gha, zlan̄zla ta kwalva gha,
ka bhata tsi nda vghata zdaku manda ya mna ka,
³⁰ kabga nda ngha yu nda ira dá ta mbaku vla ka,
³¹ mbaku ya payaf ka ɲa inda mnduha demdem.
³² Tsuwadak ya ɲa inda mndəra mndu.
Tsatsi dza'a klaktá glaku ɲa mnduha gha la Isra'ila.»

³³ Ka va ndərmim i dani nda mani ta skwi ta gwadə lu ta ghəɲa tsa zwan̄ ya. ³⁴ Ka tfanaghatá Simeyuna ta wi ta hən̄. Ka'a nda Mari mantsa: «Nana zwan̄ na ná, dza'a klakkla ta zləmbaku, nda sli'afta ɲa ndəghata sanlaha ma

† 2:23 Ngha ta Sabi 13:2, 12, 15 nda Mbsak 18:15-16. ‡ 2:24 Ngha ta Zlahu 12:8.

mnduha ma la Isra'ila. Dza'a nzakway ka ηizla daga da Lazglafta, ηa husantani ta sanlaha ma mnduha. ³⁵ Dza'a tuzigin tuza ta skwi ma ηudufa mnduha. Vərdā kagha guli ηa nzakwa ηudufa gha manda skwi sligla lu nda kafay,» ka'a nda Mari mani ma tsa zwaη ya.

Rfay Ana ta Lazglafta ta ghəηa Yesu

³⁶ Mamu sana marakw ka anabi nda hala katakata, Ana hgani, makwa Fanuwal ma mndəra la Asira. Ndəfāη yeya vaku maga tsi nda zə'al manda laghani da mndu, ³⁷ ka nzaku tsi ka wadgu. Tghasmbusak fwaɗ mida imani. Ma həga Lazglafta ta nzakwa tsi ta ksanatá slna nda fitik tani nda rvidik tani, nda ma maga du'a nda suma. ³⁸ Bhadaghata tsatsi guli, ma va tsa fitik ya, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta, ka mnə tsi ta gwada ta Yesu ηa inda gwal ta kzla mbakwa Ursalima.

Glakwa Yesu ma luwa Nazaret

³⁹ Tahula kdīηta i Yusufu nda Mari ta maga skwi ya mnə zlahu Lazglafta, ka vraghutá həη da luwa taη ma Nazaret ta hadika Galili. ⁴⁰ Ka glaku tsa zwaη ya, ka sifaku tsi, dagala difil ma ghəηani, kawadaga zdakwa Lazglafta guli nda tsi.

Yesu ma həga Lazglafta ma Ursalima

⁴¹ Inda vaku i dani nda mani ma Yesu ta dza'a da skala Pak ma Ursalima. ⁴² Magatá ima tsa zwaη ya ghwaηpɗə his, ka ηlaghatá tsi kawadaga nda i dani nda mani da Ursalima da tsa skala Pak ya manda ya snu həη ta magay. ⁴³ Tahula kdátá tsa skalu ya ta vru həη dzagha, ta tsaghutá Yesu ta vgha nda həη ka nzaghuta ma Ursalima kul snantá i dani nda mani. ⁴⁴ Ba ta mbaɗa həη kawadaga nda grahani ka həη sizlay. Tekulemes vagha taη ta mbaɗa, ka zbə həη mataba mndəra taη nda grahani, lay ngha a həη wa. ⁴⁵ Trapta taη ta pahay, ka vraghutá həη pahay

ma Ursalima. ⁴⁶ Badu mahkəna fitik, ka slanaghatá həŋ ma həga Lazglafta ta nzaku mataba gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ta sna skwi ta mnə həŋ, ta dza'a nda dawəŋta da həŋ guli. ⁴⁷ Faflara, ka tsa gwal ta sna tsa zlgħawi ta zlgħə tsi nda tsa snəŋtá skwani ya. ⁴⁸ Na ghur nghanťá i dani nda mani, ka ndra'u həŋ nda ndra'uwa. «Sagəŋ, nu kəl ka ka magəŋnatá skwi mandana? Hərfa ta aŋni nda da gha na təkək ta psa kagha,» ka mani nda tsi. ⁴⁹ «Ŋaw kaghuni ta i'i ta psay na? Sna a kuni kazlay: Dza'a nzə ma həga da da yu ta nzaku kə'a ra?» ka'a nda həŋ. ⁵⁰ Tsərid', sna a həŋ ta tsa skwi ta mnə tsi ŋa taŋ ya wa. ⁵¹ Mantsa tama, ka snatá tsi ta gwada taŋ, ka sli'aftá tsi kawadaga nda həŋ, ka valaghata da Nazaret. Ka ŋanatá mani ta inda tsa skwiha ya ma ghəŋani. ⁵² Ka glaku Yesu, ka sgaku difilani, ka zdəganatá nzakwani ta Lazglafta nda mnduha tani.

3

Mbədānafwa mbəda ta nzakwa ghuni ka Yuhwana nda mnduha

Mat 3:1-12, Mak 1:1-8, Yuh 1:19-28

¹ Ta Maghwanəpədə hutafa vakwa Tiber Sezar ta pala, ta nzakwə Pwanəs Pilat ka ŋumna ta hadika Zudiya, ta gə Hiridus ta mgham ta hadika Galili, ta gə zwanəmani Filip guli ta mgham ta hadika Iture nda hadika Trakunita, ta gə Lisaniya guli ta hadika Abilena. ² Ma tsa fitik ya guli, i Hana nda Kayifa mali ta ghəŋ gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Ka sagha gwada Lazglafta da ghəŋa Yuhwana zwanə Zakari ma mtak. ³ Ka sli'aftá Yuhwana ka lagħwi da ra inda luwa ta wanaftá ghwa Zurdeŋ nda hagaku, ka'a mantsa: «Mbədānafwa mbəda ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem, ka plighunista Lazglafta ta dmakwa ghuni,» ka'a.

⁴ Manda ya nda vinda ma deftera anabi Isaya kazlay:

«Lwa tsa mndu ya ta snu lu ta gugufaku ma mtak kazlay:
payanawa paya ta tvi ŋa Mgham,
ka lele'anata kuni kə'a.

⁵ Ka sanamta lu ta inda vli ka didiŋa,
ka tasiŋta lu ta inda ghwá nda kudunurha, ka dayapta lu
ta skwi ka ghuluŋud,
ka payanata lu ta hurabasl ta tvi,

⁶ ŋa nghanja inda mnda səla ta mbaku da Lazglafta*.»

⁷ Ka mnə tsi ŋa tsa mnduha ta sli'adaghata rutututa da
maga batem da tsi ya. Ka'a mantsa: «Mndəra la mupuhwa,
wa ta mnaghunata kazlay: Hwayawahwaya ta basa ŋuduf
ta sagha ta kəma kə'a na? ⁸ Magawamaga ta slna ya ta
maranja mbədatá nzakwa ghuni, ka zlanja kuni ta mnay
ma ghəŋa ghuni kazlay: Abraham ná, dzidza ŋni ya, kə'a.
Ka yu ta mnaghunata ná, laviŋlava Lazglafta ta nanaftá ya
palaha ya ka zwana Abraham. ⁹ Daswa ka kuni! Nda ghada
kapatá slpada ŋa tsiŋtá fu daga ta slrəŋ. Inda fu ya kul
zdaku yakwani, dza'a tsiŋtsa lu ka vzamta ma vu,» ka'a.

¹⁰ Ka dəmga nda Yuhwana mantsa: «Nu ta raku ŋa
magay ŋni tama?» ka həŋ. ¹¹ Ka'a nda həŋ mantsa: «Mndu
ya his lgut da tsi, ka dganapdga tsi nda mndu ya kul had
tsi da tsi. Mndu ya mamu skwa zay da tsi guli, ka maga tsi
mantsa ya,» ka'a.

¹² Ka sli'adaghatá gwal ta tska dzumna guli, ŋa mag-
anafta Yuhwana ta batem ta həŋ, ka dawə həŋ da tsi:
«Maləm, nu ta raku ŋa magay aŋni guli?» ka həŋ. ¹³ Ka'a
nda həŋ mantsa: «Ma daw kuni ta skwi da mndu ka
malaghutá ya tsaf lu,» ka'a nda həŋ. ¹⁴ «A ki aŋni, nu ta
raku ŋa magay ŋni?» ka La sludzi dawarja guli da tsi. Ka'a
nda həŋ mantsa: «Ma mbrəh kuni ta mndu ŋa vlaghunata
skwi, rfawa ta rfu nda kuraghuta skwi ta plaghunata lu,»
ka'a.

* 3:6 Ngha ta Isaya 40:3-5.

Mndu ta malaghuta ka Yuhwana

¹⁵ «Zlah Kristi a na mndu na ri,» ka mnduha nda Yuhwana, kabga nda fa ghəŋa taŋ ka kzla saghani. ¹⁶ Ka'a nda həŋ mantsa: «I'i ná, nda imi ta magaghunafta yu ta batem, ama mamu mndu ta sagha ta malaghutá i'i nda mbraku. Slaghu a i'i ka plinťá zu'a baabahani wa. Tsatsi, dza'a magaghunafmaga ta batem nda Sulkum nda ghuḅa nda ya nda vu. ¹⁷ Nda ŋatá kuwatavihi ma dzvani, dza'a vihapviha ta hyani, ŋa tskamtani ma gvurani, ŋa driŋtani ta sabatbat nda vu kul mtavata,» ka'a nda həŋ demdem. ¹⁸ Mantsa ya ka Yuhwana ta mna Lfidá Gwada ŋa mnduha, ka dza'a nda vla ndəghata hidakuha ŋa taŋ.

Tsamta Hirudus Anťipas ta Yuhwana ma gamak

¹⁹ Ka dvanaghatá Yuhwana ta mgham Hiridus ta ghəŋa klugudunustani ta Hiridiya markwa zwaŋamani Filip, nda ya ta ghəŋa ndəghata sanlaha ma ghwadaka skwi ta magə tsi. ²⁰ Ka ksamtá tsi ta Yuhwana da gamak, ka sganaghata ta ghəŋa tsa ghwadaka skwi ta magə tsi ya.

Maganaftá batem ta Yesu

Mat 3:13-17, Mak 1:9-11

²¹ Manda ya ta maganafta Yuhwana ta batem ta mnduha, ka lagha Yesu ka maganaftá lu ta batem guli. Ta ndəbu tsi ta dzvu, ka gunatá luwa buwaŋ, ²² ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghəŋani manda ghərbu' ta nghə mnduha. Mantsa, ka snaku lwa Lazglafta daga ta luwa ta mnay kazlay: Kagha Zwaŋa da dvu yu ma hyahya ŋudufa da†, ka'a.

Mndəra la taŋ ma Yesu

Mat 1:1-17

²³ Ta magay ima Yesu ta hkən mbsak ta zraftá tsi ta ksa slnani. Manda va ya ta ndanu mnduha kazlay:

† 3:22 Ngha ta Zabura 2:7 nda Isaya 42:1.

Zwaŋa Yusufu ya kə'a ya, wya mndəra taŋ: Yusufu, Yusufa Heli, ²⁴ Hela Matat, Matata Levi, Levi Malki, Malki Zanay, Zanaya Yusufu, ²⁵ Yusufa Matatiyas, Matatiyasa Amus, Amusa Nahum, Nahuma Hesəla, Hesəla Nagay, ²⁶ Nagaya Mahat, Mahata Matatiyas, Matatiyasa Samayin, Samayina Yusek, Yuseka Yuda, ²⁷ Yuda Yuwana, Yuwana Resa, Resa Zwarubabel, Zerubabela Salatiyel, Salatiyela Neri, ²⁸ Nera Malki, Malki Adi, Adi Kasam, Kasama Elmadama, Elmadama Yera, ²⁹ Yera Dzesuwa, Dzesuwa Eliyezer, Eliyezera Yurima, Yurima Matat, Matata Levi, ³⁰ Leva Simeyuna, Simeyuna Yudah, Yudaha Yusufu, Yusufa Yunam, Yunama Iliyakim, ³¹ Iliyakima Meleya, Meleya Mena, Mena Matat, Matata Natan, Natan Dawuda, ³² Dawuda Yesay, Yesaya Ubed, Ubeda Buwaz, Buwaz Sala, Sala Nasuŋ, ³³ Nasuŋ Aminadap, Aminadapa Admin, Admina Arni, Arni Hesərum, Hesruma Fares, Faresa Yuda, ³⁴ Yuda Yakubu, Yakubu Izak, Izaka Abraham, Abraham Tera, Tera Nahur, ³⁵ Nahura Seruk, Serukwa Ragaw, Ragawa Falek, Faleka Eber, Ebera Sala, ³⁶ Sala Kayinam, Kayinama Afaksad, Afaksada Sema, Sema Nuhu, Nuhwa Lamek, ³⁷ Lameka Matusalah, Matusalaha Inuk, Inukwa Yered, Yereda Maleleyel, Maleleyela Kayinan, ³⁸ Kayinana Inus, Inusa Set, Seta Adamu, Adamu ya Zwaŋa Lazglafta.

4

Dzəghanta halaway ta Yesu

Mat 4:1-11, Mak 1:12-13

- ¹ Ta vragaptá Yesu ma ghwa Zurden, nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḃa. Ka wawu tsa Sulkum ya ma mtak,
² fitik fwad mbsak zaŋ a ta skwa zay wa. Ka dzəghantá halaway. Tahula luta tsa fitikha ya, ka kuzlanaftá maya.
³ Ka halaway nda tsi mantša: «Ka Zwaŋa Lazglafta ka katsi, mnanamna ta na pala na, ka navapta tsi ka buradi,» ka'a.
⁴ Ka Yesu mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay:

Nda skwa zay kwerjkerj yeya a ta nzakwa mndu ta nzaku nda hafu wu kə'a,» ka Yesu.* ⁵ Ka kladaftá halaway ta Yesu ta wa lilwa, ka gi maranató tsi ta inda za mgham ma ghəŋa hadik. ⁶ Ka'a nda tsi mantša: «Dza'a vlaghavla yu ta inda na mbraku nda glaku ma na ghəŋa hadik na, kabga klafkla lu ka vlihata ma dzva da. Laviŋlava yu ta vlatá mndu ya ta dvu yu guli. ⁷ Ka tsəlba tsəlba ka ma ghuva da, ta vlaghavla yu,» ka'a. ⁸ Ka Yesu nda tsi mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma ghuva Mgham Lazglafta gha dza'a tsəlba ka ta tsəlbu, ka maganató slnani turtukwani†,» ka'a. ⁹ Ka kləglaghatá halaway ta Yesu da Ursalima, ka kladafta ta bđəma həga Lazglafta ka sladanata. Ka'a nda tsi mantša: «Ka si Zwaŋa Lazglafta ka katsi, vzada vgha gha hadna, kabga nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ¹⁰ Dza'a mnanamna ta duhwalhani ta luwa ŋa nghapta ka kagha kə'a. ¹¹ Ka'a guli na: “Ŋa tsu'aftha taŋ ta kagha ma dzva taŋ, yagha pala da dzughusta ta sola”» ka'a‡. ¹² Ka Yesu nda tsi guli mantša: «Nda vinda ma deftera Lazglafta kazlay: ma dzəghə ka ta Mgham Lazglafta§ gha dekdek kə'a,» ka'a. ¹³ Kđakwa halaway ta dzəghaŋta nda inda tsa skwiha kavghakavgha ya, ka zlanavatá tsi ka laghwi ŋa badu ma sani guli.

Kwalaghutá Yesu ma Nazaret

Mat 4:12-17, Mak 1:14-15

¹⁴ Ta sli'afthá Yesu ka laghwi ta hadika Galili nda ndəgha nda mbrakwa Sulkum nda ghuba. Ka tuta hgani ma inda vli ta wanaftá tsa vli ya. ¹⁵ Ka tataghə tsi ta skwi ma həga tagha skwa la Yahuda, ka ghubu mnduha.

* 4:4 Ngha ta vrafta ta Zlahu 8:3. † 4:8 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:13-14.

‡ 4:11 Ngha ta zabura 91:11-12. § 4:12 Vrafta ta Zlahu 6:16.

*Zrafta Yesu ta slnani ma Galili**Mat 13:53-58, Mak 6:1-6*

¹⁶ Ka sli'aftá tsi ka Laghwi da Nazaret, luwa ta glakwani. Ka lamə tsi da həga tagha skwa la Yahuda badu sabat* manda ya snu tsi. Ka sli'aftá tsi ɲa dzaɲaftá skwi ma defteri. ¹⁷ Ka klaftá lu ta deftera anabi Isaya ka vlarɲta. Ka plarɲta tsi, ka slanaghatá tsi ta vli vindaf lu kazlay:

¹⁸ «Kawadaga Sulkuma Lazglafta nda i'i ɲa vlihatá mbraku. Zbapzba Lazglafta ta i'i ka tfidaghatawi ɲa mnanatá Lfida Gwada ta gwal ka pdu, ghunafghuna ta i'i ɲa mnanatá gwal habaf lu kazlay:

Palaghunisपाला lu kə'a,
 ɲa gwaniɲtá ira gwal nda ghulpa,
 ɲa zlu'agapta da ta gwal raghwana lu,

¹⁹ ɲa snanamta da ta mnduha ta vaku dza'a sagha zɲakwa Lazglafta†» kə'a.

²⁰ Manda kdɲntani ta dzaɲafta, ka mbsaftá tsi ka vlarɲtá kwalva ma tsa həga ya, ka nzadatá tsi. Ka pghaftá inda tsa mnduha ma tsa həga tagha skwa la Yahuda ya ta iri tida: ²¹ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Nana gwada Lazglafta snəɲ kuni nda sləməɲa ghuni gita na ná, nda kda magatani ka ɲa ghuni,» kə'a. ²² Inda tsa hahəɲ ma tsa vli ya ka zɲəganatá tsi ta həɲ, ka ndərmim həɲ ta tsa gwada zɲaku ta sabə ma wani ya. Ka həɲ mantsa: «Zwaɲa Yusufu a na mndu na kay tsawa,» ka həɲ. ²³ Ka Yesu nda həɲ mantsa: «Nda sna yu dza'a mnay kuni ta mahdihdi ta ghəɲa i'i kazlay: Ka duhtur ka katsi ná, mbanafmba ta ghəɲa gha kagha ka ghəɲa gha kə'a. Ka kuni dza'azlay nda i'i guli, "magamaga hadna ma luwa gha ta tsa skwiha snəɲ ɲni ta magə ka ma Kafarnahum ya"» kə'a. ²⁴ «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná, had lu ta tsu'afta hmətət ta

* 4:16 Ngha ta Sabi 20:10. † 4:19 Ngha ta Isaya 61:1-2.

dər wati ma anabi ma luwani wa, ka Yesu sganaghatá həŋ. ²⁵ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ma fitika nzakwa anabi Iliya, si nda ndəgha wadguha ma Isra'ila, ka ghwalutá luwa ka vaku hkən nda tili mku', ka slatá maya dagala ta hadika Yahuda, ²⁶ Má ŋa ghunafta lu ta Iliya ŋa katarŋta ya dər turtuk ma tsa wadguha la Yahuda ya, ka ghunaftá lu katarŋtá sana markwa wadga ma luwa Sarepta ta hadika Siduŋ. ²⁷ Ma fitika nzakwa anabi Alisa guli, si nda ndəgha gwal nda rda mndu ta həŋ ma Isra'ila, had ya mbanaf lu dər turtuk mataba taŋ wu, Na'ama mnda la Siri[‡] yeya mbanaf lu.»

²⁸ Ka basaftá həŋ ta ŋuduf demdem ma tsa həga tagha skwa La Yahuda ya, manda snaŋta taŋ ta tsa gwada ya. ²⁹ Ka sli'aftá həŋ, ka ksagaptá Yesu ma hudá luwa, ka kladapta ta wa lilwa tsa ghwá baf həŋ ta luwa taŋ tida ya, ma ŋa sliŋwidinŋta, ³⁰ ka tsəhaptá Yesu ta vghani mataba taŋ ka laghwani.

*Mbanafta Yesu ta sana mndu nda ksa da duhwala halaway
Mak 1:21-28*

³¹ Ka laha tsi da luwa Kafarnahum ta hadika Galili. Bađu sabbat, ka taghə tsi ta skwi ŋa mnduha. ³² Ka ndərmim lu ta tsa tagha skwani ya, kabga nda sgit ma tsa gwadani ya. ³³ Ma tsa həga tagha skwa taŋ ya, mamu sana mndu ksu duhwala halaway mataba taŋ. Ka sli'aftá tsi nda lili. ³⁴ «Aya! Yesu zwaŋa la Nazaret, nu gwada gha nda aŋni sagha ka da zadá aŋni? Wya nda sna yu mndu nda ghuba daga da Lazglafta kagha kə'a, ka'a» ³⁵ «Haf wa gha, sapsa ma na mndu na!» ka Yesu dvanaghata. Gi ka slanatá tsa duhwala halaway ya ta tsa mndu ya mataba tskatá mnduha, ka saghu tsi mida kul balanata. ³⁶ Ka tsutá ŋudufa mnduha demdem, ha ka dafawu həŋ mataba taŋ

[‡] 4:27 Ngha ta 2 Mghamha 5:1-14.

kazlay: Nu mndərga nana ma skwi? Na gi dvanaghatani nda sgit nda mbraku ta duhwala halaway ná, gi saghwa taŋ, ka həŋ. ³⁷ Ka tutá hgani ma inda vli ta wanaftá tsa vli ya.

Mbanafta Yesu ta gwal kul dughwanaku

Mat 8:14-17, Mak 1:29-34

³⁸ Manda sli'agapta taŋ ma həga tagha skwa la Yahuda, ka laghu həŋ da Simuŋ. Ta lagha həŋ ta basa ɲudidar midza Simuŋ katakata. Ka ndəbu lu ta dzvu da Yesu ɲa kataŋtá tsa marakw ya. ³⁹ Ka bukudanaghatá tsi ta tsa marakw ya, «zliŋzla!» ka'a nda ɲudidar, ka zliŋtá tsi. Gi hadahada ka sli'aftá tsa marakw ya ka maganató skwa zay ta həŋ.

⁴⁰ Manda dəcfata fitik, ka hladaghatá gwal nda mnduha taŋ kul dughwanaku da daŋwaha kavghakavgha ta həŋ da Yesu, ka fafanaghatá tsi ta dzvu ta həŋ, ka mbambanaftá həŋ. ⁴¹ Ka sli'agaptá duhwala halaway guli nda lili ma ndəghata mnduha. Ta sli'agaptá həŋ, ka həŋ mantsa: «kagha ná, Zwaŋa Lazglafta ka,» ka həŋ nda tsi. Ka davanaghatá Yesu ta həŋ, ɲa hanaftá wi ta həŋ, kabga nda sna hahəŋ kazlay: Tsatsi Kristi kə'a.

Sli'a Yesu da mna Lfida Gwada ma luwa Zudiya

Mak 1:35-39

⁴² Na tsadakwa vli, ka sabə Yesu ka laghwi da mtak. Ka sli'aftá mnduha ka zbay, ka slanaghatá həŋ, ka kumə həŋ ta ɲanata yaha lavaghwi tavata həŋ. ⁴³ Ka Yesu mantsa: «Dina guli ka mnananŋa da ta Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta ta sana luwaha, kabga tsaya kəl Lazglafta ka ghunighata,» ka'a nda həŋ. ⁴⁴ Ka sli'aftá tsi ka laghwi. Ka va rə tsi ta vli ta mna tsa Lfida Gwada ya ma inda həga tagha skwa la Zudiya.

5

*Hgafta Yesu ta tantana duhwalhani**Mat 4:18-22, Mak 1:16-20*

¹ Ma sana fitik ta nzaku Yesu ta wa drəf ma Genezaret, ka va sli'adaghata dəmga dlivis slanaghata ŋa sna gwada Lazglafta da tsi. ² Ka nghanťa tsi ta kwambaluha his ta wa tsa drəf ya, sli'agaghu gwal tuma klipi mida ka laghu ghwaŋa kadəŋa taŋ. ³ Ka sli'aftá Yesu ka lamə da sani ma tsa kwambaluha ya, ta nzakway ka ŋa Simuŋ. «Gavadanam gava kwitikw nda ma huda drəf,» ka'a nda Piyer. Ka nzagaptá tsi mida ka tagha skwi ŋa mnduha.

⁴ Manda kdakwani ta gwada, «Gavadanamwa gava ta kwambalu da takataka drəf, ka wudadata kuni nda graha gha ta kadəŋa ghuni ŋa tuma klipi,» ka'a nda Simuŋ. ⁵ Ka Piyer mantsa: «Mghama da, kurzliŋ hana ŋni ta tumay, lay mutsaf a ŋni wa. Yaw, dza'a vzadavza ŋni tama ta gwada gha» ka'a nda tsi. ⁶ Ka vzadatá həŋ, ka waftá tsi ta ndəghata klipiha ta malaghutá mbraku ka kuma ratsintá kadəŋa taŋ. ⁷ Ka kəməts həŋ ta sanlaha ma graha taŋ ma sana kwambalu ŋa sagha katanťa həŋ. Ka sagha tsahaya, ka ndaghanaftá həŋ ta tsa kwambaluha taŋ ya his his, ha ka kumə tsa kwambaluha taŋ ya ta zamta da imi. ⁸ «Mghama da! laghula gha tavata i'i kabga mnda dmaku yu,» ka Simuŋ Piyer tsəlbata ma ghuva Yesu nghan tsi ta tsa skwi ya. ⁹ Tsaw si hluhla zləŋ ta i Piyer nda grahani ta ghəŋa tsa mandərmima tuma klipi maga həŋ ya. ¹⁰ Mantsa ya hluta tsi ta i Yakubu nda Yuhwana ta nzakway ka zwana Zebedi ta gwaftá vgha nda i Simuŋ ya guli. Ama ka Yesu nda Simuŋ mantsa: «Ma zləŋ ka, daga ndanana, mnduha dza'a ka hlakta,» ka'a nda tsi. ¹¹ Manda vranakta taŋ ta tsa kwambaluha ya ta wa sgam, sfak zlanavazla həŋ ta inda skwiha taŋ ka laghwi mista Yesu.

Mbanafta Yesu ta sani mndu nda rda mndu tida

Mat 8:1-4, Mak 1:40-45

¹² Ma sana fitik ma nzakwa Yesu ma sana luwa, ka lagha sana mndu ksu rda mndu. Na gi nghanṭani ta Yesu, ka zləmbatá tsi zlumbruh ma ghuvani ka ndəba dzvu. «Mghama da, ka ta kumay ka laviṅlava ka ta mbidifta ka nzakwa yu nda ghuḅa,» ka'a. ¹³ Ka fadapṭá Yesu ta dzvani ka ksantá. Ka Yesu mantsa: «Ta kumay yu ta mbafta gha, mbafmba gha,» ka'a. Gi hlets mbaftá ka nzaku tsi nda ghuḅa. ¹⁴ Tahula tsa ka'a nda tsi mantsa: «Yahayaha ka da walaṅṭá mnananṭá mndu, la da marananṭá vgha gha ta mndu ta dra skwi ṅa Lazglafta karku, ka vlata ka ta skwi manda ya vindaf Musa ṅa grafta mnduha ta mbatá kagha,» ka'a nda tsi.

¹⁵ Ka va sgaku dza'a hga Yesu da zərwa, ka sli'aktá dəmga da sna gwaḁa da tsi nda ya ṅa mutsaftá mbaku ma daṅwaha taṅ guli. ¹⁶ Ama ta gḁata Yesu ta laghwi da mtak da maga du'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda rwa səlahani

Mat 9:1-8, Mak 2:1-12

¹⁷ Ma sana fitik ta tagha skwi Yesu ṅa dəmga, ta nzaku la Farisa nda gwal tagha zlahu ṅa mnduha hada ta sli'akta ma inda luwa ta hadika Galili nda ya ma luwa Ursalima, nda pḁakwa gwal ma hadika Zudiya. Ka va sgaku maravata mbrakwa Mgham Lazglafta nda ma mbambay Yesu ta mnduha ma daṅwaha taṅ. ¹⁸ Ka sli'adaghatá mnduha, ka tsukwadanaghatá sanlaha ta sana mndu nda rwa səlani. Ka zbə həṅ ta ḅhadanamta da həga fata ta kəma Yesu. ¹⁹ Ka traptá həṅ ta tvi ṅa lami, kabga hiḁa ta mnduha. Ka kladaftá həṅ nda ta bḁəma həga, ka gunaptá həṅ ta ghəṅa tsa həga ya, ka fadatá həṅ sruh fata ta kəma Yesu nda ta tsa ghurum ya nda ghzləṅani nda ghzləṅani mataba tskata mnduha. ²⁰ Nghanata Yesu ta zlghay nda ṅudufa taṅ ná,

«nda pla dmakwa gha sagəŋ,» ka'a nda tsi. ²¹ «Wana ma mndu ta kwarakwara ba? Wa ta laviŋtá pla dmakwa mndu ta ghəŋa Lazglafta turtukwani na?» ka tsa gwal tagha zlahu ŋa mnduha nda la Farisa ya ta ndanay ma ghəŋa taŋ. ²² «Ndanawu mndəra na ta ndanu kuni ba! ka Yesu nda həŋ, kabga nda sna tsatsi ta ndana taŋ. ²³ Ta grə kuni ná, mal blakwa mnay ŋa na mndu na kazlay: Nda pla dmakwa gha kə'a re? Ari mal blakwa mnay kazlay: Sli'afslí'a ka mbada ka ta mbada kə'a na? ²⁴ Ala, ka da grafta kuni kazlay: Mamu Zwaŋa mndu nda mbrakwa pliŋtá dmakwa mndu ta ghəŋa hadik» kə'a, ka yu ta mnaghata gra wa, «sli'afslí'a, kla ta skwa hana gha, la dzagha gha,» ka'a nda tsa mndu nda rwa səlani ya.

²⁵ Gi hadahada brahwat sli'afsta tsa mndu ya tsa ta nghay mnduha demdem, zləŋal klaftá skwa hanani, ka dza'a dzaghani nda zləzlvə Lazglafta. ²⁶ Ka ndərmim inda mnduha nda ndərmima, ka zləzlvu həŋ ta Lazglafta. «Nda ngha ŋni ta skwa mandərmimi gita,» ka həŋ nda zləŋ nda zləŋ.

Hgafta Yesu ta Levi ŋa dza'a mistani

Mat 9:9-13, Mak 2:13-17

²⁷ Tahula tsa, ka sabə Yesu ka nghanjá tsi ta sana mnda tska dzumna Levi hgani, ta nzaku ma həga ksa slnani. «Mbadá mista dá,» ka'a nda tsi. ²⁸ Ka sli'afstá Levi ka zlanavatá inda tsa skwiha ta magə tsi ya ka laghwi mistani. ²⁹ Lagha Levi ka maganatá skwa zay ga' ga taŋ. Ka nzata həŋ ka zay kawadaga nda ndəghata mnduha, nda sanlaha ma gwal tska dzumna guli mataba taŋ. ³⁰ Ka rurujwaku la Farisa nda mnduha taŋ ta tagha zlahu ŋa mnduha ta rurujwaku. Ka həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka za skwi nda sa skwi kawadaga nda gwal tska dzumna nda sanlaha ma ghwadaka mnduha na?» ka həŋ nda duhwalha Yesu. ³¹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Had' gwal duhgwana

ta zba duhtur wa, gwal kul dughwanaku yeya ta zbay. ³² Sagha a yu da hagaktá gwal ta mnay kazlay: Tudukwa aṅni kə'a wu, sa da haga gwal ta snaṅta kazlay: Gwal dmaku aṅni kə'a yu, ṅa mbədanafta taṅ ta nzakwa taṅ,» ka'a nda həṅ.

Mnay Yesu ta gwada ta suma

Mat 9:14-17, Mak 2:18-22

³³ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Ta sumay i duhwalha Yuhwana nda duhwalha aṅni ta suma ka maga du'a tazlay, za skwa zay taṅ nda sa skwa say taṅ ṅa duhwalha kagha,» ka həṅ. ³⁴ Ka Yesu nda həṅ mantsa: «Dza'a laviṅlava kuni ta mnay kazlay: Tkwe' sumawa suma ta suma kə'a nda graha zwaṅa midzi ka ta kawadaga zwaṅa midzi nda həṅ baḍu kla makwa ra? ³⁵ Dza'a saghasa fitik ṅa kləgədanaghutá zwaṅa midzi ta həṅ. Ma tsa fitikha ya dza'a suma həṅ ta suma,» ka'a nda həṅ. ³⁶ Ka'a nda həṅ nda mahdihdi guli mantsa: «Haḍ mndu ta kuhwa'atá lfida lgut ṅa tsamtá halata lgut nda tsi wa. Ala ka kuhwa a kuhwa lu ta tsa lfida lgut ya ka tsamtá halatani nda tsi katsi, rəta a ngha tsatá tsa halata lgut ya wa. ³⁷ Haḍ mndu dza'a pghamtá ima inabi ta ka nuni da halata zliba huta wa. Ka pghampgha lu katsi, dza'a tiṅta ta tsa zlibi ya, ṅa mbəzutani ta bəghutá lu ma zliba huta. ³⁸ Ma zliba huta ta ka lfida ta pghamta lu ta ima inabi ta ka nuni. ³⁹ Haḍ mndu ta sutá ima inabi nda tawa dza'a zba səgəltá ima inabi ta ka nuni guli wa. "Mal zdakwa ya nda tawa" ka lu ta mnay,» ka'a.

6

Zwaṅa mndu mgham ta ghəṅa sabat

Mat 12:1-8, Mak 2:23-28

¹ Baḍu sana fitika sabat, ta lap Yesu ta tvi ma takataka vwaha alkama kawadaga nda duhwalhani, ka bala'atá

duhwalhani ta ghəŋani. Ka vərɔdə həŋ ma dzvu ka dghadəy. ² Mamu sanlaha ma la Farisa ta nghanjta həŋ. Ka'a nda həŋ nda həŋ mantsa: «Kabgawu ta kəl kuni ka maga skwi ya pyaf lu ta magay badu sabat na?» ka həŋ. ³ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta dzanaf a kuni ta skwi maga Dawuda* ma sana fitik kuzlanafər maya kawadaga nda gwal ta dza'a mistani tani ra? ⁴ Ka sli'aftá tsi ka lami da həga Lazglafta, ka klaftá tsi ta buradi fana lu ta Lazglafta ka zuta, daganafha ta tsa gwal mistani ya guli, aŋ mndani za a hamata mndu ta tsa skwi ta fanata lu ta Lazglafta ya wa, ba gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta yeya ta zay.†» ⁵ «Zwanja mndu ná, tsatsi mgham ta ghəŋa sabat,» ka'a nda həŋ.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda mta dzvani

Mat 12:9-14, Mak 3:1-6

⁶ Ma sana sabat guli, ka lamə Yesu da həga tagha skwa la Yahuda, ka taghə tsi ta skwi. Mamu sana mndu nda mta dzva zeghwani hada. ⁷ Ma tsa vli ya guli, mamu gwal tagha zlahu ŋa mnduha‡ nda la Farisa, ta kuma mutsaftá rutsak ta Yesu ŋa razay. Ka nzatá həŋ ka nghan Yesu ta iri ta iri ŋa nghan ka dza'a mbər mba a wa tsi ta mndu badu sabat, ka həŋ. ⁸ Tsaw nda sna Yesu ta ndana taŋ. Ka'a mantsa: «Sli'afslia gra, ka sagha ka sladata ta nghan mnduha,» ka'a nda tsa mndu nda mta dzvani ya. Ka sli'aftá tsa mndu ya ka sladata. ⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Nu skwi mna zlahu mu ŋa magay badu sabat na? Maga skwi dina ta raku re, ari maga skwi kul dinaku a na? Mbanaftá hafu skwi nda ra re, ari klaptá hafu mida a guli?» ka Yesu dawarjta da tsa gwal tagha zlahu ŋa mnduha ya, nda tsa la Farisa ya. ¹⁰ Ka waftá Yesu ta həŋ turtuk turtuk. Ka'a mantsa: «Tɔaptɔa

* 6:3 Nghan ta 1 Samuyel 21:2-7. † 6:4 Nghan ta 1 Samuyel 26:6. ‡ 6:7 Nghan ta Irmia 36:4 nda Izra 8:1.

ta dzva gha gra,» ka'a nda tsa mndu ya. Ka tdaptá tsi ta tsa dzvani ya, ka vravaftá tsi yomad. ¹¹ Ka kuzlanaftá tsi ta həŋ ta ŋuduf, ka laghu həŋ dzədzərkaku mataba taŋ ŋa zba maganató ghwadaka skwi ta Yesu.

Zabafta Yesu ta duhwalhani ghwanpde his

Mat 10:1-4, Mak 3:13-19

¹² Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá Yesu ka laghwi tavata ghwa da maga du'a. Ka hani tsi kurzliŋ nda iri ta maga du'a da Lazglafta. ¹³ Tsadakwa vlani, ka hagadaghatá Yesu ta duhwalhani tavatani, ka sli'adaghatá həŋ. Ka zaba'atá tsi ta mnduha ghwanpde his mataba taŋ, ka tsanaftá tsi ta hgu ta həŋ ka gwal ghunay. ¹⁴ Wya hga tsa mnduha ghwanpde his zaba a tsi ya: Mamu Simuŋ tsanaf tsi ta hgani ka Piyer, nda Andre zwanamani ma Simuŋ, nda Yakubu, nda Yuhwana, nda Filip, nda Bartelemi, ¹⁵ nda Mata, nda Tuma nda Yakubu zwaŋa Alfe, nda Simuŋ ta hgə lu ka mnda zlu'a ghwa, ¹⁶ nda Yuda zwaŋa Yakubu, nda Zudas Iskaryut. Tsa Zudas ya ta skwaptá Yesu.

Sli'akta demga sna gwada da Yesu

Mat 4:23-25

¹⁷ Tahula tsa, ka saha həŋ kawadaga, ka sladavatá həŋ ta sana vli ka dandar tskava ŋəddəmata sanlaha ma duhwalhani, nda ndəghata mnduha ta sli'akta ma luwa Ursalima, nda sanlaha ta hadfika Zudiya, nda sanlaha guli ta wa drəf ta nzakway ka luwa Tir nda Siduŋ. ¹⁸ Inda tsa mnduha ya ná, sli'agagha da sna gwada da Yesu həŋ, nda ya ŋa mutsa mbaku ma dāŋwa taŋ. Ka mbanaftá tsi ta inda gwal kasu ghwadaka sulkum ta həŋ. ¹⁹ Inda mndu ta zba tvi ŋa ksanta dər ndəhed, kabga mamu mbraku ta sabə ma tsatsi ka mbamba həŋ.

Nda zdakwani nda kuzlakwani

Mat 5:1-12

²⁰ Mantsa, ka waftá Yesu ta duhwalhani, ka'a mantsa:
«Rfawarfa ta rfu, kaghuni gwal ka pdu,
kabga ŋa ghuni ga mghama Lazglafta.

²¹ Rfawarfa ta rfu kaghuni gwal ta kuzlanŋa maya ndanana,
kabga dza'a baghaku kuni.

Rfawarfa ta rfu kaghuni gwal ta taw ndanana,
kabga dza'a ghubasay kuni ta ghubasu.

²² Rfawarfa ta rfu ka ta husanŋhusa kuni ta mnduha,
ka ta vzhunivza hən, ka ta razay hən ta kaghuni,
ka ta vazay hən ta rutsak ta kaghuni kabga vəl zlglafta
ghuni ta Zwanŋa mndu.

²³ Rfawarfa ta rfu,
ka vavalakwa kuni da rfu badu slaghunaghata tsa skwiha
ya,

kabga dza'a mutsay kuni ta nisəla dagala ta luwa.
Mantsa ya si ta ghuya dzidziha tan ŋa la anabiha ghalya.

²⁴ Danŋa ŋa ghuni kaghuni gwal ka gadghəl,
kabga nda ghada mutsuta ghuni ta ŋa ghuni zdfaku.

²⁵ Danŋa ŋa ghuni!
Kaghuni gwal nda bagha,
kabga dza'a dzay maya ta kaghuni.

Danŋa ŋa ghuni!
Kaghuni gwal ta ghubasu ndanana,
kabga dza'a taway kuni ta taw nda ima taw.

²⁶ Danŋa ŋa ghuni!
ka ta mnay inda mnduha ta zdfaku ta kaghuni,
kabga mantsa si ta mna dzidziha tan ŋa ghənŋa la ghwadaka
anabiha ghalya.»

Dvuwadva ta ghumaha ghuni

Mat 5:38-48, 7:12a

²⁷ «Ka i'i nda kaghuni gwal ta sna gwada da ná,
dfuwadva ta ghumaha ghuni, magawa zdfaku ŋa gwal

ta husarŋta kuni. ²⁸ Dawawa tfawi ta ghəŋa gwal ta ksi'a kaghuni. Ndəbawa dzvu ta ghəŋa gwal ta giri ŋa ghuni. ²⁹ Ka dzughunus dza mndu ma lagəŋ katsi, mbədanawa sana lagəŋ guli. Ka kləgədaghawkla mndu ta lguta hudā gha katsi, ma pyə ka ta kləgədaghawtá dawra gha. ³⁰ Vlarŋvla ta skwi ta mndu ta dawarŋta da kagha. Ka kləgədaghaw kla mndu ta skwa gha ŋa ŋani katsi, ma dawugəl ka da tsi. ³¹ Ka nu skwi dina ta kumə ka ghuni ta magaghunata mnduha ya, maganawamaga manda va tsaya ta hahəŋ guli. ³² Ka gwal ta dʋutá kaghuni yeya ka kaghuni ta dʋuta katsi, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kaghuni tama ya mantša ya ta maga gwal dmaku guli, gwal ta dʋutá hahəŋ ta dʋuta həŋ? ³³ Ka ŋa gwal ta magaghunatá zɖaku yeya ka kaghuni maga zɖaku katsi, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kaghuni ya mantša ya ta maga gwal dmaku guli? ³⁴ Ka ŋa gwal ta ndanu kuni dza'a plaghunamta yeya ka kuni bla nzawa katsi ní, mndəra wati ma nisəla ta kzləgəlta kuni guli ya mantša ya ta bla gwal dmaku ta nzawa ŋa gwal dmaku guli, ŋa planamtá həŋ manda va tsaya? ³⁵ Kaghuni ya ná, dʋuwadʋa ta ghumaha ghuni, magawamaga ta zɖaku ŋa tarŋ. Blawa nzawa ŋa mnduha, ma faf kuni ta ghəŋ ta vraghunamta, dza'a mamu nisəla ghuni dagala, dza'a nzakway kuni ka zwana Lazglafta ta luwa, kabga tsatsi ná, zɖa ghəŋani nda mnduha kul hadʔ ta rfa mndu, nda gwal ta sidi tani.»

Ma tsə kuni ta guma ta sanlaha

Mat 7:1-5

³⁶ «Tawawa tawa ta hidahida ta mndu, manda ya ta taw Da ghuni ta hidahidá ta mndu ya. ³⁷ Ma tsanagha kuni ta guma ta mndu. Hadʔ Lazglafta dza'a tsaghunaghatá guma guli wa. Ma ŋam kuni ta mndu ma ŋuduf, hadʔ Lazglafta dza'a ŋamtá kaghuni ma ŋuduf guli wa. Pliniswa

dmakwa mnduha, dza'a plighunispla Lazglafta ta ɲa ghuni guli. ³⁸ Vlawā vla ta skwi ɲa mndu, dza'a vlay Lazglafta ɲa ghuni guli, ɲa ndəghaghunamta ta wa lguta ghuni, ka gəgzanata, ka va tsihwaghunamta, ka ndəghanafta ha ka paghakwani. Ta tsa skwi ta kəl kaghuni ka gra skwi ɲa mndu ya dza'a gra Lazglafta ɲa ghuni guli,» ka'a.

³⁹ Wya ka Yesu nda həɲ nda mahdihdi guli: «Dza'a ksay mndu nda ghulpa ta mndu nda ghulpa ka mbaɗa ta tvi ra? Haɗ həɲ dza'a rkaghata his his da ghurum ra? ⁴⁰ Haɗ zwaɲ ta taghə lu ta skwi ɲani malaghutá Maləmani wu, ba ka nda tagha skwa tsa zwaɲ ya dza'a kəl tsi ka nzakway manda Maləmani kasi'i.

⁴¹ «Kabgawu ta kəl kagha ka laghwi ngha hiwir ma ira zwaɲama gha, kul haɗ kagha ta nghapta ka dughusl ma ɲa gha iri na? ⁴² Waka kagha ta mnay ɲa zwaɲama gha kazlay: Yaha ka klighista yu ta hiwir ma ira gha kə'a, ya ngha a kagha ta dughusl ma ɲa gha iri na? Mndəra wani ma madgwirmadgwir tsa? Kligiɲ kla karaku ta dughusl ma ɲa gha iri, kada nghanɲa ka ta vli ɲa lavintá kligintá hiwir ma ira zwaɲama gha.»

Ta yakwani ta tsatsafta lu ta fu

Mat 7:16-20, 12:33-35

⁴³ «Haɗ yakwa fu zɗa ta yaku ta fu kul zɗaku yakwani wa. Haɗ yakwa fu kul zɗaku yakwani ta yaku ta fu zɗa yakwani guli wa. ⁴⁴ Ta yakwani ta tsatsafta lu ta inda fu. Haɗ lu ta mutsaftá mana ta hul'uwa wa. Haɗ lu ta daga yakwa ghuku ta madzəfdzəf wa. ⁴⁵ Mantsa ya guli, mataba ndəghata skwiha dɪnadɪna ma ɲudufani ta mnigiɲta ɲəma mndu ta skwi. Mataba ndəghata ghwadaka skwiha ma ɲudufani ta mnigiɲta ghwadaka mndu ta ɲani guli, kabga skwi ma ɲudufani ma mndu ta mnigiɲta wubisim.»

Həgaha his

Mat 7:24-27

⁴⁶ «“Mghama da! Mghama da!” ka kuni ta hga i’i, kab-gawu tama? wya had kuni ta maga skwi ta mnaghunata yu wu na? ⁴⁷ Ka mnaghunamna yu ta nzakwa mndu ta sagha da i’i ba. Tsa mndu ya ná, ta snaɣsna ta gwada da, ka ksa slna nda tsi. ⁴⁸ Ka guram tsa mndu ya nda mndu ta baftá həgani. Ma zrayni ta bay, ka ladatá tsi ta mndərani, ka thagafta ta kutumba. Ma sagha zala vlundud dista tsa həga ya ma ɣa zliɣta, trid, traptá zliɣta kabga nda diha mndərani. ⁴⁹ Mndu ya ta snaɣtá gwada da, ka kwalaghutá tsi ta ksa slna nda tsi, ka guram tsa mndu ya nda mndu ta baftá həgani ta hadik, kul ladatá mndərani da hadik. Ma saha zala vlundud dista tsa həga ya, gi krip zluta tesne’ dekdek,» ka’a.

7

Mbanafta Yesu ta kwalva mnda la Ruma

Mat 8:5-13

¹ Tahula kfiɣta Yesu ta mna inda tsa gwada ya ɣa tsa ndəghata mnduha ta sna tsa gwadani ya, ka sli’aftá tsi ka lami da luwa Kafarnahum. ² Hada, mamu sana mghama sludza la Ruma kul duɣhwanaku kwalvani ya dɣu tsi katakata, ta dza’a mtaku. ³ Manda snaɣta tsa mghama sludzi ya ta mna gwada ta Yesu, ka ghunadaptá tsi ta la galata mndu ta ghəɣa la Yahuda, ɣa guyata nda Yesu, ɣa ndəbanatá dzvu ɣa sagha mbanaftá tsa kwalvani ya. ⁴ Ka sli’aftá həɣ ka lagha slanaghatá Yesu, ka ndəbanatá həɣ ta dzvu katakata. Ka həɣ mantsa: «Kdəkkdək nda ra katanɣta gha ta tsa mndu ya. ⁵ Tsa mndu ya ná, ta dɣay ta mndəra amu, tsatsi ta baɣnaftá həga tagha skwi,» ka həɣ. ⁶ Ka sli’aftá Yesu ka dza’a kawadaga nda həɣ. Ndusa Yesu ka bhadaghata tama ta ghungladapta tsa mghama sludzi ya ta grahani ɣa mnanatá Yesu. Ka həɣ mantsa: «Mghama

da, yaha lu da darwazlaghafta, ra a yu ka jlata gha ga ini wa. ⁷ Tsaya dər kəl yu ka mnay kazlay: La a vərda i'i da guya kuma nda tsi wu kə'a. Ka sabsa gwada ma wa gha ya ná, prək mbanafá kwalva da tsa. ⁸ I'i guli ná, mista gwal dagaladagala nziṛta yu, mamu sludziha ta ksa slna mista i'i guli. Ka "la," ka yu nda sani ná, gi sli'ani. Ka "saghasa," ka yu nda sani guli ná, gi saghani. Ka "magamaga ta ya skwi ya," ka yu nda kwalva da, gi magatani,» ka'a.

⁹ Na snanata Yesu ta tsa gwada ya, ka ndrau' tsi nda ndrau'uwa ta tsa mghama sludzi ya. Ka mbədavata tsi tvə tsa ndəghata mnduha ta dza'a mistani ya. «Ka yu ta mnaghunata ná, dər mataba la Isra'ila, ta slanagha a yu ta mndərga nana ma zlghay nda ṛuduf wu,» ka'a.

¹⁰ Ta vradaghatá tsa mnduha si ghunagha tsa mghama sludzi ya dzagha, ka slanaghatá həṛ ta mbatá tsa kwalva si kul dughwanaku ya.

Vranamta Yesu ta hafu ma zwaṇa sana wadgu

¹¹ Tahula tsa ka sli'afá Yesu ka laghwi da sana luwa ta hgə lu ka Nayina. Ka sli'afá duhwalhani nda dəmgə guli mistani. ¹² Ndusa ka lami ta watgha tsa luwa ya, ka guyatá tsi nda mnduha ta kla mbli ṇa paḍay. Tsa mbli ya, kdakwakḍakwa zwaṇa sana markwa wadgu ya. Nda tska mnduha tsa luwa ya ta dza'a mista tsa marakw ya. ¹³ Na nghanṭa Yesu ta tsa marakw ya, ka ksafá tsi ka hidahida. «Ma taw ka» ka'a nda tsi. ¹⁴ Ka gavadaghatá Yesu tavata tsa kativṇ ta kəl lu ta mbli tida ya, ka ksarṭa. Ka sladavatá tsa mnduha ta kla mbli ya. «I'i ya ta gwada nda kagha galaḅay da, sli'afsi'a gha!» ka'a. ¹⁵ Ka sli'afá tsa mbli ya ka nzata, ka gwadə tsi ta gwada. «Wya zwaṇa gha makwa da,» ka Yesu nda tsa mani ya. ¹⁶ Ka ksutá tsi ta inda tarj ka zləṇ. Ka zləzlvu həṛ ta Lazglafta guli. «Nda zlaga mghama anabi mataba mu, saghasa Lazglafta nghanaghatá mnduhani,»

ka həŋ. ¹⁷ Ta ghəŋa tsa skwi ya, ka tuta gwada wdid ta ghəŋa Yesu ta inda hadika Zudiya, nda ya ma inda luwaha ta wanafta.

Daway Yuhwana mnda maga batem

Mat 11:2-19

¹⁸ Ka snanamtá duhwalhani ma Yuhwana, ta inda tsa skwiha ta maguta ya ta Yuhwana. ¹⁹ Ka hgafá Yuhwana ta gwal his mataba duhwalhani, ka ghunaftá həŋ da Mgham Yesu. Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala dáwarŋa! Kagha tsa mndu snə ŋni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na?» ka kuni nda tsi. ²⁰ Ka sli'afá həŋ ka bhadaghata da Yesu. Ka həŋ mantsa: «Yuhwana mnda maga batem ta ghunagaŋnaghata da kagha kazlay: Kagha tsa mndu snə ŋni dza'a sagha ya re, ari ka kzla ŋni ta sana mndu a na kə'a?» ka həŋ.

²¹ Ma va tsa fitik ya, ka mbambanaftá Yesu ta ndəghata mnduha ma danwa tan, nda gwal nda raghwa, nda gwal kasaf ghwadaka sulkum, gwananaha ta iri ta gwal si nda ghulpa. ²² Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala mnanata Yuhwana ta inda skwiha nghan kuni, nda inda skwiha sanan kuni. Gwal si nda ghulpa nda ngha həŋ ta vli, ta mbada gwal si nda raghwa səla tan, kwandlan kwandlan mbambatá gwal si nda rda mndu ta həŋ, nda gwana sləmənja gwal si ka rgha si kul snanŋá sləmən. Gwal si nda rwa, varamvara həŋ nda hafu. Mananamana lu ta Lfida Gwada ta gwal ka pdu. ²³ Rfu da mndu ta kwal kul zlanŋá zlgay nda ŋudufani ta 'i,» ka'a nda həŋ.

Mnay Yesu ta gwada ta Yuhwana

²⁴ Manda vraghuta tsa mnduha si ghunadap Yuhwana ya, ka zraftá Yesu ta mna gwada ta ghəŋa Yuhwana ŋa tsa ndəghata mnduha ta ts kavata ya. Ka'a mantsa: «Ma tsa laghwa ghuni da mtak ya ní, nahgani laghu kuni nghan? Sana mndu ta tatamaku manda sulam ta gigdu falak rki

laghu kuni da nghay? ²⁵ Ka tsa a tsi wu, nahgani laghu kuni nghay ba? Sana mndu nda sudatá lgut ta wudaku ta vghani rki laghu kuni da nghay? Ya wya gwal ta kla lgut nda bla dzvani ná, ta za mghama taŋ həŋ ka nzaku ma həga ma mgham mgham. ²⁶ Wa va mndu laghu kuni da nghay tama na kula? Sana anabi rki laghu kuni da nghay? Anji mantsa nzakwani, malaghumala tsa mndu ya ta mbrakwa anabi. ²⁷ Ta ghəŋa tsa Yuhwana ya vindafta lu ma deftera Lazglafta kazlay:

I'i Lazglafta wana yu ta tinlaghutá ghunaftá mndu ka kagha

ŋa dza'a fadaghata tvi* kə'a ya.

²⁸ Ka yu nda kaghuni wa, mataba inda mndu ya yaga marakw nda ya ná, hađ ya ta malaghutá Yuhwana wa. Tsaw tama, mndu ta nzakway kwitikw ma ga mghama Lazglafta ná, malaghumala ta Yuhwana. ²⁹ Tsaw inda hamata mnduha nduk nda gwal tska dzumna tani, snanŋa taŋ ta gwadá Yuhwana, ka həŋ mantsa: "Ta kumay Lazglafta ta mbamafta," ka həŋ. Ka dawu həŋ ta maganaftá batema Yuhwana ta həŋ. ³⁰ Kuraghuta la Farisa nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ya, ka kwalaghuta həŋ ta tsu'aftá skwi ta kumə Lazglafta ta magay ŋa taŋ. Ka kwalaghutá həŋ ta tsa batem ta magə Yuhwana ya.»

³¹ «Ndaw dza'a gra yu ta mnduha ta na fitik na? Yakwa wa həŋ? ³² Ka guram nda zwani ta kurbut ta mnay mataba taŋ kazlay: Vyanafha ŋni ta sinlak skala a kuni wu, fanafha ŋni ta laha ta taw, tawaŋ a kuni ta taw wu kə'a ya həŋ. ³³ Tsaya ná, nzakwani manda sagha Yuhwana mnda maga batem, ka kwalaghuta tsi ta za buradi nda sa ima inabi, "a' nda ksa da halaway" ka kuni. ³⁴ Saghaha Zwaŋa mndu guli, ka zay ka say, "a' dagala

* 7:27 Ngha ta Malatsi 3:1 nda Sabi 23:20.

mahahaw'ani, dagala sasakwani, gra gwal tsəka dzumna nda la ghwadaka mnduha ya," ka kuni. ³⁵ Inda gwal nda difil ma ghəŋa taŋ ná, tsatsaftsatsa hahəŋ ta vərđaka difla Lazglafta,» ka'a.

Yesu ma həga ga Simuŋ mnda la Farisa

³⁶ Ka hgaftá sana la Farisa ta Yesu ŋa za skwa zay ga taŋ. Ka lagha Yesu da tsa mndu ya, ka lamə tsi da həga ka zə tsi ta skwi. ³⁷ Mamu sana ghwadaka marakw ma tsa luwa ya, ka sŋaŋtá tsi kazlay: Wa'a Yesu ta za skwa zay ga tsa la Farisa ya kə'a, ka klaftá tsi ta hwaraka Albastra ndəghatani nda urdi nda bla dzvani, ka kladaghata. ³⁸ Ka lagha tsi tavata səla Yesu nda ga mahulhulani, ka mbəza ima taw ta səla Yesu, ka ksafťá tsi ta swidani ka takadáy nda tsi, ka habwa'aku ta səlani, ka pgha tsa urdi ya ta səla Yesu. ³⁹ Na nghanťa tsa mnda la Farisa ta hgadaghatá Yesu ya ta tsa skwi ya, ka'a ma ghəŋani mantsa: «Ka ma vərđa anabi na mndu na ná, ma dza'a tsatsaftsatsa ta mndərga na marakw ta ksŋaťa na. Ma dza'a nda sna kazlay: Ghwadaka marakw ya kə'a.» ⁴⁰ Ka Yesu zlaftá gwada nda tsa mnda la Farisa ya mantsa: «Ari Simuŋ, mamu gwada ta kumə yu ta mnaghata,» ka'a. «Aŋi Mghama da mna,» ka'a zlganaftá wi. ⁴¹ «Mamu sana mndu ta balanaftá nzawa ta sana mnduha his. Prək ka tseda vagha mnduha hutaf dərmək kə'a vlaŋťa sani, prək ka tseda vagha mnduha hutaf mbsak kə'a vlaŋťa sani guli. ⁴² Ka traptá həŋ ta palata kabga had skwi da həŋ prək ka palata taŋ wa. Ka zlanŋaťá tsi ta tsa dməŋ ya ta həŋ his his. Wati mataba tsa mnduha ya dza'a malaghuta dvtutá tsa mndu ya, ka kagha ta gray na?» ka'a. ⁴³ «Mataba tsa mnduha ya ra! Ta graftá yu ná, tsa mndu zlanəŋ lu ta ŋani dagala ya ya,» ka Simuŋ. «Ta ŋa gha,» ka Yesu nda tsi.

⁴⁴ Ka mbədavatá Yesu tvə tsa marakw ya, ka mnə tsi ŋa Simuŋ: «Nda ngha ka ta na marakw na ki'e? Samsa yu da

həga ga ghuni, walaŋ a ka ta tidiftá imi ŋa mbaza səla da manda ya snu lu wu, ka mbazihatá na marakw na nda ima tawani, ka takadihata nda swidani. ⁴⁵ Brusa a ka ta i'i ma sagha da manda ya snu lu wa. Tsatsi, ka yawu sama da ta zlana a ta brusa səlaha da wa. ⁴⁶ Walaŋ a ka ta pghigihatá rdi ma ghəŋ manda ya snu lu wu, tsatsi, pghidif pgha tsatsi ta rdi ta səlaha da. ⁴⁷ Ka yu ka mnaghata na: Nda pla inda dmakwa na marakw na. Tsaya kəl tsi ka maraŋta dvtutani ta i'i dagala. Ka ki'a planata lu ta dmakwa mndu ya, ki'a dvtu maraŋ tsa mndu ya guli.» ⁴⁸ «Nda pla inda dmakwa gha makwa da» ka Yesu nda tsa marakw ya. ⁴⁹ Ka sana mnduha ta za skwi kawadaga nda tsi mantsa: «Wa va na mndu na katək na? Ta uwala pla dmaku na?» ka həŋ. ⁵⁰ «Zlghay nda ŋudufa gha ta mbaghafta makwa da, la nda vghata zďakwa gha,» ka Yesu nda tsa marakw ya.

8

Sana mi'aha ta pgha Yesu

¹ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka laghwi Yesu da ra luwaha dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw, ka tuza Lfida Gwada ta ghəŋa ga mghama Lazglafta, ka mna gwada ta ghəŋani ² nda sanlaha ma mi'aha ya ghazligiŋ lu ta ghwadaka sulkumha ma həŋ, ka mbambanaftá həŋ ma daŋwaha taŋ. Tekw i Mari makwa ta Magdala sli'agap ghwadaka sulkumha ndəfáj mida, ³ nda Yuwana markwa Kuza. Tsa Kuza ya, mndu ya fanam mgham Hiridus ta inda skwi ma həgani ma dzvani ya. Mamu Suzana, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha guli mataba taŋ. Inda tsa mi'aha ya ná, katarəkata həŋ ta i Yesu nda duhwalhani nda skwi ma dzva taŋ.

*Gwada ta ghəŋa sana mndu ta wutsa hulfani
Mat 13:1-9, Mak 4:1-9*

⁴ Ka sli'aktá mnduha ma luwaha kavghakavgha ka tska-vata tizlik tavata Yesu. Mantsa tama, ka zraftá Yesu ta mna mahdihdi:

⁵ «Mbada sana mndu ka sli'afra ka laghwi da wutsa hulfa ma vwahani. Tata wutsaywutsay, ka rkata sanlaha ma tsa hulfaha ya ta tvi, ka diñlaku lu tida, ka sli'adaghata dyakha da daguta. ⁶ Ka rkatá sanlaha ta kluluh: Na tsa gi dyaftani ya, ka ghwalutá tsi kabga had nasa mistani wa. ⁷ Ka rkatá sanlaha ma teki, ka dyaftá tsi, ka glanaghatá teki ka raghwana. ⁸ Ka rkatá sanlaha ta gənək. Tsahaya, ka dayaftá hən, ka glafta ka pghaftá ghən ghəmbəts ghəmbəts. Ka mamu mndu nda sləmənə snay, ka sna tsi,» ka Yesu sganaghata nda lwi dagala.

Garay Yesu nda gara ta gwadani

Mat 13:10-17, Mak 4:10-12

⁹ «Nu klatá ghəna tsa mahdihdi ya na?» ka duhwalhani dawanta da tsi. ¹⁰ «Kaghuni, vlaghunavla lu ta snantá difatá gwada ta ghəna ga mghama Lazglafta. ŋa sanlaha ya, ba nda mahdihdi dza'a mnananta lu ta hən kabga “ta nghay hən, trid ngha a hən wu, ta snay hən, sew sna a hən wa.”»

Gwada ta ghəna mndu ta wutsa hulfa

Mat 13:18-23, Mak 4:13-20

¹¹ «Wya klatá ghəna tsa mahdihdi ya: Tsa hulfa ya ná, gwada Lazglafta ya. ¹² Sanlaha ma mnduha ná, manda tvi rkaf hulfa tida hən. Hahən ná, gi snanta tan ta gwada Lazglafta, gi ndadaghata halaway klugudunustá hən yaha hən da zlglafta ma nudufa tan da mbafta hən. ¹³ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda kluluh rkaf hulfa tida hən, snanta tan ta gwada Lazglafta, gi zlglafta tan nda rfu, ama had hən ta zlantá vli ŋa dzugwamta tsa gwada ya ta

* 8:10 Ngha ta Isaya 6:9, 10.

slrəŋ ma ɲudufa taŋ wa. Ka dzghaŋdzgħa skwi ta həŋ, gi suwak zlaŋta taŋ ta zlgħay nda ɲudufa taŋ. ¹⁴ Sanlaha ma mnduha guli ná, manda hulfa ta rkamta da teki ya həŋ, snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta ka laghu həŋ da ndana nzaku ma ghəŋa hadik nda zba gadghəl nda ndana zba skwi ta hara' uwa iri, mantsa tama, mbada tsa skwiha ya ka ragħwa tsa gwada ya, ka niŋta həŋ ka ksubaŋ. ¹⁵ Sanlaha ma mnduha guli, manda gənək həŋ, snaŋta taŋ ta gwada Lazglafta, ka zlgħaftá həŋ nda ɲuduf turtuk, ka ɲanatá həŋ ka ksa slna nda tsi ka dihavata mida.»

Daswa ka kuni nda sna skwi ta snu kuni

Mak 4:21-25

¹⁶ «Ka mnaghunamna yu ba! Had mndu ta tsamta vu ma pitirla ka dzubamta ma tughuba wu, had ta fiŋta mista ghzləŋ guli wu, ta fagata ta vli tskala, kada nghanŋta gwal ta lamə da dzuguvi ta tsuwadak. ¹⁷ Inda skwi nda difa ná, dza'a maravamara. Inda skwi nda bukwa guli dza'a snaŋsna lu, ɲa zlagaptani bdaŋay ta dabi. ¹⁸ Dasuwa ka kuni nda tva snaŋta skwi ta snaŋta kuni, kabga ɲa mndu nda guna sləməŋani ɲa sna skwi dza'a sganaghata lu ta snanamta. Ama ka had tsi da mndu wu, dza'a kləgadanagħu kla lu ta va tsa má si ta ndanu tsi ta mutsay ya.»

Vərda zwanamani ma Yesu

Mat 12:46-50, Mak 3:31-35

¹⁹ Ka lagħa i mani nda zwanamani ma Yesu slanaghata, ama trid traptra həŋ ta bhanavata, tskutska mnduha. ²⁰ «Wa a i ma għa nda zwanama għa ma bli ta gəvala kagħa,» ka lu nda tsi. ²¹ «Gwal ta sna gwada Lazglafta ka maga slna nda tsi, tsaha ya i ma da nda zwanama da,» ka'a.

Lbanata Yesu ta mativirau' ta ghəŋa imi

Mat 8:23-27, Mak 4:35-41

²² Ma sana fitik, «mbadma ta a sana bla drəf a,» ka Yesu nda duhwalha, ka sli'aftha həŋ kla lamə da kwambalu ka sli'i. ²³ Tata ndəru həŋ, ka dzata hani ta Yesu, ka sli'avaftha mativirau' ta ghəŋa drəf, ka dza'a imi ndəghanaftá kwambalu. Ta wa hdak həŋ. ²⁴ Ka lagha həŋ sli'a Yesu, «Maləm! Maləm! Nda zadá mu!» ka həŋ nda tsi. Ka sli'avatá Yesu ka davanaghatá tsi ta falak, nda tsa vavalakwa imi ya. Ka lbatá vli ka nzata tšekw. ²⁵ «Nu ta kəl kuni ka zləŋ mantsa? Kulam ndana had' zlgħay nda ŋuduf da kaghuni dekdek katək ra?» kə'a mbədavata tvə duhwalhani. Ka ksafatá zləŋ ta həŋ, ka ndra'u həŋ. «Wa na mndu na katək na? Na dvanaghatani ta dər falak nda imi ná, gi ka snanata taŋ?» ka həŋ mataba taŋ.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda duhwalha halaway mida

Mat 8:28-34, Mak 5:1-20

²⁶ Ka bhadaghata i Yesu nda duhwalhani ta hadika Geraseni ta nzakway mbəŋ ya mbəŋ ya nda luwa Galili. ²⁷ Nda fagata Yesu ta səla ta hadik ta sabə tsi ma kwambalu, ka sagha sana mnda tsa luwa ya da guyay. Tsa mndu ya ná, ksuxsa duhwala halaway. Nda kda fitikani kul sudgəltá lgut dekdek, had' ta nzəglata mintgha wu, mataba kuluha kə'a ta nzaku. ²⁸ Na ghur nghayni ta Yesu, ka wahatá tsi ka zləmbatá ma ghuvani. Ka'a mantsa: «Yesu Zwaŋa Lazglaftha ta luwa, Nya mataba u nda kagha? Kdəkkdək, wya dzvu, yaha ka ghuydiptá danwa,» ka'a wahata nda lwi dagala. ²⁹ Kəl tsi ka mna tsaya na: Sabsa ma na mndu na ka Yesu dvanaghtá tsa duhwala halaway ya. Tsa mndu ya ná, nda kda fitika ksaftha tsa duhwala halaway ya. Ma tsa fitika ksafhani ya, si ta habafhaba mnduha nda zida, ka tsamtá səlahani ma tsuhwal, ma ŋa habanata. Ka raratsiŋtá tsi ka bəbalinŋta. Ka klaghatá tsa duhwala halaway ya ka laghwi ra vli ma mtak. ³⁰ «Wa hga gha na?» ka Yesu nda tsi. «Dba' hga da,» ka'a zlgħanaftá

wi. Kəl tsi ka mna tsaya ná, kabga nda ndəgha duhwala halaway ta sli'amta dida. ³¹ «Kdəkkdək, yaha ka da ghuna aḅni da gudzuvruḅwa vu†,» ka tsa duhwala halaway ya ndi'ata, ka ndəba dzvu da Yesu.

³² Ndusa nda tsa vli ya, mamu sana bra ghuvazu ta zbutá skwa zay taḅ tavata ghwá. «Kdəkkdək vlaḅna tvi, ka sli'amta ḅni da a ghuvazuha a,» ka həḅ nda Yesu. «Aray,» ka Yesu vlaḅtá tvi ta həḅ. ³³ Ka gi sli'agaptá tsa duhwala halaway ya ma tsa mndu ya, ka sli'amta da tsa ghuvazuha ya. Ka vazagatá tsa ghuvazuha ya ta vgha tavata tsa ghwá ya ka rkaghata da drəf ka rwuta.

³⁴ Nghay tsa mnduha ta ngha tsa ghuvazuha ya ta tsa skwi ta magata ya, ka hwayaftá həḅ ka laghwi tay ma luwa nduk ma zwana luwaha ta tsa skwi ta maguta ya. ³⁵ Ka sli'aftá mnduha ka laghwi da ngha tsa skwi ta maguta ya. Ka lagha həḅ slanaghatá Yesu, ka slaftá həḅ ta tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya ta nzaku kurevesa tavatá səla Yesu nda sudatá lgut ta vgha, nda mbatani kwandlaḅ. Nghaḅta taḅ, ka ksutá tsi ta həḅ ka zləḅ. ³⁶ Mbadá tsa gwal si ta nghay ta magaku tsa skwi ya, ka rusay ḅa taḅ ká tsa mndu si ksaf duhwala halaway ya mbafta. ³⁷ Ka həḅ mantsa: «Kdəkkdək sli'apsli'a ma hadika ḅni,» ka inda mnduha ma hadika Geraseni nda Yesu, kabga nda ksa həḅ da zləḅ katakata. Ka sli'aftá Yesu ka lamə da kwambalu ḅa vru. ³⁸ «Wya dzvu, kla ta i'i ta səla gha,» ka tsa mndu sli'agap duhwala halaway mida ya nda Yesu. ³⁹ «Vra dzagha gha, ka dza'a ka rusa inda skwi maga gha Lazglafta,» ka Yesu pyafta ka dza'a mistani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi tay ma inda luwa ta inda skwi magana Yesu.

† 8:31 Gudzuvruḅwa vu: Ngha ta Ruma. 10:7, Suna Yuhwana 9:1-2, 11, 11:7, 17:8, 20:1, 3.

*Mbanafta Yesu ta sani marakw, nda sana zwanja makwa
Mat 9:18-26, Mak 5:21-43*

⁴⁰ Ta vrøgladaptá Yesu ta sana bla drøf, ka slanaghatá tsi ta ndøghata mnduha guli ta kzlay hada ña zlghafta. ⁴¹ Mbadaka sana mndu ta hgø lu ka Zayrus ta nzakway tekw mataba la mali ta ghøña høga tagha skwa la Yahuda, ka lagha zlømbatá ma ghuva Yesu. Ka'a mantsa: «Kdøkkdøk mbada da ini,» ka'a nda tsi, ⁴² kabga mamu kdakwakdakwa makwani ta kla imi ghwanjpdø his kul dughwanaku ta kala ghøñ. Ka sli'aftá Yesu ka dza'a mistani. Ta mbada Yesu ka dza'a mataba tskata mnduha, had tva mbødayni ta vgha wa. ⁴³ Mamu sana marakw mataba tanj Maghwanjapdø hisa vakwani tsa ta paghaku. Kdijnkda ta inda skwi ma dzvani ña la duhtur. Had ya ka dør turtuk mataba tanj ta mbanafta wa.

⁴⁴ Ka lagha tsa marakw ya nda ga mahulhula Yesu ka ksantá wa lgutani. Na tsa gi ksantani ya, gi hle' sladata tsa paghaku ya tsa. ⁴⁵ Ka Yesu mantsa: «Wa tsa ta ksita ya na?» ka'a. «Andaw! Andaw! Andaw!» ka mnduha. Ka Piyer mantsa: «Maløma da! Mataba ndøghata mnduha mandana ta waghaftha, had tva mbøda vgha gha ná, wa ta kshata na, ka ka?» ka'a nda tsi. ⁴⁶ Ka Yesu mantsa: «Mamu mndu ta kshata! Nda sna yu ta mbraku ta savaghuta ma i'i,» ka'a. ⁴⁷ Snay tsa marakw ya ta tsa gwada ya ná, a nda tsatsa yu, ka'a. Ka lagha tsi nda ghudzatani da zløn zlømbatá ma ghuva Yesu, ka mnø tsi ta køma inda mnduha ta skwi kabgawu køl tsi ka ksantá nda ya kø'a mbafta ma va tsa fitik ya. ⁴⁸ Ka Yesu mantsa: «Makwa da, zlghay nda ñudufa gha ta mbaghaftha, la nda vgha ta zdakwa gha,» ka Yesu nda tsi.

⁴⁹ Tata tsa gwada ya Yesu, ka lagha sana mndu ta sli'afta ga Zayrus da mnay ña Zayrus: Ka'a mantsa: «Kdakwa tsa makwa gha ya tsa, ta ña danwazlgølta gha ñaw ta Maløm

na,» ka'a. ⁵⁰ Ka Yesu mantsa: «Ma tđu ɲudufa gha, fata gha ta ghəɲa gha yeya ɲa gha, dza'a mbaku,» ka Yesu nda Zayrus sɲaɲər tsi ta tsa gwada ya. ⁵¹ Manda ɓhadaghata taɲ da taɲ, ka pyaftá Yesu ta mnduha ta lami da həga mistani, ka hla'atá tsi ta i Piyer nda Yuhwana, nda Yakubu nda dani nda mani ma tsa makwa ya ɲa lamə mistani. ⁵² Ta lamə həɲ, ta wahu inda gwal ma həga ka tawa ghəɲ ta ghəɲa tsa makwa ya. Ka həɲ mantsa: «Ma taw kuni, mta a wu, hani ta hani tsi,» ka'a. ⁵³ «Ta mndu nda mta ná, mta a wu ka'a,» ka həɲ ka ghubasay. ⁵⁴ Ka lagha Yesu ksafatá tsa makwa ya ta dzvu. «Sli'afslí'a gha makwana!» ka'a. ⁵⁵ Ka vramtá tsa makwa ya, ka gi sli'afsa. «Vlaɲwawla ta skwa zay,» ka Yesu nda həɲ. ⁵⁶ Ndandrakau' ká i dani nda mani ma tsa makwa ya nzata ka ndərmimay. «Yaha kuni da mnay dər ɲa wati ma mndu ta skwi ta maguta,» ka Yesu zlahanaghatá həɲ.

9

Ghunafta Yesu ta duhwalha ghwanɲɲə his Mat 10:5-15, Mak 6:7-13

¹ Lagha Yesu ka tskanatá duhwalhani ghwanɲɲə his, ka vlaɲtá tsi ta həɲ ta mbrakwa mbranaghatá inda duhwala halaway, nda mbrakwa mbambanaftá daɲwaha. ² Ka ghunaftá tsi ta həɲ tuza gwada ta ghəɲa ga mghama Lazglafta, nda mbambanaftá gwal kul dughwanaku. ³ Ma kdaku həɲ sli'afsa, ka'a nda həɲ mantsa: «Yaha kuni klaftá sana skwi dekdek ɲa dza'a da wawaku, dər dafa, dər zlibi, dər skwa zay, dər tsedi, turtuk turtuk ka kuni da klaftá lgut. ⁴ Dər ma wati həga da tsu'afsa lu ta kaghuni ya, nzata ghuni hada ha ka sagha fitika sli'apta ghuni ma tsa vli ya. ⁵ Ala, dər ga vli dza'a kwal lu tsu'afsa kaghuni ya, wya dzva ɲni wya dzva ɲni ka kuni dazlay ka zlanavata kuni

ta tsa luwa ya, tsaya dza'a maranantá həj ta basa ɲudufa Lazglafta ta ghəja taŋ,» ka'a nda həj.

⁶ Ka sli'aftá həj ka laghwi da ra luwaha, ka mna Lfida Gwada, ka mbamba gwal kul dughwanaku ma inda vli.

Wa Yesu na ka Hiridus Aɲtipas

Mat 14:1-12, Mak 6:14-29

⁷ Na snantá tsa Hiridus Tetrak ta nzakway ka mgham ta hadika Galili ya, ta mna gwada ta inda skwiha ta magaku. Ka traptá tsi ta skwi ɲa ndanay. «A', Yuhwana ya ta sli'agapta nda hafu,» ka sanlaha ta mnay. ⁸ «A', anabi Iliya ya ta zlagapta,» ka sanlaha. «A', sani mataba la anabiha ghalya ya ta sli'agapta,» ka sanlaha. ⁹ «Ya wya tsaghwa tsa ta ghəja Yuhwana ka yu, ka tsaghutá lu ní, wa na mndu na ta mnə lu ta mndərga na skwiha ta snə yu na ta ghəjani tama?» ka Hiridus, ka psə tsi ta tva nghanjá Yesu.

Zunja Yesu ta skwa zay ta mnduha dəmbu' hutaf

Mat 14:13-21, Mak 6:30-44, Yuh 6:1-14

¹⁰ Ka varaktá tsa gwal ghunay ya. Manda varakta taŋ, ka rusu həj ɲa Yesu ta inda skwi maga həj. Ka hlaghatá Yesu ta həj mistani, ka laghu həj nda tvə sana luwa ta hgə lu ka Betsayda nda ghəja taŋ. ¹¹ Snantá dəmgá kazlay: Laghula həj kə'a, ka sli'aftá həj zbinjá həj. Ka lagha həj slanaghatá həj, ka zlg haftá Yesu ta həj, ka mnə tsi ta gwada ta ga mghama Lazglafta ɲa taŋ. Ka mbambanaftá tsi ta gwal ta kuma mbambanaftá həj ma daŋwa taŋ.

¹² Ta fitik hawu, ka gavadaghatá duhwalhani tavatani, ka mnay ɲani: «Mnanamna ta na mnduha na, ka dza'a həj da luwa dagaladagala nda luwaha kwitikw kwitikw ta waftá na vli na, ɲa dza'a taŋ zba skwa zay nda vli ɲa hana taŋ, kabga ma mtak mu hadna,» ka həj. ¹³ Ka Yesu nda həj mantša: «Vlarjwavla kaghuni ba ta skwi ɲa zay ta həj,» ka'a. Ka duhwalhani mantša: «Buradi

hutatf nda tsulhwa klipi his yeya da amu, ŋa dza'a ŋni da dzawagaghatá skwa zay ŋa zurjtá inda na mnduha na rki?» ka həŋ nda tsi. ¹⁴ [Tsaw ta magay mnduha* ta dəmbu' hutaf ma tsa vli ya.] «Mnanawa mna ta həŋ ka tsakavata həŋ hutaf mbsak hutaf mbsak,» ka Yesu nda duhwalhani. ¹⁵ «Araŋ!» ka həŋ ka tsakanatá həŋ ta mnduha. ¹⁶ Ka hlaftá Yesu ta tsa buradiha hutaf ya, nda tsa tsulhwa klipi his ya, ka nghadaftá tsi nda ta luwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta ta ghəŋani, ka balanaptá tsi ka valaŋtá duhwalhani ŋa daganaptá mnduha. ¹⁷ Ka zə inda tsa mnduha ya, ka babaghawtá həŋ. Ka tskaftá lu ta padakwani ka ghwanak ghwanpɔdə his.

Yesu ná, Kristi ya ka Piyer

Mat 16:13-19, Mak 8:27-29

¹⁸ Ma sana fitik ta nzaku Yesu turtukwani ka maga du'a, ka lagha duhwalhani slanaghata. Ka'a dawanta da həŋ mantsa: «Wa i'i ka dəmga ta mnay na?» ka'a. ¹⁹ Ka duhwalhani mantsa: «Tsa Yuhwana mnda maga batem ya kay ya, ka sanlaha. Iliya ya, ka sanlaha. Sani mataba la anabi ghalya ya ta sli'agapta nda hafu, ka sanlaha,» ka həŋ nda tsi. ²⁰ Ka'a nda həŋ guli mantsa: «A ki kaghuni, waya ka kaghuni ta mnay nda i'i na?» ka'a. Ka Piyer mantsa: «Kagha ná, Kristi ka,» ka'a.

Mnanŋta Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 16:20-28, Mak 8:30-9:1

²¹ Ka Yesu zlahanaghatá həŋ ka ŋdɔŋdɔ mantsa: «Yaha kuni da mnay dər ŋa wati ma mndu tsi,» ka'a. ²² Ka'a sganaghata guli na, «dza'a ghuyay Zwaŋa mndu ta dɔŋwa katakata, dza'a wdɔŋwɔda la galata mndu nda gwal mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa

* 9:14 Ngha ta Mata 14:21.

mnduha. Dza'a dzadza lu, ŋa sli'agaptani nda hafu badu mahkən,» ka'a.

²³ Wya ka'a nda həŋ demdem: «Ka ta kumay mndu ta dza'a mista dā katsi, ba zlaŋtani ta ndanu ta ghəŋa ghəŋani, ka vlatani ta ghəŋani ka kla udza zləŋayni † inda fitik, ka dza'a mista dā,» ka'a.

Kinawu ta dza'a lu mista Yesu?

²⁴ Ka'a guli mantša: «Ka dza'a mbanafmba yu ta hafa dā ka mndu katsi, dza'a Zadiŋzadā tsa mndu ya ta hafani. Ala ka dza'a Zadiŋzadā mndu ta hafani ta ghəŋa i'i katsi, dza'a mbanafmba tsa mndu ya ta hafani. ²⁵ Nu dza'a katarŋta mutsafta mndu ta inda na ghəŋa hadik na ka ŋani ka Zadiŋzadā tsi ta hafani, ka ghəŋani a tsi na? ²⁶ Ka ta bāsa zləŋ mndu ka mnaŋtā hga dā, nda gwadā dā guli katsi, i'i Zwaŋa mndu guli ná, dza'a kwalaghukwala i'i guli ta mnaŋtā tsa mndu ya badu sagha dza'a sagha yu ma glakwa dā, nda ya ma glakwa Da dā nda duhwalhani nda ghuba, ta luwa. ²⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Mamu sanlaha ma mnduha mataba gwal hadna dza'a kwal kul rwuta ta saha ga mghama Lazglafta, dza'a nda ngha həŋ nda ira tar,» ka'a.

Mbədavafta Yesu

Mat 17:1-8, Mak 9:2-8

²⁸ Ta magay fitik tghas manda mnutani ta tsa gwadā ya, ka hlafatā Yesu ta i Piyer nda Yuhwana nda Yakubu, ka ŋlaghatā həŋ ta ghwā da maga du'a. ²⁹ Ta magə Yesu ta du'a, ka mbədavaftā kumani tskəm, mbədavafha lgutani ka wudaku tilil ka ŋusliŋ. ³⁰ Gi wya mnduha his ta ghwa yiva nda tsi. I Musa nda İliya tsa mnduha ya, ³¹ ta zlagapta ta wudaku tili ma glakwa Lazglafta ta luwa, ta gwadā

† 9:23 Ngha ta Lukwa 14:27, Markus 8:34.

nda Yesu kinawu kə'a dza'a kđirjta magata skwi ta kumə Lazglafta nda ma mtakwani ma Ursalima.

³² Ma tsa fitik ya, nda ghərɔa i Piyer nda grahani da hani, sli'avata taŋ, ka nghanjta həŋ ta glakwa Yesu nda tsa mnduha his ya tavatani. ³³ Ma fitika dğay tsa mnduha ya ta vgha nda Yesu, ka Piyer nda Yesu mantsa: «Maləma đá! Dina ka nzakwa mu hadna, ka magafmaga ŋni ta həga tumpul hkən. Pal ŋa gha, pal ŋa Musa, pal ŋa Iliya!» ka'a. Tsaw, snəgla a Piyer ta skwi ta mnə tsi wa.

³⁴ Tata mna tsa gwada ya tsatsi, ka saha kusay buk-wamtá həŋ, ka ksafatá zləŋ ta tsa duhwalha ya nghər həŋ ta saha tsa kusay ya buk-wamtá həŋ. ³⁵ Ka gwadagaptá lwi ma tsa kusay ya. Ka'a mantsa: «Nanana zwaŋa da ya zbaŋ yu, snawasna ta gwada da tsi!» ka'a ³⁶ Tahula gwadata tsa lwi ya, Yesu yeya ta nghə lu turtukwani, sriw nzanza tsa duhwalha ya ma tsa fitik ya, had mndu ya mnanəŋ həŋ ta tsa gwada ya wa.

*Mbanafta Yesu ta sana zwaŋ nda ghwadaka sulkum mida
Mat 17:14-18, Mak 9:14-27*

³⁷ Gamahtsimani ka saha həŋ ta ghwá, ka sli'aftá ndəghata dəmgá ka sagha da guya Yesu. ³⁸ Ka wahatá sana mndu mataba mnduha: «Maləma đá! Ta ndəba dzvu yu da kagha, nghanava na zwaŋa da na ba! kdakwakdakwa zwaŋa da na. ³⁹ Ghwadaka sulkum ta ksafata. Na ksafatani, gi wahayni ta wahu, ka ghudzay nda mbraku, ka pgha mahupak ka giri ŋani, zlah kə'a ta zliŋta. ⁴⁰ Ka ndəbu yu ta dzvu da duhwalha gha ma ŋa ghzligiŋtá mida ná, trid traptra həŋ,» ka'a nda tsi. ⁴¹ Ka Yesu mantsa: «Gwal təŋtəŋa ghəŋa taŋ kul had zlgħay nda ŋuduf da həŋ, kulam ŋa yawu dza'a nzavaghunata yu? Kulam ŋa yawu dza'a nzata yu ka su'aghunata? Klak tsa zwaŋa gha ya da hadna,» ka Yesu nda tsa mndu ya. ⁴² Ta gavadaghatá

tsa zwaŋ ya, ka slana tá tsa ghwadaka sulkum ya ta hadik, ka ghudzay nda mbraku. Ka davanaghatá Yesu ta tsa ghwadaka sulkum ya, ka mbanafá tsi ta tsa zwaŋ ya, ka vlaŋtá tsi ta tsa dani ya. ⁴³ Ka ndərmim mnduha ta glakwa mbrakwa Lazglafta.

Mnəglan̄ta Yesu mtakwani nda sli'agaptani

Mat 17:22-23, Mak 9:30-32

Ta laghu mnduha da ndərmima inda tsa skwi maga Yesu ya, ka Yesu nda duhwalhani mantša:

⁴⁴ «Fawafa ta sləməŋ dīna, ka sna na skwi dza'a yu mnaghunata na. Dza'a ksafksa lu ta Zwaŋa mndu, ka vlata ma dzva mnduha,» ka'a. ⁴⁵ Sna a tsa duhwalha ya ta tsa gwada ya wa, tsala a tsa gwada ya da həŋ wa. Nda dīfa klatá ghəŋa tsa gwada ya da həŋ, kabga ŋa kwala taŋ kul snaŋta. Ta zləŋay həŋ ta dawaŋtá tsa gwada ya guli da tsi.

Nahgani skwi ka ŋərmāni na?

Mat 18:1-5, Mak 9:33-37

⁴⁶ Ka sagha sana ndanu da ghəŋ taŋ, ka zlərdə həŋ mataba taŋ. Ka həŋ mantša: «Wa mali mataba mu na?» ka həŋ. ⁴⁷ Daslafta Yesu ta tsa ndana taŋ ya, ka hgaftá tsi ta zwaŋ kwitikw ka sladanata tavatani. ⁴⁸ Ka'a nda həŋ mantša: «Dər wa ta tsu'aftá na zwaŋ kwitikw na nda hga dā, vərda i'i tsu'af tsi. Dər wa ta tsu'aftá i'i guli, tsu'aftsu'a ta tsa mndu ta ghunigihata ya. Tsa mndu ta niŋtá ghəŋani ka zwaŋ gudzekw dəkdek mataba ghuni ya ná, tsa mndu ya ta nzakway ka mali,» ka'a.

Mndu kul had kuni ta husan̄ta ná, kaghuni tsa

Mak 9:38-40

⁴⁹ Ka gi tsu'aghutá Yuhwana ta gwada, ka'a mantša: «Maləma dā! Nda ngħa ŋni ta sana mndu ta ghzla duhwala halaway nda hga għa, ka lmaftá ŋni kabga had tsatsi mataba mu wu,» ka'a. ⁵⁰ «Ŋaw! Ma pyə kuni! Ka had

gwada mndu nda kaghuni wu, mista ghuni tsa mndu ya,» ka Yesu nda tsi.

Ksay Yesu ta tvi ka dza'a da Ursalima

⁵¹ Manda ndusakta fitik dza'a kæl Yesu ka zlanjá ghəŋa hadik, ka klaftá tsi ta ghəŋani ŋa dza'a bħata ma Ursalima.

⁵² Ka ghunaghatá tsi ta sana mnduha ŋa dza'a ta kəma ta kəma. Ka sli'aftá tsaha ya ka ksafatá tvi, ka bħadaghatá həŋ da sana zwaŋa luwa la Samari ŋa payanaftá vli. ⁵³ Ka kwalaghutá mnduha ma tsa luwa ya ta tsu'afat, kabga nzakwani ta dza'a da Ursalima. ⁵⁴ Snaŋta gwal his mataba tsa duhwalha ya, i Yakubu nda Yuhwana ta tsa gwada ya, «Maləma da! Va a ka ta dawanta ŋni da Lazglafta ŋa zligiŋtani ta vu ta luwa, ka zadanata tsi ta həŋ ra?» ka həŋ.

⁵⁵ Ka mbədavata Yesu ka davanaghatá həŋ: «[Sna a kuni ka mndəra wani ma sulkum ta klaghunaktá mndərga tsaya ma ndanu wu! Sagha a Zwaŋa mndu da zadanatá mndu wu, saghasa ŋa mbanafatá həŋ,]» ka'a. ⁵⁶ Ka sli'afat həŋ ka laghi da sana zwaŋa luwa.

Zlanjá inda skwi demdem ka dza'a mista Yesu

Mat 8:19-22

⁵⁷ Ta mbada həŋ ta tvi, ka sana mndu mantsa: «Dər dza'a diga ka, ta dza'a yu mista gha,» ka'a. ⁵⁸ Ka Yesu mantsa: «Mamu ghuruma gərhanha, mamu həga dyakha, Zwaŋa mndu ná, had vli ŋa fadatani ta ghəŋani wa,» ka'a.

⁵⁹ Ka'a nda sana mndu guli mantsa: «Mbadá mista da!» ka'a nda tsi. «Mghama da! Zlihazla ka dza'a yu padamtá da da karaku,» ka tsaya zlgħanaftá wi. ⁶⁰ «Zlanzla ta gwal nda rwa ka pada həŋ ta ghəŋa taŋ, sli'afslí'a kagha ka dza'a ka da mna gwada ta ga mghama Lazglafta,» ka'a nda tsi. ⁶¹ Ka sana mndu guli mantsa: «Ta dza'a yu mista gha mghama da. Nziya nza tsi tama ná, ka la yu mnanatá la ga ini nda sli'asli'a da ka'a.» ⁶² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Ka nda ghada sli'afat mndu ka dza'a mista da, ka ləglaghwani

ngaha vli nda ga muhul hul katsi, tsa mndu ya ná, had hayhayani dekdek ŋa magaftá slna ga mghama Lazglafta wa,» ka Yesu nda tsi.

10

Ghunafta Yesu ta duhwalha ndəfán mbsak his mida

¹ Tahula tsa ka zabəglaptá Mgham Yesu ta sanlaha ma duhwalha ndəfán mbsak his mida, ka ghunaftá tsi ta həŋ his his his ta kəma ta kəma da inda vli ya má dza'a ɓhata tsatsi. ² Ka'a nda həŋ mantsa: «Dagala skwiha ŋa ts kay ta vwah, tsaw slagħwa a mnduha ŋa magay wa. Ndəbawa dzvu da mnda vwah ka sganaghata tsi ta mnduha nda ndəgha ŋa ts kanata. ³ Lawala, ta ghuna kaghuni yu manda zwana tuwak da taba kramtakha. ⁴ Yaha kuni klaftá tse di, dər zli bi, dər ɓaɓah. Yaha kuni lagħwi da gaga zgu ŋa mnduha.

⁵ «Dər da wa dza'a lagħa kuni, “ka nza zɗakwa Lazglafta ta ghəŋa na həga na,” ka kuni dza'azlay karaku. ⁶ Ka mamu mnda zɗaku ma tsa həga ya katsi, dza'a nzaku tsa zɗakwa ghuni ya nda tsi. Ka had tsi wu dza'a vragaghuvra tsa zɗakwa ghuni ya da kaghuni. ⁷ Ka tsu'aftsu'a lu ta kaghuni, ka nzata kuni ma tsa həga ya, ka za kuni, ka sa kuni ta inda skwi dza'a vlaghunata lu, kabga nda ra ka tsu'ay mndu ta maga slna ta nisəlani. Yaha kuni dza'a da ra həga. ⁸ Ka lamla kuni da luwa ka tsu'aftá lu ta kaghuni, tsu'awatsu'a ka za kuni ta skwi dza'a vlaghunata lu. ⁹ Ka mbambanafta kuni ta gwal kul dughwanaku dza'a slanaghata kuni ma tsa luwa ya. “Ndana ná, ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta,” ka kuni dza'azlay nda həŋ, ¹⁰ Dər da wati ma luwa dza'a lama kuni, ka kwalagħutá lu ta tsu'aftá kaghuni, lawala ta tvi ta tvi ma tsa luwa ya, ka kuni dza'azlay nda həŋ na: ¹¹ “Wana ŋni ta tukwaghunata nduk nda rgitika na luwa ghuni ta ndi'afta ta səla ŋni na, kada

grafta kuni si ndusavaghuna ndusa ga mghama Lazglafta kə'a." ¹² Ka yu ta mnaghunata na: Bađu tsa fitik dza'a tsə Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha ya ná, ta ləŋləŋa ŋa luwa Suduma* ka ŋa tsa luwa ya,» ka'a nda həŋ.

Luwaha ta kwalaghutá zlgħafta nda yuduf

Mat 11:20-24

¹³ «Daŋwa ŋa gha luwa Kuraziŋ! Daŋwa ŋa gha luwa Betsayda! Ka má magamaga lu ta mndərga tsa mazəməzəmə maga lu mataba kaghuni ya ma luwa Tir nda luwa Siduŋ katsi ná, má nda kda fitika mbədanafatá taŋ ta nza kwa taŋ, ka zlanavatá maga ghwađaka skwiha, ka pghavatá buhu ta vgha nda hutidif ma ghəŋ ¹⁴ Tsaya dza'a kəl tsi ka nza kwa yu bađu tsa fitika guma Lazglafta ya, dza'a malaghumala kafatá guma ta ghəŋa luwa Tir nda luwa Siduŋ ka ŋa ghuni.

¹⁵ «Kagha luwa Kafarnahum, dza'a kapidif kapa lu ta luwa ka kagha ra? Siga! Dza'a vradaghavra lu ha da vla gwal nda rwa,» ka'a. ¹⁶ Ka Yesu guli nda duhwalhani mantša: «Mndu ta snatá gwada ghuni, gwada da sna tsi. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'afatá kaghuni, i'i kwalaghu tsi ta tsu'afatá. Ka kwalaghukwala mndu ta tsu'afatá i'i, kwalaghukwala ta tsu'afatá mndu ta ghunigihata,» ka'a.

Varakta tsa duhwalha ndəfəŋ mbsak his mida ya

¹⁷ Manda lagħwa tsa gwal ndəfəŋ mbsak his mida ya, ka varaktá həŋ nda rfu katakata. «Mgham da! Nduk nda duhwalha halaway tani ná, snasna həŋ ta gwada davanagħar ŋni ta həŋ nda hga gha,» ka həŋ nda Yesu. ¹⁸ Ka Yesu nda həŋ mantša: «Nda ngħa yu ta halaway ta dədagata ta luwa manda wuđakwa luwa. ¹⁹ Snawa ba! Vlagħunavla yu ta mbrakwa diŋlanaptá nahadikħa nda rdaha, nda ya ta ghəŋa inda mbrakwa ghuma, hađ sana

* 10:12 Ngħa ta Zlrafta 19:1-29.

skwi dza'a balaghunata wa. ²⁰ Kulam nda tsa, ma rfu kuni ta rfu kabga snaghunata ghwadaka sulkumha ta gwada, rfawa ta rfu ta ghəŋa vindatá hga ghuni ta luwa,» ka'a nda həŋ.

Snanamta Yesu ta Dani ta gwal ka zwanani

Mat 11:25-27, 13:16-17

²¹ Ma va tsa fitik ya ka zdanaftá Sulkum nda ghuba ta ɲuduf ta Yesu, ka'a mantsa: «Əŋka'a Da, Mgham ta luwa nda ya ta hadik, ta ghəŋa dīfanata gha ta tsa skwiha ya da gwal nda difil ma ghəŋa taŋ, nda ya da gwal nda mahizl ma ghəŋa taŋ, ka maranaŋtá ka ta gwal kul snaŋtá skwi. Kahwathwata mantsa nzakwani Da, ta rfa kagha yu ta ghəŋa dīvafta gha mantsa, ka'a.

²² «Inda skwiha vlihavla Da dá, had mndu nda sna ta tsa Zwaŋ ya wa, Da yeya nda sna. Had mndu nda sna ta tsa Da ya guli wa, Zwaŋ yeya nda sna nda mndu ya ta kumə zwaŋ ta maranaŋta,» ka'a. ²³ Ka mbədavatá Yesu tvə duhwalhani, ka mnay ŋa taŋ nda ghəŋa taŋ kazlay: Rfu ŋa ghuni, kaghuni gwal ta nghaná skwi ya nghan kuni kə'a.

²⁴ Ka yu ta mnaghunata na: «Nda ndəgha la anabiha nda mghamha si ta kuma nghaná skwi ya nghan kaghuni, trid nghan a həŋ wa. Si ta kumay həŋ ta snaŋta, sew, sna a həŋ wa,» ka'a nda həŋ.

Dvuđva ta Lazglafta, dīvuđva ta sləvda gha guli

²⁵ Lagha sana mnda tagha zlahu ŋa mnduha ka sli'afra kabga ŋa dzəghaŋtá Yesu, ka'a mantsa: «Maləma dá, nu dza'a yu magata ŋa mutsafta dá ta hafu ŋa kdėkedzeŋ na?» ka'a nda Yesu. ²⁶ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Waka lu vindafta ma deftera zlahu na? Nu dzaŋaf ka mida na?» ka'a. ²⁷ «Ka dīvuta ka ta Mgham Lazglafta gha nda kdavakta ɲudufa gha, nda kdavakta hafa gha, nda kdavakta mbrakwa gha, nda kdavakta ndana gha guli, ka

đvuta ka ta sløvda gha manda va ghəŋa gha† kə'a,» ka'a nda tsi. ²⁸ «Mantsa ya nzakwani, la magay mantsa dza'a mutsay ka ta hafu,» ka Yesu nda tsi.

²⁹ Ka'a nda Yesu mantsa: «Wa ya ta nzakway ka sløvda đa na?» Ka tsa mnda tagha zlahu ya kabga ta kumay ta nzakwa gwada ta ŋani. ³⁰ Ka Yesu mantsa: «Mbadā sana mndu ka sli'af̄ta ma Ursalima ka valu da Yeriku. Ta laha tsi, ka dədamtá tsi mataba la gənda, ka zlu'atá həŋ ta tsa mndu ya ka đgata ka pđanamtá hafu hafu, ka laghwa taŋ. ³¹ Ta lala sana mnda dra skwi ŋa Lazglafta ta va tsa tvi ya, ka dukwaftá tsi ta tsa mndu ya, ka tsaghutá tsi ta warawara ka laghwani. ³² Ka lagha sana mnda la Levi dukwafta tida guli, ka tsaghutá tsaya ta warawara guli ka laghwani. ³³ Mataba tsa ka lagha sana mnda la Samari ta dza'a wawakwani dukwafta tida. Ghur kə'a ná, ka ksantá tsi ka hidahida. ³⁴ Ka gavadaghatá tsi, ka maganaftá tsi ta rdí nda ghwani ta lkuhani, ka habanafta. Ka tsukwaftá tsi ka fafta ta kdihani. Ka klaghata da həga tsu'a matbay, ka zughulay hada. ³⁵ Gamahtsimani, ka klaftá tsi ta tseda vagma mndu his ta maga slna ka vlaŋtá mndu nda tsa həga ya, ka'a nda tsi mantsa: "A'a, ka nghapta ka ka na mndu na, ka kidaghi dza'a sgavaghata ta ghəŋani ya, ŋa mnihata gha vragaghar yu, ŋa plaghata đa,"» ka'a nda tsi. ³⁶ «Wati mataba tsa duhwalha hkən ya, ta nzakway ka sløvda tsa mndu ta dədamta mataba la gənda ya, ka kagha ta gray na?» ka'a nda tsi. ³⁷ «Tsa mndu ta tawatá hidahida tida ya ya,» ka tsa mnda tagha zlahu ya. «La, ka maga kagha mantsa,» ka Yesu nda tsi.

Tsu'af̄ta i Marta nda Mari ta Yesu

³⁸ Tata mbadā i Yesu nda duhwalhani, ka đhadaghatá həŋ da sana luwa. Ka tsu'af̄tá sana marakw ta hgə lu

† 10:27 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 6:5 nda Levitik 19:18.

ka Marta ta Yesu ga tarj. ³⁹ Mamu mukumani ta hgə lu ka Mari guli, ka nzatá tsi tavata Yesu, ka sna skwiha ta gwadə tsi, ⁴⁰ ta ksaghutá slna rmba ta Marta. Ka sap tsi mnay ŋa Yesu, ka'a mantsa: «Mghama dá! Tha a kagha ta na zlidin̄ta mukuma dá ta slna na katək ra? mnanamna ba ka katihata tsi,» ka'a. ⁴¹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Marta! Marta! Ma ghuyə ka ta ghəŋa gha, ma laghu ka da ndandanaku ta ghəŋa ndəghata skwiha. ⁴² Turtuk skwi ta raku. Ka zbaptá Mari ta vərdani ya dza'a kwal lu klugudunusta dəkdek,» ka Mgham Yesu nda tsi.

11

Taghay Yesu ta maga du'a ŋa duhwalhani

Mat 6:9-13, 7:7-11

¹ Ma sana fitik ka magə Yesu ta du'a ma sana vli. Manda kdakwani ta maga tsa du'a ya, Ka dawar̄tá sani mataba duhwalhani da tsi, ka'a mantsa: «Mghama dá! Taghar̄naf tagha ka lu ta maga du'a manda ya taghanaf Yuhwana ta duhwalhani ya,» ka'a. ² Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta magə kuni ta du'a, wya ka kuni da mnay:

“Da ŋni ya ta nzakway ta luwa,
ka snavasna hga gha nda ghuba, ka saghasa ga mghama gha.

³ Vlaḡnavla ta skwa zay prək zay ŋni inda fitik,

⁴ plaŋnapla ta dmakwa ŋni,
manda ya ta plinista aŋni ta dmakuha gwal ta magar̄nata guli.

Ma zlaŋna ka tawa skwi dza'a dzəghar̄nata,» ka'a.

Dawawadawa, dza'a mutsay kuni

⁵ Ka Yesu nda həŋ guli mantsa: «Ka waya ka skwi mamu sana mndu mataba ghuni mamu grani, ka sli'af̄tá tsa mndu ya ma takala, ka laghwi slanaghatá tsa grani ya. “Zwanama dá, katihakata nda kanaya buradi hkən.

⁶ Mamu sani mataba graha dā si ta wawakwani ta dukwata ga ini, tsaw had skwa zay ŋa vlan̄ta dā wu,” ka’a. ⁷ Ka waya ka skwi ka gwadagaptá tsa grani ya ma hōga, ka’a mantsa: “Ma gərzlə ka ta i’i gra, nda ghada hatá tgha dā, nda ghada ŋni ta ghzləŋ nda zwana dā, lavgliŋ a yu ta sli’afta ŋa vlaghatá buradi wu,” ka’a. ⁸ Ka yu ta mnaghunata ná, dər má lavin̄ta a tsi ta sli’iglafta ŋa vlan̄tá skwi ya ta dawu tsi, kabga dər má nzakwani ka grani wu, má dza’a sli’afslí’a ka vlan̄tá inda skwi ta kumə tsi kada kwala tsi ta gərzləgəltá.

⁹ «Ka i’i ta mnaghunata ná, dawawadawa dza’a vlaghunavla lu. Zbawazba dza’a mutsay kuni, dzawadza ta tgha ta gunaghunaguna lu. ¹⁰ Ka dər wa ta dawanjta ta mutsay, ka dər wa ta zban̄ta ta slafsla tida, ka dzanjda mndu ta tgha, ta gunanaguna lu. ¹¹ Wati ya mataba ghuni dza’a klaftá pala ka vlan̄tá zwan̄ani, dawanjər tsi ta buradi na? Ari ka klipi a dawanj tsi, ŋa klaftani ta nahadik ka vlan̄ta ka zlan̄tá klipi na? ¹² Ari ka slislik a dawanj tsi ná, ŋa klaftani ta rda ka vlan̄ta na? ¹³ Ka si kaghuni ta nzakway ka ghwadaka mnduha ya, nda sna kuni ta vla skwi dina ŋa zwana ghuni ya ní, Da ya ta nzakway ta luwa yeya dza’a kwal kul vlan̄tá Sulkum ta mndu ta dawanjta rki na?» ka’a.

Ghzlay Yesu ta duhwalha halaway

Mat 12:22-30, Mak 3:22-27

¹⁴ Ma sana fitik ka ghzligin̄tá Yesu ta duhwalha halaway ta tsa mndu ka rgha ma sana mndu. Manda saghwa tsa duhwalha halaway ya ma tsa mndu ya, ka zlaftá tsa mndu ya ta gwada tsələŋ, ka va ndərmim dəmgá. ¹⁵ Ka sanlaha mataba tsa dəmgá ya mantsa: «A’ nda mbrakwa belzebul mgham ta ghəŋa duhwalha halaway ta ghazla tsi ta tsa duhwalha halaway ya!» ka həŋ. ¹⁶ «Magan̄namaga ta mazəmzəm dza’a maranjta kazlay: Sa daga da Lazglafta mbrakwa gha kə’a,» ka

sanlaha nda tsi ɲa dzghay. ¹⁷ Tsatsafta Yesu ta ndana taɲ, ka'a mantsa: «Ka tavaptá ga mgham turtuk his katsi ní, nda zla tsa ga mgham ya ɲa zlazlakwa hɛga sani ta sani. ¹⁸ Ka si dgavapdga halaway his katsi ní, wa ka tsa ga mghamani ya dza'a gdavata tama, "ya nda mbrakwa belzebul ta ghazla tsi ta duhwalha halaway" ka kaghuni nda i'i? ¹⁹ Ka si i'i, nda mbrakwa halaway ta ghazla yu ta duhwalha halaway katsi ní, nda mbrakwa wa ta ghazla zwana ghuni guli? Hahəɲ dza'a tsaghunatá gumani. ²⁰ I'i, nda mbrakwa Lazglafta ta ghazla yu ta duhwalha halaway, tsaya ta maraɲtá ghadata sagha ga Mgham Lazglafta da taba ghuni.

²¹ «Ka hbaɲhba mndu nda mbra ta vghani ka ngha hɛgani ka tsi ná, haɲ skwi dza'a ksarɲtá skwihani wa. ²² Ala, tsa lagha sana mndu ta malaghutá mbrakwani ka lagha habafta tsehwtsehwehw ka hlɛgadanaghutá huzla lmani ya faf tsi ta ghəɲani tida ya katsi, ta haɲ mbrakwani wa. ɲa hlafta tsa mndu ya ta tsa huzla zlu'a tsi ya ka dginta.

²³ «Mndu ya kul haɲ mista da ná, nda i'i gwadani. Mndu kul haɲ ta katihata ka tskanata ná, kwizintá ɲani,» ka'a.

Vramta ghwadaka sulkum da vli sabə tsi

Mat 12:43-45

²⁴ «Ka sabsa ghwadaka sulkum ma mndu katsi, ɲa dza'ani da ra vli tuhwayaɲ tuhwayaɲa, ɲa zba vli ɲa mbi'a vghani, ka trid mutsaf a tsi ta tsa vli ɲa mbi'a vghani ya wu katsi, ka'a dza'azlay na: "Ka vra yu da tsa hɛga da ma vɛl sabi yu ya gra," ka'a, ɲa sli'aftani ka vradaghata. ²⁵ Ka ta vradaghatá tsi da tsa hɛga ya, nda tsukwa vli mida nda paya dina katsi, ²⁶ yawa da kə'a dza'azlay ɲa vraghutani, ɲa hlanaktani ta sanlaha ma ghwadaka sulkumha ndəfáɲ ta malaghutá tsatsi nda sidi, ɲa lama taɲ da tsa hɛga ya ka nzamta mida. Tsaya dza'a kɛl nzakwa tsa mndu ya ka ɓwadzuta ka malaghutá nzakwani taɲtaɲ,» ka'a.

Tfawi ta ghəŋa gwal ta sna gwada Lazglafta

²⁷ Tata gwada tsa gwada ya Yesu, «rfu da tsa marakw ta klaftá kagha ma hudi ka sughustá u'a ya!» ka sana marakw klaŋtá lwi mataba tskata mnduha. ²⁸ «Katək ná, rfu da mndu ta fata sləməŋ ka sna gwada Lazglafta, ka ksa slna nda tsi,» ka Yesu nda tsi.

Zlghawa Yesu ŋa gwal ta dawawa mazəmzəm da tsi

Mat 12:38-42

²⁹ Ta tskakutskaku mnduha tavata Yesu, ka'a mantsa: «Ghwadək mnduha ma na fitik na, má maganŋnamaga lu ta mazəmzəm ta saha daga da Lazglafta, ka həŋ ta dawaya. Had sana mazəmzəm dza'a maganata lu ta həŋ, ka mndərga ŋa anabi Yunusa a tsi wa. ³⁰ Manda va ya nza anabi Yunusa* ka ŋizla ŋa gwal ma luwa Niniva ya, manda va tsaya dza'a nzakwa Zwaŋa mndu, ŋa gwal ma na fitik na. ³¹ Ghalya, ka sli'aftá sana marakw ta ga mgham ma vli di'ŋ ta hadika Seba ka lagha da sna difil da Salumuŋ. Wana mamu mndu ta malaghutá Salumuŋ hadna, bađu tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, ŋa ghuni dmaku ka tsa marakw ya dza'a sli'afta mnanatá mnduha ma na fitik na. ³² Ghalya guli, gwal ma luwa Niniva ná, snasna həŋ ta gwada anabi Yunas, ka mbədanaftá həŋ ta nzakwa taŋ. Wana mamu mndu ta malaghutá anabi Yunusa hadna. Bađu tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa mnduha, ŋa ghuni dmaku ka gwal ma luwa Ninive dza'a sli'afta mnay ŋa mnduha ma na fitik na,» ka'a.

Nzaku ma tsuwadək

Mat 5:15, 6:22-23

³³ «Had mndu ta tsamtá vu ma pitirla ŋa fata ma lwa vli ka ka dzuɓamta ma tughba a tsi wu ta vli tskala ta fagata tsi ŋa nghanŋta mnduha ta lami da həga ta tsuwadək. ³⁴ Ira

* 11:30 Ngha ta Yunusa sura 1-4.

gha ná, pitirla vgha gha ya. Ka ta dínađina ira gha, ma tsuwadák vgha gha. Ka nda badza ira gha, ma grum vgha gha. ³⁵ Dasuwa ká ka, yaha tsa tsuwadák ma kagha ya da nuta ka grum. ³⁶ Ka si má tsuwadák inda vgha gha, had' pđakwa sana vli ma gruma wu katsi, inda vgha gha dza'a nzata ma tsuwadák manda tsuwadaka pitirla ta tsuwadaka vli ya,» ka'a.

Manay Yesu ta maliha ta ghəŋa dina

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

³⁷ Manda kdakwa Yesu ta gwada, ka hgaghatá sana la Farisa ŋa dza'a za skwi ga taŋ. Ka lamə tsi da hga, ka nzatá tsi ka za skwi. ³⁸ Ka nzatá tsa la Farisa ya ka ndərmima kwala Yesu kul mbaziŋtá dzvu kada za skwi. ³⁹ Ka Mgham Yesu nda tsi mantsa: «Kaghuni la Farisa, hula leghwa nda hula hliba yeya ŋa ghuni ta mbaziŋta, ama ma ŋudufa ghuni ta kumay kuni ta ghalatá sanlaha, ta sidi kuni guli. ⁴⁰ Rghaha! Tsa mndu ta magaftá hulani ya a ta magaftá hudani guli ra? ⁴¹ Klawa skwi ma leghwa ghuni nda ya ma hliba ghuni, ka vla kuni ŋa gwal ka pđu, tsaya dza'a kəl inda skwi ka nzaku tsuwedaka da kaghuni.

⁴² «Daŋwa ŋa ghuni la Farisa! Ta laghula kuni vla skwi turtuk ma ghwaŋ ta nzakway mataba nidali ta mutsafta kuni ma vwah, nda masu'ataha ta hvata kuni nda hva ka vlay ŋa Lazglafta, ka zlanťá nzaku tđukwa, nda đvutá Lazglafta. Tsaya skwi má ŋa magay nda kwal kul zanaptá sana skwiha.

⁴³ «Daŋwa ŋa ghuni la Farisa! Ta laghula kuni đvaftá taŋtaŋa vla nzaku ma həga tagha skwa la Yahuda, ta kumay kuni ta gagay mnduha ta zgu ŋa ghuni ta dawadawa. ⁴⁴ Daŋwa ŋa ghuni! Manda kulu ta zwaduta ta mbađə mnduha ta mbađa tida kul snaŋta ya kuni.»

⁴⁵ «Mghama đa, aŋni ta razə ka ndana gwada gha na,» ka sana mnda ta tagha zlahu ŋa mnduha nda tsi. ⁴⁶ «Daŋwa

ɲa ghuni guli, gwal tagha zlahu! Kærtawa ndəgaku ka kaghuni nda mnduha, va a kaghuni ta hiɲtá dər ndəfiɲa dzva ghuni ɲa katanɲtá həɲ ka klay wa.

⁴⁷ «Daɲwa ɲa ghuni! Kula anabiha psla dzidziha ghuni ghalya ɲa ghuni ta babay. ⁴⁸ Ma tsa babay ghuni mantsa ya ná, ta maray kuni kazlay: Zdəgaghunazda tsa skwi maga dzidziha ghuni ya kə'a. Pslapsla hahəɲ ta la anabiha, baba kuluha taɲ ɲa ghuni. ⁴⁹ Tsaya kəl Lazglafta ma difilani ka mnay kazlay: Dza'a ghunədaghuna ghuna yu ta la anabi nda gwal ghunay ta həɲ, dza'a pslapsla həɲ ta sanlaha, dza'a ganapga həɲ tiri ta sanlaha kə'a. ⁵⁰ Ta ghəɲa tsaya dza'a kəl lu ka ghuzlananɲtá iri ta gwal ta na fitik na kabga pslata taɲ ta inda la anabiha daga zlafta ghəɲa hadik, ⁵¹ na zlafta ta Abel, ka sagha ta Zakari dza lu ma takataka gwir nda vli nda ghuɓa ma həga Lazglafta ya. Mantsa tsaya, dza'a ghuzlananghuzla lu ta iri ta gwal ma na fitik na ta ghəɲa vəl pslata taɲ ta tsa mnduha ya.

⁵² «Daɲwa ɲa ghuni gwal tagha zlahu! Nu'af nu'a kuni ta watgha snanɲtá skwi, lamə a vərda kaghuni wu, pyafpya kuni ta sanlaha ta kuma lami guli,» ka'a.

⁵³ Manda zlanɲta Yesu ta tsa vli ya, ka zlaftá gwal tagha zlahu nda la Farisa ta zlurgwa gwada kavghakavgha da tsi. ⁵⁴ Ka dakwats həɲ ɲa ksafɲta nda gwada dza'a sabi fətes ma wani, ɲa fanamtá tɓan ma lwi.

12

Gwada banluwa

Mat 10:26-27

¹ Mataba tsaya, ka tskadaghatá mnduha ta vgha ɲəddəm tavata Yesu ka bisla vgha sani tavata sani. Ka Yesu nda duhwalhani mantsa: «Dasuwa ka kuni nda Isa la Farisa ta nzakway ka madgwirmadgwir ta magə həɲ ya.

² Had skwi nda difa dza'a kwal kul sabi ta dabi wa. Had

skwi kdekdek dza'a kwal kul snavata guli wa. ³ Tsaya dza'a kəl inda skwi dza'a kuni mnay ma grum ka snaku ta dabi. Skwi dza'a kuni mnay ma sləməŋ ma sləməŋ ma dzuguvi dza'a tuta wdif ta dabi.»

Fafwa ghəŋ ta Lazglafta

Mat 10:28-31

⁴ «Wya ka yu ta mnaghunata kaghuni ta nzakway ka graha da: Ma zləŋ kuni ta gwal dza'a dzatá slu'uvgha ghuni kwenkwen, kul lavintá həŋ ta magəglatá sana skwi tahula tsa. ⁵ Ka maraghunamara yu ta mndu dza'a kuni zləŋay. Zləŋawa zləŋa ta Lazglafta. Tsatsi ta lavintá dzatá slu'uvgha ghuni, mamu guli nda mbrakwa klafta kaghuni ka vzamta da vu. Mantsa ya nzakwani, tsatsi dza'a kuni zləŋay, ka yu ta mnaghunata.

⁶ «Had lu ta skwaptá tiytiha hutaf ta aneni his ra? Kulam nda tsa, Zanap a Lazglafta ta ya dər turtuk ma həŋ wa. ⁷ Mbədaf mbəda lu nduk nda swidi ma ghəŋa ghuni tani, ma zləŋ kuni ta zləŋ dekdek. Malaghumala kuni piw ta tiyti,» ka'a.

Mnantá Yesu banluwa

Mat 10:32-33, 12:32, 10:19-20

⁸ «Ka yu ta mnaghunata na, mndu dza'a marantá ghəŋani ta dabi ka mnay: “ŋa Yesu i'i” ka'a ná, ka Zwaŋa mndu dza'azlay ta kəma duhwalha Lazglafta na: “ŋa da na mndu na,” ka'a dza'azlay. ⁹ Ama Mndu dza'a mnay ta kəma mnduha: “ŋa Yesu a i'i wu” ka'a, ka Zwaŋa mndu dza'azlay ta kəma duhwalha Lazglafta na: “ŋa da a na mndu na wu,” ka'a. ¹⁰ Mndu dza'a vaza ŋazlu ta ghəŋa Zwaŋa mndu, dza'a plinispla lu ta dmakwani. Ka Sulkum nda ghuḃa dza'a razanafta mndu katsi, had lu dza'a plinistá dmakwani dekdek wa.

¹¹ «Ka kladaghunaghakla lu da həga tagha skwa la Yahuda, ka tsaghunaghatá guma, ka dər da gwal tsa guma

nda gwal njumna a tsi, yaha kuni da ndana skwi dza'a kuni magay na kata ghəna ghuni, nda ya dza'a kuni mnay guli. ¹² Sulkum nda ghuba dza'a mnaghunata ma tsa fitik ya ta skwi na mnay ghuni.»

Ma zbə kuni ta tsagana

¹³ Ka sana mndu mataba dəmga nda Yesu mantsa: «Maləma da, mnanamna ta zwanama da kada dganapta nni ta skwa za hga nni,» ka'a. ¹⁴ «Ari gra! Wa ta famta i'i na tsaghunata guma, ari wa ta famta i'i na dgaghunapta skwa za hga na?» ka Yesu nda tsi. ¹⁵ «Dasuwa ka kuni nda tsagana. Vəl nzakwa skwa mndu mamu ka nuta tsi ka gadghəl a kəl tsi ka nzata nda hafu wu, ka Yesu kay guli nda inda mnduha.»

¹⁶ Ka'a nda həj nda mahdihdi mantsa: «Lagha sana mndu ka gadghəl ka hvata hva dagala. ¹⁷ “Waka yu dza'a maga na skwi na, wana had vli na pgha na nimaya da na wu?” ka'a ma ghəjani. ¹⁸ “Yawa! Wya skwi dza'a yu magay: Dza'a dzaɓɓinta guvurha da yu, ka tahanaghata na tskamta da ta inda nimaya da, nda hamata skwiha da mida. ¹⁹ Wana mamu skwi dər na vaku kidaghi tsi. Mbi'a ta vgha gha, za, sa, rfa ta rfu tama, ka yu dza'azlay nda vgha da,» ka'a. ²⁰ “Rghargha vgha na, kudar hafa gha ta na rvidik gita u na, na wa inda na skwiha papayaf ka na tama?”» ka Lazglafta nda tsi. ²¹ Ka Yesu sganaghata mantsa: «Tsaya skwi ta magaku nda mndu ta tskanata skwi ta ghəjani, ka zlantata tskanata skwi ta ghəjani da Lazglafta,» ka'a.

Zbawazba ta ga mgham Lazglafta karaku

Mat 6:25-34

²² Tahula tsa, ka Yesu nda duhwalhani guli: «Tsaya ta kəl yu ka mnay na ghuni kazlay: Ma mnə kuni ta “He’, a nu dza'a yu zay ni, a nu da fə yu ta vgha ni,» kə'a.

²³ Mal hafu ka skwa zay, mal vgha ka lgut. ²⁴ Nghawa zarakataghuvi ba, had' ta sləgu dər tska skwi ta vwah wu, had' wbani wu, had' guvurani guli wu, Lazglafta ta zuntá skwi. Malaghumala a kaghuni piw ta dyakha ra? ²⁵ Waya mataba ghuni dza'a laviŋtá sganaghata dər kwitikw ta fitik ta ghəŋa hafani kabga vəl mnayni ta he' na?

²⁶ «Ka si laviŋ a kuni ta magatá skwi dər ka ki'a wu, nu ta kəl kuni ka mna he' nda pďakwani tama. ²⁷ Nghawa vzlizla ma vwah ba, had' həŋ ta maga slna wu, had' həŋ ta ga lgut wa. Ka yu ta mnaghunata ná, dər Salumuŋ, kulam nda tsa nzakwani ka gadghəl ya tani, ta fava a ta lgut manda ŋa sani ma tsa vzlizlaha ya wa. ²⁸ Ka gita u na ka Lazglafta pghanavatá rka ta kuzuŋ ma vwah ná, gi gamahtsimani ŋa driŋta nda vu. Kaghuni yeya dza'a kwal tsi sudavaghunatá lgut tama rki? Nahgani ta htinťá zlgħay nda ŋudufa ghuni? Nu kul laviŋtá kuni ta faftá ghəŋ? ²⁹ Ma laghu kuni da ndana skwi dza'a kuni zay nda skwi dza'a kuni say. ³⁰ Gwal kul snanťá Lazglafta ma ghəŋa had'ik ta laghu da zba tsahaya. Kaghuni ná, nda sna da ghuni kazlay: Ta đvay kuni ta tsa skwiha ya kə'a. ³¹ Dzawadza ta vgha ka zba ga mgham Lazglafta karaku, dza'a vlaghunavla Lazglafta ta pďakwani,» ka'a.

Gwal ka gadghəl ta luwa

Mat 6:19-21

³² «Ma zləŋ kuni ta zləŋ kaghuni gwal ta nzakway ka ŋa đa manda zwanja bra. Zďəganazda ta Da ghuni Lazglafta na vlaghunatani ta ga mghamani. ³³ Dzawiŋwa dzawa ta skwiha ghuni, ka dgiŋta kuni ŋa gwal ka pdu ta tsedani. Tskawa tseda ghuni ma vəl dza'a kwal kul badzavata ta nzakway ta luwa. Hada, ksanťa a ghali wu, ksanťa a hzay guli wa. ³⁴ Ka ga vla tskatá gadghəla gha ya ná, hada ŋudufa gha guli,» ka'a.

Fawafa ta vgha ka kzla saha Zwaṅa mndu

³⁵ «Hbawahba ta vgha ṅa maga slna, tsamwa vu ma pitirla ghuni, ³⁶ nzawanza manda duhwalha ta kzla dzaṅta daṅahəga taṅ ta watgha vvakər tsi ma vla kla makwa ṅa gunanata taṅ. ³⁷ Rfu da tsa kwalvaha dza'a sagha daṅahəga taṅ slanaghatá həṅ ndiri ya! Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dza'a habafhaba ta vgha, ṅa nzanatani ta həṅ ma vla za skwi, ṅa saghani vlanṅtá skwa zay ta həṅ. ³⁸ Rfu da tsa kwalvaha ya ka slanaghasla tsi ta həṅ ndiri ma takala dər nda dga a vli ya!

³⁹ «Fawafa ta sləməṅ dīna. Ka má nda sna zə'ala hga ta fitik dza'a lagha ghali da taṅ katsi, má dza'a nzanza ndiri má zlanṅta a ka zlratanani ta hgani wa. ⁴⁰ Kaghuni guli, habafwa vgha, kabga ma fitik kul ndanəṅtá kuni dza'a sagha Zwaṅa mndu,» ka'a.

Ḥərma kwalva nda sna ta skwi

Mat 24:45-51

⁴¹ Ka Piyer dawanṅta mantsa: «Mghama dá! ṅa aṅni nda ghəṅa ṅni re, ari ṅa inda mndu demdem a ta mna ka ta na mahdihdi na na,» ka'a nda tsi. ⁴² «Wa na mndu tdukwa nda mahizl ma ghəṅani na na? Tsaya a mndu dza'a daṅahəgani mnay ṅani: “Ta vlaghavla yu ta slna, ka vla ka ta skwa zay ṅa gwal ta magihatá slna nda fitikani,” ka'a ya ra. ⁴³ Rfu da tsa mndu dza'a sagha daṅahəga slanaghata ta magay mantsa ya! ⁴⁴ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata: Dza'a fanaghafa ta tsa mndu ya ta ghəṅa inda tsa skwihani ya. ⁴⁵ Ala ka ka tsa kwalva ya ma ghəṅani mantsa: “Wana nda gərda mghama dá katək na,” ka'a ka liṅtá psala sanlaha ma kwalva nda kwalva mi'aha, ka laghwi da zazaku nda sasaku ka ghuyaku katsi, ⁴⁶ dza'a saghasa mghama tsa kwalva ya dluk ma vaghu kul graṅtá tsatsi ta fitik ya kul snəṅtá tsi, ṅa ghuyaghunaptani ta dāṅwa

katakata, ɲa tsanaghatani ta guma kawadaga nda gwal ta maga ghwadaka skwiha.

⁴⁷ «Tsa kwalva nda sna ta skwi ta kumə mghamani ka kwalaghutá tsi ta payavata ka magay ya, dza'a dɔgapdɔga lu kwərdək. ⁴⁸ Kwalva ya kul snantá skwi ta kumə mghamani, ka magatá tsi ta skwiha prək ka dɔgapta, ki'a yeya dza'a dɔɔnta lu. Ka dagala vɔnta lu ta mndu katsi, dagala dza'a dɔawa lu da tsi guli. Ka si fərtá tani vɔnta lu ta mndu katsi, fərtá tani dza'a dɔawu lu da tsi guli,» ka'a.

Hwazlaɓa ta mnduha ta gwada ta Yesu

Mat 10:34-36

⁴⁹ «Sagha da vzatá vu yu ta hadík, ta kumay yu ta gi kbaftani misimmisim. ⁵⁰ Dza'a lamla yu da ghuya dɔntwa manda ya ta lamə mndu da imi ma maga batem. Ya ta kzlə nda imi ma kuluɲ yu ta magatani. ⁵¹ Zɔaku klagagha yu ta ghəɲa hadík ka kaghuni ta gray ra? Si ga! Daga vgha klagagha yu. ⁵² Daga ndanana, dzrafta a mnduha hutaf ma hga ta wi wa. Dzrafta a gwal hkən ta wi nda gwal his wa. Dzrafta a gwal his ta wi nda gwal hkən guli wa. ⁵³ Dza'a nda dma i da nda zwanɲ, dza'a nda dma i zwanɲ nda dani. Dza'a nda dma i ma nda makwani, dza'a nda dma i makwa nda mani. Dza'a nda dma i midzi nda ghwa'alani, dza'a nda dma i ghwa'ali nda midzani,» ka'a.

Nghawangha ta skwi ta magaku ndana

Mat 16:2-3

⁵⁴ Ka Yesu guli nda ndəghata dəmga na: «Nghay ghuni ta ɲatá ghwayak nda ga mazu ná, “dza'a saghasa imi” ka kuni ta mnay, gi ɲa magatani mantša. ⁵⁵ Nghay ghuni ta vyakwa falaka Sud ná, “dza'a mamu vis gita,” ka kuni ta mnay, gi ɲa magatani mantša. ⁵⁶ Tsa madɔgwirmadɔwir madɔgwira ghuni ya! Nda sna kuni ta dganatá skwiha ta magaku ta hadík nda ya ta luwa, waka kuni traptá snantá dganatá skwiha ta magaku ma na fitik na tama?» ka'a.

Dzraftá skwi nda ghuma

Mat 5:25-26

⁵⁷ «Waka kaghuni ka ghəŋa ghuni traptá tsatsaftá maga skwi dina? ⁵⁸ Ka wlawla mndu ta kagha, ka sli'afta kuni ka dza'a da guma katsi, ŋavaŋa ka dzray nda tsi ma kdaku kuni ka bhadaghata da tsa vla guma ya, da lamə ka da dzva mnda tsa guma, da klaftá tsi ta kagha ka vlata ma dzva la sludzihə, da klaftá tsahaya ta kagha guli ka vzamta ma gamak. ⁵⁹ Ka yu ta mnaghunata ná, “had ka dza'a walaŋtá sabi hada ka ta kdŋ a ka ta platá kdavakta anena tsa mndu ta vlaghata ya wu,”» ka'a.

13

Mbədanafwambəda ta nzakwa ghuni, yaha kuni da rwuta

¹ Ma va tsa fitik ya, ka sli'adaghatá sanlaha ma mnduha mnay ŋa Yesu ta skwi ta slanaghatá gwal ma Galili psła Pilat ma fitika dray taŋ ta skwi ŋa Lazglafta. ² Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Mal ŋa tsa la Galili psła lu ya glakwa dmaku ka ŋa pďakwa sanlaha ma gwal ma Galili, kəl həŋ ka ghuytá tsa đaŋwa ya, ka kaghuni ta gray ra? ³ Malaghumala a ŋa taŋ wa. Ka mbədanaf a kaghuni ta nzakwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa kuni demdem manda hahəŋ. ⁴ Ari tsa mnduha ghwaŋpďə tghas ta rwuta ma fitika zləmbanaghata sana həga dagala ma Silwe ta həŋ ya ná, mal ŋa taŋ glakwa dmaku ka pďakwa sanlaha ma mnduha ma Ursalima a ka kaghuni ta gray na? ⁵ Malaghumala a ŋa taŋ wa. Ka mbədanaf a kaghuni ta nzakwa ghuni wu katsi, dza'a rwurwa kaghuni manda hahəŋ guli,» ka'a.

Fu ya kul had ta yaku

⁶ Wya ka'a nda həŋ nda mahdihdi guli: «Mamu sana mndu dyaf fwa ghuraf ma vwaha inabani. Ka sli'aftá tsa mndu ya ka lagha da đaga yakwani. Ta lagha tsi ná, lay yaf

a dekdek wa. ⁷ Ka'a nda tsa mndu ta ngha tsa vwaha inabi ya mantsa: "ngha ba ta na ghuraf na, mahkəna vakwa da na ta sagha da daga yakwani, lay had ta yafta wa. Naw na zlənutani ta vli ka bətbət na, tsiŋtsa!" ka'a nda tsi. ⁸ "Mghama da! Ka va va tsi karaku, ka lapta yu ta vli mistani, ka pghin̄ta yu ta rgwa distani. ⁹ Ka waya ka skwi dza'a yafya kdaghalam. Ka yəglafa a tsi wu katsi na tsiŋta gha,"» ka tsa mndu ta nghay ya.

Mbanafta Yesu ta sana marakw kul dughwanaku badu sabat

¹⁰ Badu sana sabat, ka taghə Yesu ta skwi na mnduha ma həga tagha skwa la Yahuda. ¹¹ Hada, mamu sana marakw kul dughwanaku ta maga vaku ghwanp̄də tghas n̄ij sulkuma halaway kutsuvud, laviŋ a ta sladata ndədap wa. ¹² Nghan̄ta Yesu ta tsa marakw ya, ka hgan̄tá tsi. «Nda mba ka ma dan̄wa gha makwa da,» ka'a nda tsi. ¹³ Ka faftá tsi ta dzvu tida, gi hadahada ka sladatá tsi ndədap, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta. ¹⁴ Ka kuzlanaf̄tá tsi ta n̄uduf ta mgham ta ghəŋa tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, kabga tsa mbanaf̄ta Yesu ta mndu badu sabat ya. «Mamu fitik mku' na maga slna sagha ghuni da mbamba vgha ghuni ma tsa fitikha ya, badu sabat a wu,» ka'a nda tsa tskatá vgha mnduha ya. ¹⁵ «Tsa madgwirmadgwira ghuni ya! Had inda kaghuni ta pla slani ka kdfihani a tsi ta wa guduk* ka klay da vla sa imi badu sabat wu ra? ¹⁶ Wana na marakw na ta sabə ma mndəra la Abraham Maghwanp̄də tghasa vakwani na manda hbuta halaway, ra a ka plin̄tá tsəna marakw na ma tsa zida ya badu sabat wu ra?» ¹⁷ Ka ksutá tsa zlgħawa Yesu ya ta ghumahani ka hula. Ka rfu hamata sanlaha ma mnduha ta rfu ta ghəŋa inda n̄ərma slna ta magə Yesu.

* 13:15 Ngha ta Lukwa 2:7.

Ndaw dza'a gra lu ta ga Mgham Lazglafta

Mat 13:31-32, Mak 4:30-32

¹⁸ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza'a gra lu ta ga mghama Lazglafta na? Ndaw dza'a gra yu? ¹⁹ Ka guram nda hya kramasa klaf sana mndu ka sləgamta ma gam, ka dyaftá tsi ka glafta gədiz, ka babaftá dyakha ta hga tanj ta zligamahani nzakwani,» ka'a.

Gwada ta ghərja is

Mat 13:33

²⁰ Ka Yesu guli mantsa: «Ndaw dza'a gra yu ta ga mghama Lazglafta na? ²¹ Ka guram nda is klaf sana marakw ka labanamta ma gratá darama hupu hkən ŋa ŋlanafita inda tsa hupu ya nzakwani,» ka'a.

Wa dza'a lami da ga mghama Lazglafta?

Mat 7:13-14,21-23

²² Ka tadaptá Yesu ta zwana luwa nda luwaha dagala dagala, ta sli'i tsi da luwa Ursalima, ka dza'a nda tagha skwi ŋa mnduha. ²³ Ka lagha sana mndu dawənta da tsi: «Mgham dá! Ki'a yeya mnduha dza'a mbafta rki na?» ka'a. Ka Yesu nda həŋ mantsa: ²⁴ «Ŋavawaŋa ka lami nda ta watgha slrehwa. Ka yu ta mnaghunata na: Nda ndəgha gwal dza'a zba lami nda tida, trid ŋa trapta tanj.

²⁵ «Ka sli'afslia danahəga ka nərzlaftá watgha ta ma bli kaghuni katsi, ŋa kuduslafta kaghuni ta dza watgha kazlay: Mghama dá! Mghama dá! Gunəŋnaguna ta watgha kə'a. "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wul!" ka'a dza'azlay nda kaghuni. ²⁶ "Taw kay Mghama dá! Ta va aŋni si ta za skwi, ka sa skwi, ka tataghə ka ta skwi ŋa mnduha ta inda pazlala ma luwa ŋni kay ra!" ka kuni dza'azlay nda tsi. ²⁷ "Sna a yu ka sagha ndiga kuni wu, laghwala demdem tavata i'i, kaghuni gwal ta maga ghwadaka skwi," ka'a dza'azlay nda kaghuni kay guli.

²⁸ Hada, dza'a waha kuni ta wahu nda hpada sli'ij nghanjər

kuni ta i Abraham nda Izak, nda Yakubu, nda inda anabiha ta nzaku ma ga mghama Lazglafta, wdirjwda lu ta kaghuni ma bli. ²⁹ Dza'a sli'aksli'a mnduha nda ta slerpa luwa fwaɗ, ŋa nzata taŋ ka za skwi ma ga Mgham Lazglafta. ³⁰ Nda tsaya tama, gwal nda hul ndanana guli, dza'a nzakway həŋ ta kəma. Gwal ta kəma ndanana, dza'a nzakway həŋ nda hul,» ka'a.

Yesu nda Ursalima

Mat 23:37-39

³¹ Ma va tsa fitik ya, ka lagha sanlaha ma la Farisa slanaghatá Yesu, ka həŋ mantsa: «Ta psa kagha Hiridus ŋa dzata, sli'afslí'a hadna ka laghwa ka da sana vli,» ka həŋ. ³² «Lawa mnanatá tsa gərhaŋ ya kazlay: Ta ghazla duhwala halaway yu, ta mbamba gwal ma daŋwa yu gita nda ya mahtsim, ta mahkəna fitik ŋa kdɪŋta da ta slna da, ka'a nda həŋ. ³³ Ka kda yu ta mbada da gita, nda ya mahtsim, nda ya baɗfima. Ra a ka mtuta anabi ma sana vli, ka zlaŋtá mtuta ma Ursalima wa.

³⁴ «Luwa Ursalima! Luwa Ursalima! Kagha ta rwanatá anabiha. Ghunəgagha gha Lazglafta ta mnduha ná, rwana ka, ka pslatá həŋ nda pala. Kumarj kuma yu ta tskanatá mnduha gha tavata i'i, manda mana ghatalakw ta tskanatá ndudukhani ma zlambakani, ka kwalaghutá kuni. ³⁵ Wana lu dza'a zlaghunarjta həga ghuni. Had kuni dza'a nghəlarjta i'i dekdek ha ka sagha fitik dza'a mnə kuni kazlay: Ka tfanaghatfa Lazglafta ta wi ta mndu ya ta sagha ma hga Mgham kə'a,» ka'a nda həŋ.

14

Mbanafta Yesu ta mndu baɗu sabat

¹ Baɗu sana sabat, ka sli'aftá Yesu ka lami da həga ga sana mali mataba la Farisa da za skwa zay. Ka pghaftá gwal hada ta iri tida ka ngay ndeezla. ² Mamu sani

mndu kul dughwanaku nda hasla vghani ta nzaku hada. ³ «Mamu tvi ɲa mba mndu badu Sabat re had' wa a na?» ka Yesu dawanta da gwal tagha zlahu ɲa mnduha nda la Farisa. ⁴ Tsitsirid' nzanza həŋ kul zlganaftá wi. Ka lagha Yesu ksantá tsa mndu kul dughwanaku ya ka mbanafita, ka ghuniŋta dzaghani. ⁵ Ka'a nda həŋ tama mantsa: «Wa mataba ghuni ka dədəghadədə zwanjani, ka slani a tsi da vövrəm badu Sabat dza'a kwal kul tđiginta misimmisim na?» ⁶ Trid, traptra həŋ ta skwi ɲa zlganaftá wani.

Dasuwa káka nda vli ɲa nzata gha

⁷ Na nghay Yesu ta gwal hagaf lu ta zba vla nzaku đinadina, ka'a nda həŋ nda mahdihdi mantsa: ⁸ «Ka hgaf hga mndu ta kagha da vla za skwa zay, ma gi lə ka da nzata ma vli đina, ka waya ka skwi mamu sana mndu ta malaghutá kagha hgaf lu ɲa da tsa vli ya. ⁹ Da lagha tsa mndu ta hgaftá kaghuni ya, da mnay ɲa gha kazlay: Sli'afli'a, zlananzla ta na vli na ta na mndu na kə'a, ɲa ksutani ta kagha ka hula ta dza'a nzəglata ma hamata vla nzaku. ¹⁰ Skwi ta raku ná, ka hgaf hga lu ta kagha da vla za skwa zay katsi, nzanza gha ma hamata vla nzaku karaku. Kə'a ka tsa mndu ta hgaftá kagha ya ná, "baya gra! sli'afli'a, sawi da nzata hadya," ka'a dza'azlay. Mantsa tama nda tsafara vgha gha da gwal dza'a za skwi kawadaga nda kagha. ¹¹ Inda mndu ta glanaftá ghəŋani, dza'a vraganavra lu, inda mndu ta vraganatá ghəŋani dza'a kapanafkapa lu,» ka'a nda həŋ.

Hagaftá gwal ka pdu ɲa za skwa zay

¹² Ka'a nda tsa mndu ta hgafta ya mantsa: «Ka magamaga ka ta skwa zay ɲa badawa ka vaghu dər skwa zay ka hani a tsi ɲa mnduha, ma laghu ka hagay ta gra gha ta gra gha, ta zwanjama gha ta zwanjama gha, ta laghuni ta laghuni, nda ya ta sləvdaha gha ka gadghəl ka gadghəl,

da hgaftá hən̄ ta kagha ɲa plaghamta manava tsaya badu ya ga taɲ guli. ¹³ Ka magamaga ka ta skwa zay ɲa badawa katsi, haga ta la ka pɔfɔ, nda la ka marghum, nda la nda rwa sɔlaha taɲ, nda gwal nda ghulpa, ɲa zay. ¹⁴ Dza'a nzanza ka nda rfu kabga had fitik dza'a plaghamta hən̄ manda va tsaya wa. Lazglafta dza'a plaghamta badu fitik dza'a sli'agapta tɔdukwa mnduha nda hafu,» ka'a.

Skwa zay dagala

Mat 22:1-10

¹⁵ Tahula snanata sana mndu mataba tsa gwal ta za skwa zay ya tsa gwaɔa ya, ka'a nda Yesu mantasa: «Rfu da mndu dza'a za skwa zayni ma ga mghama Lazglafta,» ka'a. ¹⁶ Ka Yesu nda tsi mantasa: «Lagha sana mndu ka magatá skwa zay dagala, ka hagarɲtá tsi ta mnduha nda ndəgha. ¹⁷ Ndusakwa skwa zay, ka ghunaftá tsa mndu ya ta duhwalani da mnanatá tsa mnduha hagarɲ tsi ya kazlay: Saghawasa nda maga fitikani kə'a. ¹⁸ Lagha tsa mnduha ya ka mbahanaftá wi ta tva turtuk. "Mamu vwah skwa yu ná, tsaw nda nza tkwe' ka dza'a ɔa nghanata ná, kiba, wya dzvu," ka sani taɲtaɲ nda tsi. ¹⁹ "Mamu slaha hva dzawa yu ghwaɲ dza'a yu dzagharɲta" ná, kiba, wya dzvu, ka sani. ²⁰ "Klafta ɔa yeya ta makwa ta ga maghurbi yu tsaya dza'a kwal yu ɔhata," ka sani nda ɲani. ²¹ Ka vragaghatá tsa duhwal ya dzagha, ka rusanaftá tsi ta mghamani. Ka ɔasaftá tsa ɔajahəgani ya ta ɲuɔuf. Ka'a nda tsa duhwalani ya mantasa: "La misimmisim ta badawaha nda ya ta pazlalaha ma luwa, ka hagakta ka ta la ka pɔfɔ, nda la marughumha, nda ghulpata mnduha, nda la nda rwa sɔlaha taɲ," ka'a. ²² Tahula magatani, ka vradaghatá tsi. "Mghama ɔa, nda maga tsa skwiha mna ka ya kay, tsaw ta teke'a vla nzakuha, ka'a." ²³ "La ta tvi ta tvi nda ya ma vla ɲaɲatá gam, ka hlakta ka ta inda mnduha dza'a slanaghata ka, ka da ndaghagapta vli ma

hga ga ini, ka tsa danahøga ya nda duhwalani. ²⁴ Ka yu ta mnaghunata ná, had mndu mataba tsa gwal hagarj lu ya dza'a dantá skwa zaya da wa,» ka'a.

Dina zlayta duhwalha Yesu ta inda skwi

Mat 10:37-38

²⁵ Ma sana fitik ta mbada mnduha rutututa ta tvi mista Yesu, ka mbadavata Yesu, ka'a nda høn mantse: ²⁶ «Ka sagha da i'i mndu katsi, ba malaghutani ta dvutá i'i ka i dani nda mani, nda markwa tarj, nda zwanani, nda zwanamani, nda kwaghamani, nduk nda vørda ghøjani tani, kada nzakwa tsi ka duhwala da. ²⁷ Dør wa tsi ta kwalaghutá kla udza zlønayni*, ka kwalaghutá dza'a mista da, laviñ a ta nzakway ka duhwala da wa. ²⁸ Ka ta kumay mndu mataba ghuni ta baftá høga dagala katsi ní, had ta nzata ka mbadaftá mbsaka skwi dza'a zadinja tsi karaku ña nghayni ka mamu re had wa a tsedani præk ka kdintá tsa slna ya ra? ²⁹ Ka mantse a tsi wu, ka laghani ka thaftá mndøra tsa høga ya ka kwal kdintá bafta katsi, inda gwal dza'a nghanavata ná, dza'a ghubasay høn. ³⁰ “Ngha ta na mndu na ta thaftá mndøra hga ka traptá kdinja,” ka høn dza'azlay. ³¹ Mantse guli, ka ta kumay sana mgham ta vulu nda sana mgham katsi, had ta nzata karaku ka ndanapta ka dza'a laviñørlaviñ a wa a tsi ta guyata nda ghumani ta dza'a sagha guyata nda tsi nda mnduha dambu' hisamsak wu ra? Tsaw tsatsi, dambu' ghwarj yeya ñani ma mnduha. ³² Ka kə'a kə'a nghadapta laviñta a tsi wu, ta ghunafghuna ta mndani da tsa sana mgham ya ta kul bhadaghatá tsi ndusa, ña dawa tva dzrafta nda tsi. ³³ Mantse tama, had mndu dza'a laviñtá nzata ka duhwala da mataba ghuni, ka zlij a tsi ta inda skwihani wu,» ka Yesu sganaghata.

* 14:27 Ngha ta Lukwa 9:23.

Slughul kul had zřaku mida

Mat 5:13, Mak 9:50

³⁴ «Wya zřa slughul, ka nda křa zřaku mida katsi, ndaw dza'a vręglanamta lu ta zřakwani na? ³⁵ Zřęgla a řa pęhafta ta vwah đar řa rgwa wu, dza'a pęhidinęęha lu ta hadik. Ka mamu mndu nda slęmęņa snay, ka sna tsi,» ka'a.

15

Slafta sana mndu ta tuwakani nda zada

Mat 18:12-14

¹ Ma sana fitik, ka gavadaghata gwal ta tska dzumna da sna gwada da Yesu. ² Mbadā la Farisa nda gwal tagha zlahu ka ruruęwaku. «Niņna na mndu na ta ghęņani ka gra gwal dmaku, wana ta za skwi kawadaga nda hęņ,» ka hęņ. ³ Ka mnę Yesu řa taņ nda mahdihdi hdi: ⁴ «Waya mataba ghuni, ka đermęk tuwakhani, ka zadavaghuta ya turtuk mataba taņ, dza'a kwal kul zlanavatā tsa přakuha taņ tęmbaymbsak tęmbay mida ya ma mtak, ka laghwi da zba tsa turtuk ta zwaduta ya, ha ka nęhaņtani na? ⁵ Manda nęhaņtani, ka rfu tsi ta rfu, ka tsukwaftā tsi ta badzagani. ⁶ Manda vraktani dzagha, ka haganťa tsi ta grahani nda slęvdahani. "Sawa ka rfa mu ta rfu, wana nda nęha yu ta tuwaka đa si ta zwaduta kay," ka'a nda hęņ. ⁷ Ka yu ta mnaghunata nā, dza'a malaghumala rfu ta luwa ta ghęņa mnda dmaku turtuk ta mbęđanaftā nzakwani, ka řa tđukwa mnduha tęmbaymbsak tęmbay mida ta kwalaghutā mbęđanaftā nzakwa taņ,» ka'a.

Slafta sana marakw ta kwabani si ta zwaduta

⁸ «Ari wati marakw ya, ta mutsaftā suley ghwan, ka zwadugudunustā suley turtuk matabani, dza'a kwal kul tsamtā vu ma pitirla, ka tsukwa hęga ka psay đasuwa ha ka nęhaņtani na? ⁹ Manda nęhaņtani, řa haganťani ta magrahani nda slęvdahani. "Sawa, rfama ta rfu, wana nda

nga yu ta suley da si ta zwađuta kay, ka'a." ¹⁰ Ka yu ta mnaghunata ná, dza'a malaghumala rfu da duhwalha Lazglafta ta ghəŋa mnda dmaku turtuk ta mbəđanaftá nzakwani,» ka'a.

Dukwafta dani ta zwanani si ta zwađuta

¹¹ Wya ka'a guli: «Mamu sana mndu his zwanani. ¹² «Ari da! Vlihavla ta ŋađa ma skwa za həga má dza'a yu mutsay,» ka sagəŋ nda dani. Aray, ka da taŋ. Ka dganaptá tsi ta gadghəlani ta həŋ. ¹³ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka dzawintá tsa sagəŋ ya ta ŋani demdem, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta sana hadik di'ij. Hada, ka bađziŋtá tsi ta skwani ma maga sli'ijnsli'ij. ¹⁴ Manda kuduta tsa skwani ya demdem, ka slatá maya ta tsa hadik ya. Lay, ta had skwi dekdek da tsi wa. ¹⁵ Ka laghu tsi vzatá ghəŋani ŋa maga slna ga sana mndu ma tsa hadik ya. Ka ghunaghatá tsa mndu ya da nga ghuvazuha ma vwahani. ¹⁶ Ka dza maya. Ta kumay si má ta za tsa skwa zaya ghuvazuha ya, lay had mndu ta vlatá wa. ¹⁷ Ka zraftá tsi ta ndanu: «Kidaghi gwal ta ksa slna ga da da, ta za skwi ka haslay, wana i'i hadna ta mtaku da maya! ¹⁸ Dza'a vru yu da da da. Vradaghata da ya, da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku guli, ¹⁹ rgl a yu ka hgay ka zwanja gha wu, fafa ta i'i manda mndu tekw mataba gwal magaghatá slna,» ka yu dza'azlay nda tsi, ka'a. ²⁰ Ka sli'aftá tsi ka vraghuta da dani.

«Ta ghwa a ka bhadaghata dzagha wu, ka nghanjá dani. Ka ksáftá tsi ta dani ka hidahida, ka sli'aftá tsi nda hwaya, ka lagha tsi habwa' tida, ka brusay. ²¹ «Ari Da! maganamaga yu ta dmaku ta Lazglafta, magaghamaga yu ta dmaku ta kagha guli, rgl a yu ka hgəgəltá ka zwanja gha wu,» ka tsa zwanj ya nda tsi. ²² «Klagapwa kla misimmisim ta tsa lgut dina katakata ya, ka sudanavata kuni, fanaf kuni ta halagar ta dzvu, sudanam kuni ta babah ma səla.

²³ Ksagaghawaksa ta mamakwa sla nda uwasla, ka hnata kuni, ka za mu, ka rfa mu ta rfu. ²⁴ Nana zwaŋa ɗa wana tsi na ná, manda skwi si nda mta, wana vrakta nda hafu, si nda zaɗa ka nghavatá tsi,” ka dani nda kwalvahani. Ka zlaftá høŋ ta rfu.

²⁵ «Tsaw ma vwah zumala tsa mndu ya ta tsa fitik ya. Ta vraktá tsa zumali ya dzagha, laghani ndusa nda høga, ka snantá tsi ta ghudzaga dewdew nda skalú ga taŋ. ²⁶ Ka hgantá tsi ta sani ma kwalva taŋ, ka ɗawaŋta da tsi ta skwi ta magaku. ²⁷ “Zwaŋama gha ya ta vrakta, ka dzatá da gha ta mamakwa sla nda uwasla, kabga nghantani ta ɗughwana,” ka tsa kwalva ya nda tsi. ²⁸ Ka ɓasaftá tsi ta ŋuɗuf, ka kwalaghutá dza’a da høga. Ka sabə dani gatay ŋa lamani da høga. ²⁹ “Má kidagha vakwa ɗa na ta magaghatá slna, ta kwalaghu a yu ɗekdek ta snatá skwi ta mniyata ka wa. Ta ksaf a ka ta ɗər ɓizaɓiza gu ka vliyata ŋa hnata ɗa, ka rfay ŋni ta rfu nda graha ɗa wa. ³⁰ Na vrakta zwaŋa gha ya ta zaɗanatá gadghəla gha ŋa gwal ta hliri ná, ŋani ta hna yu ta mamakwa sla nda uwasla ka ka,” ka’a nda dani. ³¹ “Sagəŋ, kawadaga kagha nda i’i inda fitik. Inda skwa ɗa ná, ŋa gha ya. ³² Nda ra ka magatá skwa skalú, ka rfay mu ta rfu. Nana zwaŋama gha wana tsi na ná, si nda mta, ka vraktá tsi nda hafu. Si nda zaɗa, ka nghavatá tsi,”» ka dani nda tsi.

16

ŋərma kwalva

¹ Ka Yesu nda duhwalhani guli mantsa: «Mamu sana mnda gadghəl ta hlaftá huzlani ka pghanamtá sana mndu ma dzvu ŋa nghanata. Ka lagha lu da mnanata kazlay: Wa’a tsa mndu ya ta badza huzla gha kə’a. ² Ka hgantá tsi. Ka’a nda tsi mantsa: “Waka ka ta magay ka lu ta snə yu ya na? Mnihamna káka ta maga slna gha. Ndanana

na, nzəglanaghata a ka ta ghəŋa huzla dā wa,” ka’a nda tsi. ³ Ka tsa mndu si ma dzvani tsa huzlaha ya mantsa: “Waka yu dza’a magay tama? Wana hlaghuhla danjahəga dā ta inda huzlaha ma dzva dā? Ka la yu da hva ka yu, had mbrakwa dā wu. Ka la yu da gatá skwi ka yu, dza’a ksay ta i’i ka hula. ⁴ Ala, nda sna yu ta skwi dza’a yu magay dza’a kəl mnduha ka tsu’aftá i’i ghzlədisrə lu dazlay,” ka’a. ⁵ Tahula tsa tama ka hagaftá tsi ta gwal nda huzla danjahəgani da həŋ. “Kidaghi skwi ta dza’a ka vlay ŋa danjahəga dā na?” ka’a nda tanjanja mndu. ⁶ “Garwa rdí dərmək ya,” ka’a nda tsi. “Klafkla ta delewera gha, nzanza misimmisim ka vindaftha ka ta hutafmbsak,” ka’a nda tsi. ⁷ “Ki da kagha, ta kidaghi ŋa gha ŋa vlay?” ka’a nda sani guli. “Buhwa hya dərmək ya,” ka’a nda tsi. “Klafkla ta delewera gha, vindafvinda ta Tghasmbak,” ka’a nda tsi. ⁸ Hwidhwidā na mndu na, ka tsa danjahəga ya ka ghuba tsa ghwadaka mndu ya. Tsaw mal hidata mnduha ma na ghəŋa hadik na nzakwa tanj mataba tanj, ka zwana tsuwadək,» ka’a.

Laviŋ a mndu ta gwaftá danjahəga his wa

⁹ «Ka i’i ta mnaghunata na: Hlawa na ghwadaka skwa gadghəl ta na ghəŋa hadik na, ka kasa kuni ta gra nda tsi. Bađu kdaghutani da kaghuni ya, ŋa tsu’ay Lazglafta ta kaghuni ma həgani ŋa kdəkedzeŋ. ¹⁰ Ka nda sna mndu ta ŋanata skwi kwitikw, nda sna guli ta ŋanata skwi dagala. Ka sna a mndu ta ŋanata skwi kwitikw wu katsi, sna a guli ta ŋanata skwi dagala wa. ¹¹ Ka laviŋ a kuni ta ŋanata ghwadaka skwa gadghəla na ghəŋa hadik na wu katsi, wa dza’a mnay kazlay: Zlgha ta vərda skwa gadghəl kə’a? ¹² Ka laviŋ a kuni ta ŋanata skwa gadghəl wu ní, wa dza’a vlaghatá vərda ŋa gha ma skwi tama.

¹³ «Laviŋ a kwalva turtuk ta ga kwalva danjahəga his wa. Nda husanja sani turtuk, nda dvutani ta sani. Ka mantsa

a tsi wu, dza'a ndi'anava ndi'a ta vgha ta sani, ŋa husan̄ta tsa sani ya. Laviŋ a kuni ta nzakway ka kwalva Lazglafta kuni guli na, ka kwalva tsemi kuni guli wa,» ka Yesu.

Nzakwa la Farisa nda guma Lazglafta

Mat 11:12-13, 5:31-32, Mak 10:11-12

¹⁴ Ka ghubasu la Farisa ta sna inda tsa gwada ya ta Yesu, kabga d̄vud̄va hahəŋ ta tsemi. ¹⁵ Ka Yesu nda həŋ mant̄sa: «Ka t̄dukwa m̄ndu aŋni ka kaghuni ta mara ghəŋa ghuni ta kəma m̄nduha. Tsaw nda sna Lazglafta ta ŋud̄ufa ghuni. Tsa skwi ta ghubu m̄nduha nda ghuba ya ná, ka manzakdaway nzakwani ta wa ira Lazglafta.

¹⁶ «Daga ghalya ta zraftá lu ta mna gwada ta ghəŋa skwi vindaf lu ma deftera zlahá Musa, nda ya ma deftera anabiha, ha ka sagha ta fitika zlagapta Yuhwana m̄nda maga Batem. Ta fitika zlagapta Yuhwana m̄nda maga batem tama, ka zraftá lu ta mna gwada ta ghəŋa Lfida Gwada ta ga mghama Lazglafta, ka zlu'u m̄nduha ta vgha ŋa lami. ¹⁷ Tsaw mal ndəkweɗata hərd̄uta luwa nda hadik ka dəɗavaghuta thatá skwi turtuk ma zlahu,» ka'a.

Tagha skwi ta ghəŋa ghzla marakw

¹⁸ «M̄ndu ta ghzliŋtá markwa taŋ ka klaftá sani ná, hliri ta hlu tsa m̄ndu ya. M̄ndu ta klaftá marakw ghzliŋ zə'ala taŋ guli ná, hliri ta hlu tsa m̄ndu ya,» ka'a.

I sana m̄nda gadghəl nda Lazar

¹⁹ «Mamu sana m̄ndu ghalya ka gadghəl, lgut kulefedfeda nda bla dzvani ta sudə tsi ta vgha. Inda fitik, skwi zdazda ta zə lu ga taŋ. ²⁰ Mamu sana m̄ndu guli Lazar hgani, ka p̄du, ka lku vghani dze'dze', ta zi'aku, ta hani ta watgha ga tsa m̄nda gadghəl ya. ²¹ Ta kumay si ta baghaftani nda wiwisa dafa ta rkata ma vlə zay tsa m̄nda gadghəl ya, sew mutsaf a wa. Ama kriha yeya katək ta sli'adaghata da ni'a tsa lkuhani ya. ²² Ka mtuta tsa

mndu ka pɔu ya, ka tsukwaghatá duhwalha Lazglafta fata tavata Abraham. Ka mtutá tsa mnda gadghəl ya guli, ka paɔamtá lu. ²³ Ka ghuyə tsi ta ɔaŋwa katakata ma vla nzakwa gwal nda rwa. Kə'a kə'a klaŋtá ghəŋ ná, ka nghanjta tsi ta Abraham di'ij kawadaga nda Lazar. ²⁴ “Da ɔa Abraham! Tawatá hidahida ta i'i! Ghunafghuna ta Lazar ka tsughumamta tsi ta ndəfiŋa dzvani ma imi, ka didifta tsi ta ghanik ləŋləŋləŋ, kabga ta ghuya ɔaŋwa yu katakata ma na vu na,” ka'a dzatá lawlaw. ²⁵ Ka Abraham nda tsi mantsa: “Sagəŋ! Havaphava ka za mghama gha si ta zə ka ma nzakwa gha nda iri ta ghəŋa hadik, ta ghuyə Lazar ta ɔaŋwani ya. Ndana tama nda lba ŋudufa tsatsi, ta ghuyə kagha ta ɔaŋwa gha. ²⁶ Zlaŋha lu ta tsa, mamu mghama gudzuvruŋ ta dgamata. Dər má ta kumay mnduha ta sli'af ta hadna ɔa ŋa dza'a da kaghuni ná, laviŋ a həŋ wa. Laviŋ a lu ta tsughwadagapta da kaghuni ka sagha da ŋni guli wu,” ka'a. ²⁷ “Ka si mantsa tsi, wya dzvu, ghunatá Lazar da la ga da ɔa, ²⁸ kabga ta mamu zwanama ɔa hutaf. Ka dza'a tsi da snanamta həŋ, da sagha hahəŋ guli da ghuya ɔaŋwa ma na vla ghuya ɔaŋwa na,” ka tsa mnda gadghəl ya. ²⁹ “Mamu vindatá deftera zlahu Musa nda vindatá gwada la anabiha da zwanama gha, ka snasna həŋ,” ka Abraham nda tsi. ³⁰ “Slaghwa a tsaya da ɔa Abraham wu, ka sli'af hadna mndu da gwal nda rwa, ka lagha slanaghatá həŋ ka tsi ná, hadahada həŋ dza'a mbədanaf ta nzakwa taŋ,” ka tsa mnda gadghəl ya. ³¹ “Ka va a həŋ ta sna tsa zlahu Musa nda tsa gwadaha la anabi ya wu katsi, dər ki sli'af mndu da gwal nda rwa ka lagha slanaghatá həŋ, had fitik dza'a snata həŋ wu, ka Abraham nda tsi,”» ka'a.

17

Hidáku vla Yesu

Mat 18:6-7,21-22, Mak 9:42

¹ Ka Yesu nda duhwalhani tama mantsa: «Nda nza tkwe' ka nzakwa skwiha dza'a dziñtá mnduha ka tuthun. Ama ñanwani ma mndu ta zləmbiñtá sani. ² Ta ñan ya ma hbanam lu ta buna ma lwi ka vzaghata da ñraf, ka vzamtani ta sanlaha nda hta da dmaku. ³ Nghawa ghəña ghuni!

«Ka gaga zwanama gha ta dmaku, mnananmna dar. Ka mbəðanaf mbəða tsi ta nzakwani, planapla ta dmakwani. ⁴ Ka ñar ndəfáñ səla gaghata tsi ta dmaku ta fitika turtuk ka va sagna tsi mnaghanja kazlay: Bgadəya kə'a, plinis-pla,» ka'a.

Gwadata zlgħay nda ñuduf

⁵ Ka gwal ghunay nda Mgham Yesu mantsa: «Sgan-nagha zlgħay nda ñuduf,» ka həñ. ⁶ Ka Yesu tsu'anafá wani ta həñ mantsa: «Ka mamu zlgħay nda ñudufa ghuni tafta hya kramasa katsi, dza'a mnay kuni ña ya babala ya kazlay: Tdāftá ta vgha gha ka dza'a ka vzamtá vgha ma ñraf kə'a, ña snaghunatani.»

Vərdá kwalva

⁷ «Ka mamu ya mataba ghuni ta hvanatahva ta mndu, ka ta nghanatá rini a tsi, na gi nghanja tsa mndu ya ta sagnani ma vwah ná, “sawi misimmisim da za skwa zay” ka'a dza'azlay nda tsi ra? ⁸ Skwi dza'a tsi mnay ná, “diha skwa zay, ka mbəðapta ka ta lgut ña vla skwi ña ña, ta zə yu. Tahula tsa, ña zay gha ta ña gha kə'a.” ⁹ Dza'a rfay ta tsa kwalva ya kabga magatani ta tsa skwi mnana tsi ya ra?

¹⁰ «Mantsa ya kaghuni guli, ka magamaga kuni ta skwi mnaghuna Lazglafta ña magay katsi, “nu hayhaya kwalva

ma aṛni 6a, skwi ya laviṇ ṛni ta magata maga ṛni, ka kuni mnay,» ka'a.

Mbanafta Yesu ta sana mndu ksu rda mndu

¹¹ Ta dza'a Yesu da luwa Ursalima, ka labə tsi ma takataka hadika Samari nda Galili. ¹² Tata lamə nda la Yesu da sana luwa, ka sagha gwal ghwaṇ hlu rda mndu ta həṇ guyaku nda tsi. Ka nzagaghatá həṇ kətsau'. ¹³ «Mgham Yesu, tawatá hidahida ta aṛni,» ka həṇ kaparṇtá lwi. ¹⁴ Na gi pghafta irani ta həṇ, «lawa la maranṇtá vgha ghuni ta mnda dra skwi ṇa Lazglafta,» ka'a nda həṇ. Tata mbada həṇ ka dza'a, gi kləwəf nda mbamba həṇ. ¹⁵ Na gi nghanṇtá sani turtuk mataba taṇ ta tsa mbatani ya, ka vraktá tsi nda zləzlva Lazglafta nda lwi dagala dagala, ¹⁶ ka lagha tsi zləmbatá ma ghuva Yesu, ka rfay. Tsaw mnda la Samari tsa mndu ya. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Ghwaṇ a həṇ ta mbambafta kay ra? Ga tsaha təmbay ya katək na? ¹⁸ Nana mndu ka matbay na yeya kwenkwenṇ ta vragaghata da rfanaghatá Lazglafta ra?» ka Yesu ta ghəṇjani. ¹⁹ «Sli'afslí'a gha ka dza'a ka, zlghay nda ṇudufa gha ta mbaghafta,» ka Yesu nda tsi.

Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta

Mat 24:23-28,37-41

²⁰ Ka la Farisa nda Yesu mantsa: «Yawu dza'a sagha fitika ga mghama Lazglafta na?» ka həṇ. Ka'a nda həṇ mantsa: «Ghur a dza'a nghanṇta lu ta sagha ga mghama Lazglafta wa,» ka'a. ²¹ «Had lu dza'a mnay kazlay: A'! "Wana tsi," a'! "Wa'a tsi" kə'a wa. Dina ka snaṇta ghuni kazlay: Ma takataka ghuni ga mghama Lazglafta kə'a,» ka Yesu nda həṇ.

Fitik dza'a sagha Zwaṇa mndu

²² Ka'a nda duhwalhani guli mantsa: «Dza'a saghasa fitik ṇa kumaṇta ghuni ta nghanṇtá fitika Zwaṇa mndu

dər turtuk səla tsi, nghan̄ta a kuni wa. ²³ Ka lu dza'azlay nda kaghuni na: "A! Wa a hada a," "a! Wana hadna," yaha kuni da dza'a, yaha kuni da slaslamaku. ²⁴ Manda d̄aslakwa wuda luwa ta sli'af̄ta ta sana sl̄erpu ka lab̄ə da sana vli ya ná, mantsa ya dza'a sagha Zwaṅa m̄ndu baḁu ṅani fitik. ²⁵ Ma kd̄ə tsaya, dza'a ghuyap̄ə ghuya ta d̄aṅwa katakata ṅa vziṅta na m̄nduha ta na fitik na. ²⁶ Tsa skwi ta maguta ma fitika Nuhu* ya ná, mantsa ya dza'a magakwa tsi ma fitika Zwaṅa m̄ndu guli. ²⁷ Ta zazaku m̄nduha, ka sasaku, ka hla mi'i, ka vla kwagha taṅ ṅa zə'al, ha ka sagha fitik kəl Nuhu ka lami da kwambalu, ka sagha imi vlundud̄ zad̄anatá h̄əṅ. ²⁸ Ka guram nda skwi ta magata ta fitika Ludu dza'a magakwa tsi. Ta zazaku m̄nduha, ka sasaku, ka sakway, ka dzawapta, ka ṅab̄ay, ka babay, ²⁹ vagim baḁu saghwa Ludu ma Suduma† ya, ka zlagatá dr̄əfa vu zad̄anatá h̄əṅ tend̄ərzlele'. ³⁰ Manda va tsaya dza'a nzakwa tsi baḁu tsa fitik dza'a zlagapta Zwaṅa m̄ndu ya.

³¹ «Baḁu tsaya, ka ta nzaku m̄ndu ta d̄əd̄ematá gh̄əṅa h̄əga, d̄ər ma mamu huzlani ma huda h̄əga, yaha tsi da saha da hlay, ka hwayaghuta tsi. Mantsa m̄ndu ma vwah guli, yaha vru dzaghani. ³² Havakwa markwa Ludu‡ ba! ³³ M̄ndu ta kuma mbanaf̄ta hafani ka gh̄əṅani ná, dza'a zad̄iṅzad̄a. Ama m̄ndu ya ta zad̄iṅtá hafani dza'a mutsaf̄mutsa. ³⁴ Ka yu ta mnaghunata ná, ma tsa rvidik ya, gwal his ta hani ta gh̄zleṅa turtuk, ṅa klaghutá sani, ka zlanavatá sani. ³⁵ Mi'aha his ta hu'u ka skwa turtuk, ṅa klaghutá sani ka zlanavatá sani. ³⁶ [M̄nduha his ma vwah, ṅa klaghutá sani ka zlanavatá sani,]» ka'a nda h̄əṅ. ³⁷ Ka duhwalhani nda tsi mantsa: «Ga dza'a magakwa tsa

* 17:26 Ngha ta Zlrafta 6:5-12 nda 7:6-23. † 17:29 Ngha ta Lukwa 10:12.

‡ 17:32 Ngha ta Zlrafta 19:26.

skwiha ya ní Mghama dá?» ka həŋ. «Ka ga mbła skwi ya ná, hada ta tska gugzłum ta vgha,» ka'a nda həŋ.

18

Sana ghwadaka mnda tsa guma

¹ Ka mnə Yesu ta mahdihdi ŋa taŋ, ŋa gdavata taŋ nda maga du'a, yaha malandugwa taŋ da rwaku, da zlanatá həŋ. ² Ka'a mantsa: «Mamu sana mnda tsa guma ma sana luwa kul zləŋa Lazglafta, had' ghuyani nda mnda səla wa. ³ Mamu sana markwa wadgu ma va tsa luwa ya guli, ta va gdata ta lagha da mnay ŋani kazlay: Dgaŋna guma mataba ŋni nda ghuma dá, ka'a tazlay. ⁴ Nda kda fitika kwalaghutani ta tsanatá tsa gumani ya. Tahula tsa, ka'a ma ghəŋani mantsa: “Dər ma zləŋa a yu ta Lazglafta wu, had' ghuya dá nda mnda səla guli wu, ⁵ tsaw wana na wadgu na ta ghuya i'i, dər tsanata dá ta na gumani na, yaha da gdata ta sagha da ghuya ghəŋa dá,» ka'a. ⁶ «Fawa sləməŋ ka sna kuni ta skwi mnə tsa ghwadaka mnda tsa guma ya ba! ⁷ Lazglafta yeya dza'a kwal kul maganatá zdaku ta mnduhani ta wahu da tsi gifitik nda rvidik tani ŋa gərda həŋ rki na? ⁸ Ka i'i ta mnaghunata, dza'a gi maganamaga ta zdaku ta həŋ gi hadahada. Nziya nza tsi, badu vragata dza'a vragata Zwaŋa mndu ní, dza'a slanaghasla ta gwal ta zlgħafta nda ŋuduf rki na?»

Mnda la Farisa nda sana mnda tska dzumna

⁹ Ka mnə Yesu ta sana mahdihdi guli kabga sanlaha ta ngha ghəŋa taŋ ka gwal tdukwa ta kəma Lazglafta ka ghubasa sanlaha. ¹⁰ Ka'a mantsa: «Mamu sana mnduha his ta ŋladafta da həga Lazglafta da maga du'a. La Farisa sani, mnda tska dzumna sani. ¹¹ Ka sladatá tsa la Farisa ya ka maga du'a ma ghəŋani. Ka'a mantsa: “Ari Lazglafta, ta rfay yu ta kagha, kabga nza a i'i manda sanlaha ma

mnduha, gwal ghali, ka ghwadak mnduha, nda gwal hliri wa. Nza a yu manda ya mnda tska dzumna ya wa. ¹² Fitik his ta fata yu ka suma ma luma, ta vlay yu ta skwi turtuk ŋa gha ma skwiha dā ghwanj kə'a." ¹³ Na tsa mnda tska dzumna ya kay ka nzagaghata kətsau', walaŋ a ta kapantá ghəŋ nda ta luwa wa. Mbadá kə'a ka wuslikay dzvu, ka dza ghuva. Ka'a mantsa: "Ari Lazglafta, tawa ta hidahida ta i'i ta nzakway ka mnda dmaku na," ka'a. ¹⁴ Ka i'i ta mnaghunata, ta lagha tsa mndu ya dzaghani, nda dzra ŋani nda Lazglafta. Mantsa a nzakwa ŋa tsa la Farisa ya wa. Nzakwani ná, dər wa ta kapanaftá ghəŋani, dza'a gwitsaganagwitsa lu. Ka hananahana mndu ta ghəŋani, dza'a kapanafkapa lu,» ka'a.

Ŋa gwal ta gara vgha nda zwani, ga mghama Lazglafta

Mat 19:13-15, Mak 10:13-15

¹⁵ Mbadá mnduha ka va hlaktá zwani kwitikw kwitikw da Yesu ŋa tfanaghatani ta wi ta həŋ guli, Na nghanja duhwalhani ta tsa hladağhatá zwani ya, ka ghzłə həŋ ta həŋ. ¹⁶ Ka hğantá Yesu ta həŋ, ka'a mantsa: «Zlaŋwazla ta zwani ka sagha həŋ da i'i! Ma pyə kuni ta həŋ. Nda nza ga mghama Lazglafta ka ŋa gwal ta gara vgha nda həŋ. ¹⁷ Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, dər wa ta kwal kul tsu'aftá ga mghama Lazglafta manda zwanj kwitikw ná, had dza'a walaŋta lami dida dekdek wu,» ka'a.

Sana mnda gadghəl

Mat 19:16-30, Mak 10:17-31

¹⁸ Ka dawanjá sana mghama la Yahuda da Yesu ka'a mantsa: «Ŋərma mgham, nu da a yu magay ka da mutsafta yu ta hafu ŋa kdekedzeŋ na?» ka'a.

¹⁹ Ka Yesu nda tsi mantsa: «Kabgawu ta kəl ka hga i'i ka ŋərma na? Lazglafta turtukwani ŋərma. ²⁰ Nda sna ka, ka zlahu ta mnay: "Ma hlu ka tiri, ma dza ka ta mndu, ma

ghali ka ta ghali, ma tsanava ka ta gwada ta mndu, vlatá glaku ŋa i da gha nda ma gha*, kə'a,» ka Yesu nda tsi. ²¹ «A! Sna a i'i ta tsaha ya daga ma ga zwaŋa da ra,» ka'a.

²² Na snaŋta Yesu ta tsaya, ka'a mantsa: «Turtuk skwi ta pɔgədaghawta. La dzawɪŋtá skwiha gha, ka daganafɪta ka ta tsedani ta la ka pɔɔ, dza'a mutsay ka ta gadghəl ta luwa, ka vrakta ka, ka dza'a ka mista da,» ka'a. ²³ Na snaŋtani ta tsa gwada ya, su'anak kumani kabga gadghəl ya katakata.

²⁴ Nghanata Yesu ta tsa su'anaka ta ŋuɔufani ya, ka'a mantsa: «E! Nda bla ka lama gadghəl da ga mghama Lazglafta. ²⁵ Ta draŋ lama ŋalibwa nda ta ghuruma lipir, ka lama gadghəl da ga mghama Lazglafta,» ka'a. ²⁶ «Ka si mantsa tsi, waya dza'a mbafta ba?» ka tsa gwal ta sna skwi ta mnə tsi ya. ²⁷ «Tsa skwi nda bla nzakwani da mnda sela ya ná, bla a da Lazglafta wu,» ka Yesu zlgħanaftawa taŋ. ²⁸ Ka Piyer mantsa: «A'a! Wana aŋni ta zlaŋtá inda skwa ŋni, ka dza'a mista gha,» ka'a. ²⁹ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, ka zlaŋzla mndu kabga ga mghama Lazglafta, ta hgani, ka markwa taŋ a tsi, ka zwanamani a tsi, ka i dani nda mani a tsi, ka zwanani a tsi, ³⁰ dza'a kwal kul mutsaftá skwi dagala ma na zamana na, ŋa mutsaftani ta hafu ŋa kɔkɔdɔzɔzɔ dazlay wu,» ka'a.

Mnəgəltə Yesu ta dza'ani mtaku nda sli'agaptani

Mat 20:17-19, Mak 10:32-34

³¹ Ka hgadaghatá Yesu ta duhwalhani ghwanpɔdə his da tsi, ka'a nda həŋ mantsa: «Wana mu ta dza'a da Ursalima hada dza'a kɔafta skwi vindaf la anabi ta ghəŋa Zwaŋa mndu. ³² Dza'a vlaŋvla lu ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, ŋa gagay taŋ, ŋa rarazay taŋ, ŋa tafay taŋ ta sərɔk tida. ³³ Tahula sləvapta taŋ nda krupi, ŋa dzata.

* 18:20 Ngha ta Sabi 20:12-16, Vrafta ta Zlahu 5:16-20.

Ta mahkəna fitik, ɲa sli'agaptani.»³⁴ Sna a duhwalhani ta tsa skwi ta mnə tsi ya wa. Gwada nda difa ya ta snə hahəɲ, sna a həɲ ta klatá ghəɲani wa.

Mbanafta Yesu ta sana mndu nda ghulpa

Mat 20:29-34, Mak 10:46-52

³⁵ Ndusadaghata Yesu tavata luwa Yeriku, mamu sana ghulpa ta mndu ta nzaku ta wa tvi ta gatá skwi. ³⁶ Snaɲtani ta dəmga ta sli'adaghatá, ka dawarɲtá tsi ta skwi ta magaku. ³⁷ Ka mnanatá lu kazlay, Yesu mnda la Nazaret ya ta labə kə'a. ³⁸ Ka'a mantsa: «Yesu zwaɲa Dawuda, tawatá hidahida ta i'i,» ka'a dzatá lawlaw. ³⁹ Lagha tsa gwal ta kəma ya ka davay, ka mbəl ɲa hanaftá wi. «Zwaɲa Dawuda, tawatá hidahida ta i'i!» ka'a sganaghatá lwi dagala dagala. ⁴⁰ Ka sladavatá Yesu. «Klakwakla,» ka'a mnanatá mnduha. Manda gavadanaghata, ⁴¹ «nu ta kumə ka ta magaghata da na?» ka Yesu dawarɲta da tsi. «Maləma da, ka nghəglarɲta yu ta vli,» ka'a nda tsi. ⁴² Ka Yesu nda tsi mantsa: «Nghəglarɲ nga gha, zlgəhay nda ɲudufa gha ta mbaghafta,» ka Yesu nda tsi. ⁴³ Gi hadahada, nzuwidid irani, ka sli'aftá tsi ka dza'a mista Yesu nda zləzlva Lazglafta. Inda mndu ta nghanɲta ka zləzlvu tsi ta Lazglafta.

19

I Yesu nda Zakayus

¹ Ka bhadamtá Yesu da luwa Yeriku, ka labə nda mida. ² Mamu sana mndu ta hgə lu ka Zakayus, mali ta ghəɲa gwal tska dzumna, gadghəl ya guli. ³ Ka zbə tsi ta tva gmata nda Yesu, ka wa tsi ya. Tsaw laviɲ a ta nghanɲta wa. Ka dekweri nzakwani tskutska mnduha guli ⁴ Ka hwayaghatá tsi nda ta kəma, ka ɲladafta ta sana fwa babala, ɲa nghanɲta Yesu ta labə nda ta tsa tvi ya. ⁵ Manda bhadaghata Yesu da tsa vli ya, ka kapaɲtá tsi ta ghəɲ, ka

nghadafta. Ka'a mantsa: «Zakayus, sasa gha misimmisim da ghuni ta dza'a yu gita,» ka'a. ⁶ Ka gi saha Zakayus, ka laghu həŋ da taŋ, ka tsu'afá tsi ta Yesu nda rfu. ⁷ Nghanja mnduha ta tsaya, mbada həŋ ka ruruŋwaku. «Wa a laghwa tsa mndu ya da mnda dmaku,» ka həŋ. ⁸ Ka sladata Zakayus, ka'a nda Mgham Yesu mantsa: «Sna ba Mghama da! Dza'a daganafá slbahwa gadghəla da yu ta la ka pdu. Ka mamu mndu si hulgidunus yu ta skwani, fwad səla dza'a planamta yu ta va tsa skwani ya guli,» ka'a. ⁹ Ka Yesu mantsa: «Samsa mbaku da na həga na gita, kabga zivra Abraham tsatsi guli. ¹⁰ Tsaya ná, sa psa gwal nda zada ŋa mbambanaftá həŋ Zwanja mndu,» ka'a.

Kwalvaha hkən

Mat 25:14-30

¹¹ Tata snaysnay həŋ ta tsa skwi ya, ka sganaghatá Yesu ta mahdihdi kabga ndusanavatani ta luwa Ursalima. Guli ná, zlah gi dza'a zlagapzłaga ga mgham Lazglafta, ka mnduha ta ndanay. ¹² Wya tsa skwi ta mnə tsi ya: «Mamu sana mndu ka katsala mndəra taŋ ta laghwi ta sana hadik di'ij, ŋa famta ka mgham, kada vrakta tsi. ¹³ Ma kdə tsi kada laghwi, ka haga'atá tsi ta gwal ksanatá slna ghwanj ka daganafá tseda dasu* pal pal pal ta həŋ. “Ka tsakala kuni ta tsakala nda tsi ta vraktá yu,» ka'a nda həŋ. ¹⁴ Tsa mndu ya ná, ta husanhusa ta tsa mnduha ta tsa hadik ya. Ka ghunaftá həŋ ta mnduha ta hulani kazlay: Va a ŋni ta gayni ta mgham ta ghəŋa aŋni wu kə'a. ¹⁵ Kulam nda tsa, ka famtá lu ma mgham, ka vraktá tsi ta hadikani. Ka hagaktá tsi ta tsa gwal daganaf tsi ta tse di ya, ŋa dawanta da həŋ ta skwi mutsanagha həŋ. ¹⁶ Ka lagha sani taŋtaŋ. Ka'a mantsa: “Mghama da! Ghwanj mutsanaghata yu ta ghəŋa tsa vliha ka ya kay,» ka'a nda tsi. ¹⁷ “Dina tsa, vərda

* 19:13 Tseda vagha mndu turtuk turtuk ya.

kwalva ka. Fitika tsa nzata gha ka vordá mndu ma skwi ki'a ya, ka ñumna ta ghəña luwaha ghwanj ta famta yu ta kagha," ka tsa mgham ya nda tsi. ¹⁸ Ka lagha mahis. "Mghama dá! Hutaf mutsanaghata yu ta ghəña tsa vliha ka ya kay," ka'a nda tsi. ¹⁹ "Kagha guli, ka ñumna ta ghəña luwaha hutaf ta fanaghata yu ta kagha, ka'a." ²⁰ Ka sagha sani. Ka'a mantsa: "Mghama dá! A'a tseda dasa gha. Ma lgut si mbsamta yu. ²¹ Zləñafzləña yu ta kagha, nda bla gwada ta kagha, ta klay ka ta skwi kul fata ka, ta ts kay ka ta skwi ta vwah ya kul sləgafá ka," ka'a nda tsi. ²² "Ghwadaka kwalva ka. Ta gwada gha ta tsaghaghata yu ta guma. Nda sna kagha kazlay: Nda bla gwada ta i'i, ta klay yu ta skwi kul fata yu, ta ts kay yu ta skwi ta vwah kul sləgafá yu kə'a a tsa wa. ²³ Kabgawu kwal ka kul famta ta tsa tseda dá ya ma banji? Ma na vrakta dá na ná, ma ña klagapta dá nda zwanj ta ghəñani?" ²⁴ Ka mgham nda tsa gwal hada ya mantsa: "Kləgədanaghwa tsa tseda dasu ya ka gwanaghata kuni ta tsa ghwanj ñani ya," ka'a. ²⁵ Ka həñ nda tsi mantsa: "A'a! Ghwanj a ñani tsa mghama dá wa!" ka həñ nda tsi. ²⁶ "Ka i'i ta mnaghunata wa, ka mamu skwi da mndu katsi, ñani ta sganaghata lu. Ala ka had skwi da mndu wu katsi, kləgədanaghutá va tsa ki'atani ta fə tsi ta ghəñ tida ya, ka'a zlghanaftawi ta həñ. ²⁷ Tsa hamata gwal kul kuma nzakwa dá ka ga mgham ta ghəña tanj ya, hlagaghawahla ta həñ ka pslata kuni ta həñ tawa ira dá, ka'a nda həñ,"» ka Yesu. ²⁸ Tahula mnata Yesu ta tsa gwada ya, Ka sli'afá tsi ka mbadá ta kəma tanj ña dza'a da Ursalima.

Lama Yesu da luwa Ursalima

Mat 21:1-11, Mak 11:1-11, Yuh 12:12-19

²⁹ Manda ndusanavatani ta luwa Beslaze, nda luwa Betani ta nzakway ndusa nda ghwá Zaytuñ ya, ka ghunaftá tsi ta duhwalhani his. Ka'a nda həñ mantsa: ³⁰ «Lawala

da na luwa ta kəma mu na. Bhadaghata ghuni ya, dza'a slanaghasla kuni ta zwaŋa kdih ta hba, ta kul walaŋtá mndu ta lafi tida. Ka plata kuni ka klaktá kuni. ³¹ «Ka ŋaw ta pla kuni na?» ka mndu nda kaghuni ya, «Mgham ta psay» ka kuni dazlay nda tsi, ka'a.

³² Ka laghu tsa gwal ghunagha lu ya, ka slanaghatá həŋ manda va ya mnana Yesu ta həŋ. ³³ Tata playplay həŋ, «ŋaw kuni ta zwaŋa kdih na?» ka tsa gwal nda kdih ta ŋəŋ ya. ³⁴ «Mgham ta psay,» ka həŋ zlgħanaftawi ta həŋ. ³⁵ Ka klanaktá həŋ ta tsa zwaŋa kdih ya ta Yesu. Ka pghaftá həŋ ta lgutha ŋəŋ tida. Ka faftá Yesu tida. ³⁶ Ka gavu həŋ ya ná, ka zlazlatə mnduha ta lgutha ŋəŋ ta tvi. ³⁷ Ndusadagħatani nda Ursalima, nda ta tsa tvi ta saha nda tvə ghwá Zaytuŋ ya, mbada inda tskata duhwalhani ka rfu, ka zləzlvə Lazglafta nda lwi dagaladagala ta ghəŋa inda mazəməzəŋ ya nghanəŋ həŋ. ³⁸ «Ka tfanagħatfa Lazglafta ta wi ta Mgham ta sagħa ma hgani. Zdəku ta luwa, glaku ŋa Lazglafta ta luwa nda gaftək,» ka həŋ. ³⁹ «Lma ta na duhwalha na ɓa, ka lɓata həŋ,» ka sanlaha ma la Farisa ta lami da taba dəmga. ⁴⁰ «Ka i'i nda kaghuni wa, ka hafha həŋ ta wa ŋəŋ ná, pala dza'a wahay,» ka'a nda həŋ.

Taway Yesu ta luwa Ursalima

⁴¹ Ndusadagħatani dəkdekk nda luwa, ka nghanavatá tsi, ka taw tsi ta taw ta ghəŋani. ⁴² Ka'a mantsa: «Ka má nda sna kagħa Ursalima káka má da zba zďakwa għa gita! Ndana tama, zadagħagħazada nghanəŋta a ka wa. ⁴³ Dza'a sagħasa fitika ksagħagħata, ŋa dzəɓafta ghumaha għa ka waghaftha, ka ŋamtá kagħa hesl dər ndiga. ⁴⁴ ŋa zadagħata nda mnduha għa tani. Zlanata a həŋ ta nzugwatá pala ta ghəŋa sani wu, kabga tsatsafa a kagħa ta tsa fitika sagħa Lazglafta da kata kagħa ya wu,» ka'a.

Ghzlay Yesu ta gwal dzawa skwi ma hëga Lazglafta

Mat 21:12-17, Mak 11:15-19, Yuh 2:13-22

⁴⁵ Ka lamə Yesu da hëga Lazglafta, ka zlaftá tsi ta ghzlagaptá gwal ta tsakala. ⁴⁶ Ka'a mantsa: «Vinda a ma deftera Lazglafta kazlay: Hëga dá ná, hëga maga du'a ya kə'a ra? Na kaghuni ná, ka niŋta ka galigha la ghali†?» ka'a nda hëŋ. ⁴⁷ Ka taghə Yesu ta skwi ŋa mnduha ma hëga Lazglafta inda fitik. Mbaďa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu, nda la mali ta ghəŋa mnduha ka psa dzatá Yesu. ⁴⁸ Ama sna a hëŋ ta tvi ka hëŋ dza'a ɓhanavata wu, kabga dar fata mnduha ta vgha ka sna gwadani.

20

Wa ta vlanťa tvi ta Yesu ŋa magay mantsa na?

Mat 21:23-27, Mak 11:27-33

¹ Ma sana fitik, ma tsa fitika tataghay Yesu ta skwi ŋa mnduha ma hëga Lazglafta, ka mna Lfidá Gwada ya, ka sli'adaghatá la mali mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, nda la galata mndu slanaghata. ² Ka hëŋ mantsa: «Mnaŋnamna, ka wa ta mnaghatá maga na skwiha na, ka wa ta vlaghatá mbrakwa magay?» ka hëŋ nda tsi. ³ Ka Yesu mantsa: «Ka dawaghuna dawa i'i guli. ⁴ Lazglafta ta ghunagatá Yuhwana da maga batem re, ari mnduha a na? mnihawa mna,» ka'a nda hëŋ. ⁵ Ka nzatá hëŋ ka dzrəkay mataba taŋ. «“Ka Lazglafta ya ta ghunagata” ka mu, “nu kul zlgħaftá kuni ta gwadani ɓa,” ka'a dza'azlay nda amu. ⁶ “Ka mnduha ya” ka mu guli, dza'a zlrətsaku mu nda pala da inda mnduha ŋa pslatá amu, kabga nda sna inda taŋ kazlay: Anabi Yuhwana kə'a.» ⁷ «Sna a aŋni ka wa ta ghunagaghata wu,» ka hëŋ nda tsi. ⁸ Ka Yesu mantsa:

† 19:46 Ngha ta Isaya 56:7 nda Irmiya 7:11.

«Ahaa! I'i guli ná, hađ yu ta mnaghunata ka wa ta vlihatá mbrakwa maga tsa skwiha ya wu,» ka'a nda həj.

Sana mnda vwaha inabi ta sisi

Mat 21:33-46, Mak 12:1-12

⁹ Tahula tsa, ka zraftá Yesu ta mna mahdihdi ɲa mnduha, ka'a mantsa: «Lagha sana mndu ka ɲabatá fuha inabi ma vwahani. Ka sli'aftá tsi ka laghwi distaluwa ɲa nzɔavata. ¹⁰ Magatá fitika daga yakwa fwa inabi, ka ghunaftá tsa mndu ya ta kwalvani slanaghatá tsa gwal ta hva vwaha tsa inabi ya, ɲa hlaaftá mayaka ɲani ma yakwa fu. Ka mbədanatá tsa gwal ta hva tsa vwah ya ta tsa kwalva ya nda dzə kul klanafata. ¹¹ Ka ghunglaftá tsi ta sana kwalvani, ka rəhaptá həj ta tsaya guli, ka rarazata, ka vriŋta kul klanafata. ¹² Ka ghungladaptá tsi ta mahkəna kwalvani, ka balanatá həj ta tsaya guli ka vzidiŋta. ¹³ Ka dani ma tsa vwaha inabi ya mantsa: “Waka yu dza'a magay? dza'a ghuna zwaŋa dā dvu yu, yu. Tsatsi yeya dza'a vlə həj ta glaku ɲani,” ka'a. ¹⁴ Na ghur nghay tsa gwal ta hva vwaha tsa inabi ya ta lagha tsa zwaŋ ya, gi ka həj mantsa: “Ya wana tsa mndu dza'a za həga ya tane, dzamadza, ka nzakwa na fuha inabi na ka ɲa mu,” ka həj. ¹⁵ Ka tsəhaghatá həj di'ij nda tsa vwaha inabi ya, ka dzata.» Ka Yesu mantsa: «Mantsa tama ní, nu dza'a maganata dani ma vwaha inabi ta həj? ¹⁶ Dza'a laghala slanaghatá tsa gwal ta hva tsa vwaha inabi ya, ka pslatá həj. ɲa klaftani ta tsa fwa inabi ya, ka fanamta ma dzvu ta sanlaha ma mnduha,» ka'a nda həj. «Hađ tsaya dza'a magaku mantsa wu,» ka tsa mnduha ta sna gwada Yesu ya hlaftawi.

¹⁷ Ka naghadamtá Yesu da kuma taŋ, ka'a mantsa: «Nu klatá ghəŋa tsa gwada vindaf lu ma deftera Lazglafta kazlay:

Tsa pala wuđidiŋ gwal ta ba həga ya,

ta nuta ka palaka tughwa hōga* kə'a ya?

¹⁸ Inda mndu dza'a nzeghwafta ta tsa pala ya, dza'a hurubu huruba. Ka tsa pala ya ta dədanaghatá tsa mndu ya katsi guli, dza'a hu'anap hu'a nǝrdək,» ka'a.

Nda ra ka pla dzumna ɲa mghama Ruma ra?

Mat 22:15-22, Mak 12:13-17

¹⁹ Ma va tsa fitik ya, ka zbə la mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu, ta tva ksafťá Yesu, kabga nda sna həɲ kazlay: Ta ghəɲa taɲ ta mna Yesu ta tsa mahdihdi ya kə'a, ama ka zləɲaftá həɲ ta mnduha.

²⁰ Ka va dǎkwats həɲ ta Yesu, ka ghunadaghatá həɲ ta sana mnduha ta nzakway manda va ya ɲərma mnduha ya, da dǎwa gwada da Yesu, ɲa dǎkwatsa gwada da tsi, ɲa ksafťa ka vlaɲťá ɲumna. ²¹ Ka dǎwanťá həɲ da tsi: «Mghama dá! Nda sna ɲni ta gwada ta gwadə ka, nda skwi ta taghə ka tǎukwa nzakwani kə'a. Had ka ta gala mndu wu, tva nzaku kahwathwata manda ya ta kumə Lazglafta ta taghə ka,» ka həɲ. ²² «Mnaɲnamna, nda ra re ra a wa a ka play mu ta dzumna ɲa mgham Sezar na?» ka ga ɲni. ²³ Tsatsafta Yesu ta tsa madǎgwirmadǎgwira taɲ ya, ka'a nda həɲ mantsa: ²⁴ «Yahawa ka nghanata yu ta tsa kwabu† ya. Fuwata wa nda hga wa na thaf lu tida na na?» ka'a. «ɲa mgham Sezar ya,» ka həɲ. ²⁵ «Ala plawa ɲa mgham Sezar ta ya ta nghanatá mgham Sezar. Plawa ɲa Lazglafta ta ya ta nghanatá Lazglafta,» ka'a. ²⁶ Trid traptra həɲ ta ksafťa krughuvani ma skwi ya ta mnə tsi ta kəma mnduha. Tsa zlgħawani yeya ta vlaɲťá ndərmimay ta həɲ katək, ka nzatá həɲ faflara.

Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ra?

Mat 22:23-33, Mak 12:18-27

* 20:17 Ngha ta Zabura 118:22. † 20:24 Ngha ta Lukwa 15:8.

²⁷ Ka gavadaghatá sanlaha ma la Sadukiya guli tavatá Yesu. Tsa la Sadukiya ya gwal ta mnay kazlay: Had sli'agapta ma mtaku nda hafu wu kə'a ya. Ka dawantá həŋ da Yesu. ²⁸ «Mghama da! Ka Musa vindaŋnafta na: “Ka mamu sana mndu nda zwanamani ta klaftá marakw ka mtuta kul yatá zwan katsi, ka kla tsa mndu ta ndiri ya ta tsa wadgani ya, ŋa yanatani ta zivir ta zwanamani‡,” ka'a. ²⁹ Tsaw mamu la zwanama ndəfán həŋ. Ka klaftá zumali ta marakw ka mtuta kul yatá zwan. ³⁰ Ka klutá mahis ta tsa wadgu ya, ³¹ mantsa ya mahkən, ka raftá həŋ ndəfán ndəfán tida ka rwuta həŋ, had ya ta yatá zwan nda tsi wa. ³² Mantsa ya guli ka mtanaghatá tsa marakw ya. ³³ Mantsa tama ní, ŋa wa ŋa wa dza'a nzakwa tsa marakw ya badu sli'agapta ma mtaku nda hafu, ya wya klukla tsa mnduha ya ndəfán ndəfán ka markwa taŋ na?» ka həŋ nda tsi. ³⁴ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta kluvustá vgha zgwana nda mi'aha ma na ghəŋa hadik na, ³⁵ ama zgwana nda mi'aha gwal nghadap Lazglafta kazlay: Nda ra həŋ ka vragapta ma mtaku nda hafu, ŋa nzaku nda hafu ma mbəďakwa luwa dazlay kə'a ya, had həŋ dza'a kluvustá vgha wa. ³⁶ Had həŋ dza'a mtəgəltá mtaku wu, kabga nda nza həŋ manda duhwalha Lazglafta. Nda nza həŋ ka zwana Lazglafta, kabga sli'agapsli'a həŋ ma mtaku, ka nzata nda hafu. ³⁷ Kďiŋkda Musa ta mnata kazlay: Dza'a sli'agapsli'a gwal nda rwa ŋa nzaku nda hafu kə'a. Ma vla gwada ta ghəŋa mubukw ta zlgħaku, ka hgə tsi ta Mgham, “ka Lazglafta Abraham, ka Lazglafta Izak, ka Lazglafta Yakubu§.” ³⁸ Lazglafta ná, Lazglafta gwal nda rwa a wa, Lazglafta gwal ndiri ya, kabga inda taŋ demdem ŋani ta nzakwa həŋ nda hafu.» ³⁹ Rkəu' tsu'uwaghu tsu'a sanlaha ma gwal tagha zlahu ta gwada, ka həŋ mantsa: «Zda tsa

‡ 20:28 Ngha ta Zlrafta 38:8 nda Vrafta ta Zlahu 25:5-6. § 20:37 Ngha ta Sabi 3:2, 6.

gwada gha ya Mghama da,» ka hən, ⁴⁰ Walglan a hən ta dawglantá sana skwi da tsi wa.

Kristi ná, Mghama Dawuda ya

Mat 22:41-46, Mak 12:35-37

⁴¹ Ka Yesu mantsa: «Kura ki lu ta mnay kazlay: Kristi ná, zwaŋa Dawuda ya kə'a na? ⁴² Wya mnamna vərda Dawuda ma deftera Zabura kazlay:

“Ka Mgham Lazglaftha nda mghama da ná, nzanza nda ga zeghwa da,

⁴³ ta nanaftá yu ta ghumaha gha ka skwa ta diŋlay səla gha*” kə'a.

⁴⁴ Waka Kristi dza'a nzaku ka zwaŋa Dawuda, ya wya “Mgham” ka Dawuda ta hɣay?» ka'a.

Yaha kuni maga skwi manda gwal tagha zlahu

Mat 23:1-36, Mak 12:38-40

⁴⁵ Tata sna tsa gwada ta mnə tsi ya mnduha, ka Yesu nda duhwalhani mantsa: ⁴⁶ «Daswa ka kuni nda gwal tagha zlahu zdəgana wawaku ta hən nda lgut zutututa ta kuma gagay lu ta zgu ŋa taŋ ta dawadawa ya. Vla nzaku ta kəma ŋa taŋ ta zbay ma həga tagha skwa la Yahuda nda ya ma vla za skwa zay. ⁴⁷ Hahən gwal ta tskugudunustá skwa mi'a wadgu. Ta slriŋsra hən ta maga du'a ŋa ghubu. Dza'a tsanaghatsa lu ta guma ta hən katakata,» ka'a.

21

Sana markwa wadgu ka pɸu

Mak 12:41-44

¹ Kə'a ka Yesu fatá iri ná, ta pgha tsemi gwal gadghəl da akwata pgha tsemi ma həga Lazglaftha. ² Ka nghanťá tsi guli ta sana markwa wadgu ka pɸu ta pgha aneni his dida.

³ Ka'a mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghunata ná,

* 20:43 Ngha ta Zabura 110:1.

mal ya markwa wadgu ka p̄fu ya ta pghadatá tsemi ka inda sanlaha. ⁴ Tsa tsemi pghada sanlaha ya ná, ma f̄erta tani da h̄eŋ kla'ata h̄eŋ ka pghadata da tsa akwati tsemi ya. Ya marakw ya ná, kdavakta skwi ma ŋa zayni pghada tsatsi,» ka'a.

Dza'a tasiŋtasa lu ta h̄ega Lazglafta, ka Yesu

Mat 24:1-2, Mak 13:1-23

⁵ Mbadá sana mnduha ka mna gwađa ta gh̄eŋa d̄inakwa h̄ega Lazglafta nda rkatarkani nda pala nda skwiha ta vl̄e lu ŋa Lazglafta. Ka Yesu nda h̄eŋ mantsa: ⁶ «Ts̄eŋa skwi ta ngh̄e kuni na ná, dza'a saghasa fitik ŋa kwal kul ngh̄eŋlaŋtá nzugwatá pala ta sani, dza'a tasiŋtasa lu,» ka'a.

Skwi dza'a magaku ma kdakwa gh̄eŋa hadik

Mat 24:1-2, Mak 13:3-13

⁷ «Mghama da! Yawu dza'a magakwa tsa skwiha ya, mnd̄era wati ŋizla dza'a k̄al lu ka snaŋtá magakwa tsa skwiha ya tama?» ka h̄eŋ nda tsi. ⁸ «Daswa ka kuni da nanaghunaftá lu, kabga nda ndgha gwal dza'a sagha ka klaftá hga da ka mnay kazlay: "I'i Kristi, ndusakndusa fitik," ka h̄eŋ dza'azlay. Yaha kuni da dza'a mista taŋ. ⁹ Badu da snaŋta kuni ta mna gwađa ta vulu ta vulu lu, nda ghazenzen̄eŋ ta ghazenzen̄eŋ lu ya, yaha ŋudufa ghuni da t̄fu, ya kdakwa gh̄eŋa hadik a tsaya karaku wa. Tkwe' ka tinlaghuta tsa skwiha ya ta slata,» ka'a. ¹⁰ «Dza'a vulay mnd̄era sana mnduha ta vulu nda mnd̄era sana mnduha. Dza'a vulay sana mgham ta vulu nda sana mgham. ¹¹ Dza'a ghudzavafghudza hadik katakata. Dza'a mamu daŋwaha, nda maya guli ma vliha kavghakavgha. Dza'a mamu skwiha ta gaga zl̄eŋ, nda ŋizlaha dagaladagala dza'a saha ta luwa, ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá duhwalha Yesu

¹² «Ma kđaku tsa skwiha ya magaku dza'a kasay lu ta kaghuni, dza'a ghuyay lu ta đanwa ņa ghuni, dza'a hlay lu ta kaghuni da hęga tagha skwa la Yahuda, ņa tsaghunaghatá guma, dza'a tsatsam tsatsa lu ta kaghuni ma gamak, dza'a hlay lu ta kaghuni ta kęma mghamha nda ņumnaha, kabga nzakwa ghuni ka ņa đa. ¹³ Dza'a slaghunaghasla tsa skwiha ya, ņa maranĵta ghuni ta nzakwa ghuni ka maslęmtsęka đa. ¹⁴ Wya skwi ņa famta ghuni ma ghęŋ: Yaha kuni laghwi da ndanay ká kuni dza'a waraptá ghęŋa ghuni. ¹⁵ I'i, dza'a ndanaghunaktá tva gwadaha nda difil ņa ņarapta ghuni ta ghumaha ghuni, ņa trapta taŋ ta skwi ņa mbęđay. ¹⁶ Kulam nda dadaha ghuni tani, nda mamaha ghuni tani, nda zwanama ghuni tani, nda zbęha ghuni tani, nda graha ghuni guli tani, dza'a vlatá kaghuni ņa pslanaghutá sanlaha mataba ghuni. ¹⁷ Dza'a husanĵusa kuni ta hęŋ demdem, kabga nzakwa ghuni ka ņa đa. ¹⁸ Ama đer turtuk had ya dza'a đadavaghuta ma swida ghęŋa ghuni wa. ¹⁹ Drusa ka kuni da nzata, ya tsaya dza'a kęl kuni ka kataftá htsiŋa ghuni,» ka'a.

Skwi dza'a slanaghatá luwa Ursalima

Mat 24:15-21, Mak 13:14-19

²⁰ «Bađu da nghanĵta kuni ta wanafta sludzihya ta luwa Ursalima ya, ya ndusa kđakwa gwada tida nda tsa. ²¹ Ka mantsa tsi katsi, ka hwaya gwal ta hadika Zudiya ta ghwá. Ka sli'apta gwal ma luwa Ursalima guli. Yagha gwal tahula luwa da sagha ka lami da huda luwa. ²² Mantsa ya dza'a tsanaghata Lazglafta ta guma ta mnduhani, ņa hđanamtá ghęŋa skwi ya nda vinda ma deftera Lazglafta. ²³ Đanwa ņa mi'aha nda huđi dza'azlay, nda gwal nda zwan ta ghuya taŋ ma tsa fitik ya, kabga dza'a mamu ghuya đanwa dagala ma tsa fitik ya. Dza'a marananĵmara Lazglafta ta basa ņudufani ta tsa mnduha ya. ²⁴ Dza'a pslapsla lu ta hęŋ

nda kafay nda za, dza'a hlaghahla lu ta həŋ da ga vu'a mataba mndəra sana mnduha. Dza'a tasiŋtasa gwal kul snaŋtá Lazglafta ta luwa Ursalima, ha ka kdaghuta fitika gay taŋ ta mgham.»

Dza'a vragavra Zwaŋa mndu

Mat 24:29-31, Mak 13:24-27

²⁵ «Dza'a nghaku ŋizla ta fitik nda tili nda tekwatsa. Ta ghəŋa hadik guli, dza'a ghudzaga drəf, ŋa vavalakwa imi, ŋa ksutani ta mnduha ka zləŋ katakata, snaŋta a həŋ ta skwi ŋa magay wa. ²⁶ Dza'a rwaku mnduha da zləŋa vəl ndana skwi dza'a magaku ta ghəŋa hadik, kabga dza'a ghudzavafghudza skwiha nda mbra nda mbra ta luwa. ²⁷ Ma tsaya dza'a nghanŋa lu ta Zwaŋa mndu ta saha ma mbrakwani nda glakwani dagala ma kusay. ²⁸ Ka zlrəfzlrə tsa skwiha ya ta magaku katsi, ka payavata kuni, ka kapaŋta kuni ta ghəŋ ya ndusakwa fitika mbakwa ghuni tsa,» ka'a.

Gwada ta ghəŋ ghuraf

Mat 24:32-35, Mak 13:28-31

²⁹ Wya ka'a granafá həŋ guli: «Nghawangha ta ghuraf nda inda fuha ba. ³⁰ Ka nda ngha kuni ta zlrəfta taŋ ta daku, gi nda sna kuni ndusa dəwiŋ kə'a. ³¹ Mantsa ya, ka nda ngha kuni ta magakwa tsa skwiha ya, ka snaŋta kuni ndusakndusa fitika ga mghama Lazglafta kə'a. ³² Kahwathwata ka yu ta mnaghunata, had na mnduha gitana na dza'a rwuta demdem, makdaku inda tsa skwiha ya ka magaku wa. ³³ Dza'a lula luwa nda hadik, gwada da ná luta a dekdek wu,» ka'a.

Daswa ka kuni yaha kuni da hani

³⁴ «Daswa ka kuni da laghu kuni dzamtá ghəŋ ma skwi ŋa zay nda za, nda skwi ŋa say nda sa, nda ndana nzaku ma ghəŋa hadik, da sagha tsa fitika sagha Zwaŋa mndu ya

ksaghunaghata dluk. ³⁵ Manda vza kadəŋ ya dza'a sagha tsi ta ghəŋa inda mnduha ta ghəŋa hadik tender. ³⁶ Hzleŋa ka kuni nzata, ka va maga kuni ta du'a dər ta wati luwa tsi, kada mutsafta kuni ta ndapta ma inda tsa skwiha dza'a magaku ya, ŋa sladata ghuni ta kəma Zwaŋa mndu,» ka'a.

³⁷ Gifitik gifitik ya, ta tatagha skwi Yesu ma həga Lazglafta. Gahawu gahawu ya guli, laghwani hanə ta sana ghwá ta hgə lu ka ghwá zaytuŋ. ³⁸ Tsadakwa vli gasərdək ya, sli'adaghata inda mnduha da sna gwada ta mnə tsi ma həga Lazglafta.

22

Kurata Zudas ta skwaptá Yesu

Mat 26:1-5,14-16, Mak 14:1-2,10-11, Yuh 11:45-53

¹ Ka ndusagaghatá fitika za buradi kul had is mida ta hgə lu ka skala Pak. ² Ka zbə la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha ta tvi ŋa ksafatá Yesu ŋa dzata. Kəl həŋ ka psa tvi nda psa ná, kabga ta zləŋy həŋ ta mnduha.

³ Tsaw ka lami halaway da Zudas ta hgə lu ka Iskaryut ta nzakway mataba mbsaka gwal ghwanpdə his. ⁴ Ka sli'aftá Zudas ka laghwi dzrafta nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa gwal ta ngha həga Lazglafta kə'a dza'a laviŋtá ksanaftá həŋ ta Yesu. ⁵ Ka rfu tsahaya ta rfu. Dza'a vlaghavla aŋni guli ta tsemi, ka həŋ nda tsi. ⁶ Tahula dzrafta taŋ, ka zbə tsi ta fitik ya dza'a kəl tsi ka vlaŋtá həŋ ta Yesu kul snaŋtá mnduha.

Payay Yesu ta gwada ta skwa skala Pak

Mat 26:17-25, Mak 14:12-21, Yuh 13:21-30

⁷ Ka sagha tsa fitika za buradi kul had is mida ya. Tsa fitik ya ta kəl lu ka dzaŋa maŋazak ŋa za skala Pak. ⁸ Ka ghunaftá Yesu ta i Piyer nda Yuhwana: «Lawala ka dza'a kuni payamaftá skwa zaya Pak,» ka'a nda həŋ. ⁹ «Ga ta

kuma ka ta dza'a r̄ni payamafta na?» ka h̄eŋ nda tsi. ¹⁰ Ka'a nda h̄eŋ mantsa: «Wya tsi, na lama ghuni da luwa ya, dza'a guyaku kuni nda sana m̄ndu ta kla bzleghwa imi, ka dza'a kuni mistani da tsa h̄ega dza'a lami tsi ya. ¹¹ “Ga tsa vli ŋa zay r̄ni ta skwa zay ŋa skala Pak kawadaga nda duhwalha da ya na ka Mgham nda kagha?” ka kuni dazlay nda z̄'ala h̄ega ma tsa h̄ega ya. ¹² Ya dza'a maraghunamara ta vli ma sana dzuguvi dagala ta gh̄eŋa sana h̄ega, nda payatá inda huzla mida. Hada dza'a payamafta kuni ta skwa zay ŋa skala Pak,» ka'a nda h̄eŋ. ¹³ Ka sli'aftá h̄eŋ ka laghwi, ka slanaghatá h̄eŋ ta tsa skwiha ya manda ya mnanaf tsi ta h̄eŋ. Ka payaftá h̄eŋ ta skwa zay ŋa skala Pak hada.

Kwanaha zay Yesu ta skwi nda duhwalhani

Mat 26:26-30, Mak 14:22-26, 1Kwa 11:23-25

¹⁴ Na sagha tsa fitik ya, ka nzatá tsi ka za skwa zay kawadaga nda gwal ghunay. ¹⁵ Ka'a nda h̄eŋ mantsa: «Ndada a kumafta yu ta zay da ta na skwa zaya skala Pak na kawadaga nda kaghuni ma kdaku yu ghuya danwa wa. ¹⁶ Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, had' yu dza'a z̄eglantá na skwa zay na dekdek ha ka sagha fitika dzatá gh̄eŋani ma ga mghama Lazglafta wu,» ka'a. ¹⁷ Ka kapantá tsi ta leghwa, ka rfanaghatá tsi ta Lazglafta, ka'a mantsa: «Zlghawa ta na leghwa na, ka rafta kuni tida, ka'a. ¹⁸ Mantsa nzakwani, ka yu ta mnaghunata ná, kwanaha say da nana ta ima yakwa inabi dekdek, ha ka sagha fitika ga mghama Lazglafta.»

¹⁹ Ka kapaftá tsi ta buradi, tahula rfanaghatani ta Lazglafta, ka blanaptá tsi, ka'a mantsa: «Nanana ná, slu'uvgha da ya vla lu ŋa ghuni, ka maga kuni manda nana ŋa havay ghuni ta i'i,» k̄'a ka vlantá tsi ta h̄eŋ.

²⁰ Tahula zuta taŋ ta skwa zay, ka kapaftá tsi ta leghwa manda tsaya guli, ka'a mantsa: «Nana leghwa na ná, slərɓatá zughu mataba mnduha nda Lazglafta ya nda ma usa da ta pghuta ŋa ghuni. ²¹ Nghawa ɓa! Nana mndu ta skwaptá i'i na ná, wana ta za skwi zay kawadaga nda i'i. ²² Wya te'uwa dza'a mtaku Zwaŋa mndu manda ya ghada Lazglafta ta mnata, ama ɗaŋwani ma mndu dza'a vlatá Zwaŋa mndu ma dzva mnduha ŋa dzata!» ka'a.

²³ Ka zraftá tsa duhwalha ya ta ɗaɗaway da sani nda sani ta tsa mndu mataba taŋ dza'a magatá tsa skwi ya.

Wa mali na?

²⁴ Ka sli'avaftá gwada duk mataba tsa gwal ghunay ya. Wa ta nzakway ka mali mataba mu na? ka həŋ zlərdanafta. ²⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Ta ga má mgham mghama taŋ mghamha kul sɗaŋtá Lazglafta ta ghəŋa mnduha taŋ. “Ŋərma mnduha,” ká lu má hga aŋni, ka tsa gwal ta ga mgham ta ghəŋa taŋ ya. ²⁶ Yaha ŋa ghuni da nzakway manda tsaya. Katək ná, ka nzanza tsa mndu ka mali mataba ghuni ya manda zwaŋ kwitikw. Tsa mndu ta kla kəma ya guli, ka nzanza tsi manda mndu ta dga skwi ŋa mndu. ²⁷ Wa mali katək na, mndu ta nzata ka zay zay re? Ari mndu ta dɗayɗɗay a na? mndu ta nzata ka zay zay mali kasi'i ki'e? Ala, wana i'i mataba ghuni manda mndu ta dɗayɗɗay. ²⁸ Kaghuni, wana ɗɗavagɗa kuni kawadaga nda i'i ma ɗaŋwaha ghuyə yu. ²⁹ Manda ya payana Da ɗa ta vla ga mghamani ŋa ɗa ya, manda tsaya ta payaghunata i'i guli ta kaghuni. ³⁰ Ŋa nzata ghuni ka zay nda say ma ga mghama ɗa, ŋa nzanzafta ghuni ta dughurukwa má mgham mgham, ŋa tsay ghuni ta guma ta ghəŋa mndəra la Isra'ila ghwanɗə his.»

*Mnay Yesu ta krughuva Simuŋ Piyer
Mat 26:31-35, Mak 14:27-31, Yuh 13:36-38*

³¹ «Simuŋ! Simuŋ! Nda sna ka ra? dawafɔwaa halaway ta mbraku ŋa ktsida kaghuni manda hya ma dzelela*.
³² Tsaw magamaga yu ta du'a ta ghəŋa gha, kada kwala zlghay nda ŋudufa gha htuta dekdək. Baɗu vragaghuta gha da i'i ya, ka mba ka ta zwanama gha,» ka Yesu.
³³ «Mghama ɗa, ɗər dza'a tsamta ma gamak lu ta kagha, ɗər dza'a dzata nda dza lu ta kagha, nda fa vgha i'i ŋa dza'a mista gha,» ka Piyer nda tsi. ³⁴ «Piyer! ka yu ta mnaghata ná, makɗaku vazak ka wahata gita'una ná, hkən səla dza'a mnata ka kazlay: Sna a yu ta na mndu na wu kə'a,» ka Yesu.

Payavawa paya ŋa lmay

³⁵ Ka'a nda həŋ guli mantša: «Ma fitika ghwanaghata ɗa ta kaghuni da vəl di'ŋ da mna gwada, kul haɗ tsedi, kul haɗ zlibi, kul haɗ baɓah ya kay ní, mamu skwi pɗa kuni ra?» ka'a. «Haɗ wa,» ka həŋ zlghanaftá wi. ³⁶ «Ndana tama, ka mamu tseda mndu, ka klafta tsi, ka mamu zliba mndu, ka klafta tsi guli, ka haɗ kafay da mndu wu katsi, ka skwapta tsi ta lguta huɗani ŋa skwata. ³⁷ Ka yu ta mnaghunata ná, nana gwada Lazglafta ta mnay kazlay: Tekw tsatsi mataba gwal pslatá mnduha† kə'a ya, ka nza tsi ta ghəŋa i'i manda tsa. Ndanana, wana tsa skwi mnaf lu ta i'i ya dza'a magaku,» ka'a. ³⁸ «Mghama ɗa, wana kafayha his,» ka həŋ. «Prək tsa tsa,» ka Yesu nda həŋ.

Magay Yesu ta du'a

Mat 26:36-46, Mak 14:32-42

³⁹ Ka sli'aftá Yesu ka sabi, ka laghwi ta ghwa zaytuŋ manda ya snu tsi ta magay, ka laghu duhwalhani mistani guli. ⁴⁰ Manda bhadaghatani da tsa vli ya, «magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta dzəghaghunar skwi,» ka'a nda həŋ. ⁴¹ Ka tsaghutá tsi ta vgha ta vata həŋ ka

* 22:31 Ngha ta Lukwa 3:17. † 22:37 Ngha ta Isaya 53:12.

zaptá mtak præk ka mtaka wudadaptá pala. Ka tsəlbatá tsi ka maga du'a. ⁴² «Da! Ka má ta kumay ka, klaghukla ta na ghuya đanwa na ta ghəŋa da! Tsaw yaha da nzakw manda ya ta kumə i'i, ka nza tsi manda ya ta kumə kagha,» ka'a. [⁴³ Ka gi saha duhwalha Lazglafta daga ta luwa da vlatá mbraku. ⁴⁴ Ma tsa tdata ɲudufani ka ghuyay ya, ka ɲavatá tsi ka maga du'a, ka nutsa visani manda palaka us, ka tadaku ta hadik.]

⁴⁵ Manda kdakwani ta maga du'a, ka sli'aftá tsi ka lagha slanaghata duhwalhani ta hani kabga nda gurda ɲudufa taŋ katakata. ⁴⁶ «Kabgawu ta kəl kuni ka hani na? Sli'afwasli'a, magawamaga ta du'a kada kwala kuni ta zləmbuta dzəghaghunar skwi,» ka'a nda həŋ.

Ksaftá Yesu

Mat 26:47-56, Mak 14:43-50, Yuh 18:3-11

⁴⁷ Tata tsa gwada ya Yesu, nda sli'adaghata mnduha vlunduf slanaghata. Tsa mndu ta hgə lu ka Zudas tekw mataba duhwalha ghwanɲɲə his ya kay ta kəma taŋ. Ka lagha tsi tavata Yesu da brusay. ⁴⁸ «Ari Zudas! Nda ma brusay dza'a vlata ka ta Zwanja mndu ra?» ka Yesu nda tsi. ⁴⁹ Nghay tsa gwal kawadaga nda Yesu ya ta skwi dza'a magaku ná, ka həŋ mantsa: «Mghama da! Ka tsa ɲni ta həŋ nda kafay ra?» ka həŋ. ⁵⁰ Ka gi tsanamta sani mataba taŋ ta kwalva mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, ka tsaghutá sləməŋa zəghwani. ⁵¹ «Zlanwazla præk tsa!» ka Yesu nda həŋ. Ka ksantá tsi ta sləməŋa tsa mndu ya, ka mbanafata.

⁵² Ka Yesu nda tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la mali ta ghəŋa gwal ngha həga Lazglafta, nda la galata mndu ta sli'adaghata da ksay ya mantsa: «Nya kəl kuni ka sli'akta nda kafay nda kafay, nda sarak nda sarak na, gənda yu ra? ⁵³ Inda fitik yu si kawadaga nda kaghuni ma həga Lazglafta, zban a kuni ta ksaftá i'i wu, ɲa

ghuni nda mghama na grusl ná, na fitik na gita tama,» ka'a nda həŋ.

Hkən səla Piyer ta mnay sna a yu ta na mndu na wu kə'a

Mat 26:57-58,69-75, Mak 14:53-54,66-72, Yuh 18:12-18,25-27

⁵⁴ Tahula ksaf̄ta taŋ ta Yesu, ka klaghatá həŋ da həga ga mali ta ghəŋja gwal dra skwi ŋa Lazglafta. Ka sli'i Piyer tahula taŋ tahula taŋ. ⁵⁵ Vanagha va lu ta vu ma takataka daḅa həga, ka lagha Piyer nzata ka slinay mataba gwal ta nzaku ta slinayslinay.

⁵⁶ Kə'a ka sana kwalva ka marakw ná, ta nzaku Piyer ka slina vu, ka faftá tsi ta iri tida ka vitsay. «Si kawadaga na mndu na guli nda tsa mndu ya,» ka'a. ⁵⁷ «Makwana, sna a yu ta tsa mndu ya wu,» ka Piyer ka waḁay. ⁵⁸ Bats nzḁa, ka nghan̄tá sana mndu guli ta Piyer. «Tekw kagha mataba taŋ tani,» ka'a nda tsi. «Gra! Nu gwadá gha nda i'i tagha,» ka Piyer. ⁵⁹ Va rḅats nzḁa tahula tsa guli, «kahwathwata kawadaga na mndu na nda tsi, mnda la Galili ya,» ka sana mndu nda tsi nda mbraku nda mbraku. ⁶⁰ «Sna a yu ta na skwi ta kumə kagha ta mnay na gra wu,» ka Piyer. Tata tsa gwadá ya Piyer, ma va tsa fitik ya, ka wahatá vazak. ⁶¹ Ka mbəḁavatá Mgham Yesu nghagapta ka Piyer ma kuma. Ka havaktá Piyer ta gwadá mnana Yesu kazlay: Makḁaku vazak wahata gita u nana, hkən səla dza'a waḁata ka kazlay: Sana a yu ta na mndu na wu kə'a nda i'i kə'a ya. ⁶² Ka saghu Piyer dzibil ka laghu hərəḅa taw.

Dzay mnduha ta Yesu ka rarazay

Mat 26:67-68, Mak 14:65

⁶³ Mbaḁa tsa mnduha ta ŋanatá Yesu ya ka gagay, ka dəŋzlay. ⁶⁴ Ka hbanamtá həŋ ta patak ma kuma. «Tsatsaf tsatsa ta mndu ta dəŋzluḡhusta,» ka həŋ ka ḁaway da tsi.

⁶⁵ Ka vavazə həŋ ta rutsak tida ka rarazay.

Yesu ta kəma guma

Mat 26:59-66, Mak 14:55-64, Yuh 18:19-24

⁶⁶ Tsadəkwa vli, ka tskavatá la galata mnduha mataba la Yahuda, nda mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tagha zlahu ŋa mnduha, ka klaghatá həŋ ta Yesu da vla tsa guma taŋ. ⁶⁷ Ka həŋ mantsa: «Kagha Kristi ra? Mnaŋnaŋ mna,» ka həŋ. Ka Yesu mantsa: «Dər ki mnaghunata yu, zlgħəta a kuni wa. ⁶⁸ Dər ki dawaghunata yu, tsu'uta a kuni ta wani wa. ⁶⁹ Daga ndanana, dza'a nzanza Zwaŋa mndu nda ga zeghwa Lazglafta nda mbra.» Ka Yesu zlgħanaftawani ta həŋ. ⁷⁰ «Zwaŋa Lazglafta kagha nda yeya tama rke?» ka həŋ hlaftá wi. «Manda tsa nzakwani manda ya mna kuni,» ka'a nda həŋ. ⁷¹ «Mndəra wati gwada tata zbəgəлта mu, ya wya mnamamna vərda tsatsi nda wubisimani, nda sna sləməŋa amu?» ka həŋ.

23

Yesu ta kəma Pilatus

Mat 27:1-2,11-14, Mak 15:1-5, Yuh 18:28-38

¹ Ka sli'aftá həŋ demdem, ka klaghatá Yesu da Pilat ta nzakway ka ŋumna. ² «Wana na mndu na, slanagha ŋni ta hwazlaḃa mnduha ŋni. Ma plə kuni ta dzumna ŋa mgham Sezar, i'i Kristi ta nzakway ka mgham, ka'a,» ka həŋ ka vaza rutsak tida. ³ Ka Pilat mantsa: «Kagha mghama la Yahuda ra?» ka'a dawəŋta da tsi. «Manda tsa mna ka ya nzakwani,» ka Yesu zlgħanaftá wani. ⁴ Ka Pilat mantsa: «Ksaf a i'i ta skwi prək ka tsanaghata da ta guma ta na mndu na wu,» ka'a nda tsa la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda ya nda tsa dəmgə ya. ⁵ «Ta hwazlaḃa mndu na mndu na nda skwi ta taghə tsi. Wa a zrafta tsi ta hadika Galili, ka raganaptá inda hadika Zudiya, ha ka sagha da hadna,» ka həŋ ndi'ata ka mnay. ⁶ «La Galili na mndu na ra?» Ka Pilat dawəŋta snər tsi ta kuləŋtá

Galili. ⁷ Snaŋta Pilat kazlay: Sli'af ma luwa ta gə Hiridus ta mgham na Yesu kə'a, ka vriŋtá tsi ta Yesu da mgham Hiridus, kabga ma luwa Ursalima Hiridus ma tsa fitik ya.

Yesu ta kəma Hiridus Anŋtipas

⁸ Manda vradanaghatá, ka rfu Hiridus ta rfu nghər tsi ta Yesu, kabga nda kďa fitika zbayni ta nghanŋta, ta ghəŋa skwiha ta snə tsi ta mnay tida. Dza'a nghanŋgha yu ta maga sana mazəmzəm su'u na, ka'a sizlay. ⁹ Ka va ďadawu tsi ta skwiha kavghakavgha da Yesu. Sew haď sana skwi zlgħanaf tsi ta wani wa. ¹⁰ Hada la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tagħa zlahu ŋa mnduha. Ka va ŋavatá həŋ ka vaza rutsak tida. ¹¹ Mbaďa i Hiridus nda sludzihani ka dulay, ka gagay. Ka sudanavatá həŋ ta lgut káka nda ďinakwani, ka vriŋta da Pilat ta nzakway ka ŋumna. ¹² Daga baďu tsa, ksata gra i Pilat nda Hiridus tsa kabga si manda la ghuma nzakwa taŋ.

Habaftá Yesu ŋa dzata

Mat 27:15-26, Mak 15:6-15, Yuh 18:39—19:16

¹³ Manda tskanata Pilat ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tsa guma nda ďəmga tani, ka'a nda həŋ mantsa: ¹⁴ «Wana na mndu na ta hwazlaďa mnduha,» ka kuni klakta da i'i, ka ďawaŋtá yu da tsi ta kəma ghuni, haď skwi ďər turtuk mataba tsa skwiha ta mnə kaghuni tida ya ksaf yu da tsi wa. ¹⁵ Ksaf a Hiridus guli ta sana skwi da tsi wu, kəl tsi ka vraganaghata da amu. Wana guli haď sana skwi maga na mndu na ta nzakway prək ka dzata wa. ¹⁶ Wana yu dza'a sləvapta nda krupi ŋa zliŋta ďa,» ka'a. [¹⁷ Tsaw inda skala Pak ya ná, ta zliniszla tkwe' ta vu'a turtuk ma gamak ta həŋ.] ¹⁸ Ka həŋ mantsa: «Dzadza ta na mndu na ka zliŋnista ka ta Barabas,» ka həŋ hlaftá wi demdem ka skwa turtuk. ¹⁹ Tsaw tsa Barabas ya, tsamtsa lu ma gamak kabga vəl

dzatá mndu ma sli'avafta hwazlabaku nda ñumna. ²⁰ Ta kumay Pilat má ta zliñtá Yesu, ka gwadgəlganatá tsi ta həñ. ²¹ Ka həñ mantša: «Zləñafzləña ta udzu! Zləñafzləña ta udzu!» ka həñ hlaftawi. ²² Ka Pilat nda həñ ka mahkən mantša: «Nu va na ghwadaka skwi na maga tsi na? Ya wana slanagha a i'i ta dmaku maga tsi prək ka dzata wa. Ala, wana yu dza'a slvapta nda krupi, ña zliñta dā,» ka'a. ²³ «Zləñaftá Yesu ta udzu,» ka həñ va sganaghatá hlwi. Ka ñraptá tsa hlawa tañ ya ta Pilatus. ²⁴ Ka maganatá Pilat ta həñ ta tsa skwi kumañ həñ ya. ²⁵ Ka zliñtá tsi ta tsa mndu si tsam lu ma gamak ta ghəña vəl dzatá mndu ma hwazlabaku nda ñumna, ta dawu həñ ya. Ka vlanťá tsi ta həñ ta Yesu manda ya kumañ həñ.

Kla Yesu ña dzata

Mat 27:32-44, Mak 15:21-32, Yuh 19:17-27

²⁶ Ta klayklay həñ ta Yesu ka guyatá həñ nda Simuñ mnda la Sireñ ta vrakta ma vwah. Ka ñanatá həñ, ka fanaghatá tsa udza zləñay ya ña klayni mista Yesu. ²⁷ Ka sli'i mnduha rutututa mistani, ta dza'a mi'aha nda taw ka ñada ghəñ guli. ²⁸ Ka mbədavatá Yesu tvə tsa mi'aha ya, ka'a nda həñ mantša: «Ma taw kuni ta i'i kwagha Ursalima, tawawa tawa ta ghəña ghuni nda zwana ghuni. ²⁹ Wya dza'a saghasa fitik dza'a kəl lu ka mnay kazlay: Rfu da gwal ka dzəghəñ, kul tatá mndər, kul sanťá zwan ta u'a tañ kə'a. ³⁰ “Zlagawazla ta ghəña añni,” ka mnduha dza'azlay nda ghwáha, “bukwañnawa bukwa,” ka həñ dza'azlay nda kuđunurha! ³¹ Ka si manda nana maganata lu ta udza mkwenek ya ní, kighkigh dza'a slanaghata tsi ta ghwalatá udzu?» ka'a.

³² Mamu sanlaha ma ghwadaka mndu his guli ta hlu lu ña dza'a pslatá həñ kawadaga nda Yesu.

Dalaftá Yesu ta udza zləñay

³³ Bhadaghata tarj da tsa vli ta hgə lu ka «vla ghudz-ifa ghəj» ya, ka zləŋaftá həj hada, kawadaga nda tsa ghwadaka mnduha his ya kay. Pal sani nda ga zeghwani, pal sani nda ga zlaɓani. ³⁴ Ka Yesu mantsa: «Da! planapla ta dmakwa tarj, kabga sna a həj ta skwi ta magə həj wu,» ka'a. Ka vzə həj ta vindima ŋa daguvustá lguthani. ³⁵ Ka nzatá mnduha hada ka nghay. «Mbambanaf a tsi ta sanlaha kay ra? Ka si Kristi zbatá ŋa Lazglafta tsi katək ya ní, ka mbanafmba tsi ta ghəjani tama ɓa?» ka gwal dagaladagala ta ghəja la Yahuda ka ghubasa Yesu. ³⁶ Ka kladaghatá la sludzi guli ta imi masmasa ka vlay ŋani, ka ghubasu həj. ³⁷ «Ka mghama la Yahuda ka katsi, mbanafmba ta ghəja gha, ka ghəja gha,» ka həj. ³⁸ «Nana na mghama la Yahuda,» ka lu vindaftha skwi ka fagata nda ta ghəjani.

³⁹ «Kristi a kagha kay ra? mbanafmba ta ghəja gha ka ghəja gha, ka mbanafmba ta,» ka sani ma tsa ghwadaka mnduha zlanaf lu ya, ka razay. ⁴⁰ Ka sani dvanaghata mantsa: «Wana kagha ta ghuyay ghuyay manda tsatsi, zləja a kagha ta Lazglafta ra? ⁴¹ ŋa u ná, rakwani tsa'uwaghatá guma, kabga nisəla slna u maga u ŋu u ta mutsafta. Tsatsi, had skwi ga tsi wu,» ka'a. ⁴² Ka'a ta hula tsa guli mantsa: «Ka havapta ka ka i'i badu saghar ka da ga mgham,» ka'a nda Yesu. ⁴³ Ka Yesu mantsa: «Kahwathwata ka yu ta mnaghata na, gita u na dza'a kawadaga ka nda i'i ma luwa da,» ka'a.

Saba hafu ma Yesu

Mat 27:45-56, Mak 15:33-41, Yuh 19:28-30

⁴⁴⁻⁴⁵ Dək fitik ma ghəj, ka haftá skwi ta wa ira fitik, ka nutá vli ka grum ta inda tsa hadik ya, ha ka lagha ta fitik hawu. Ka tavaptá tsa zlala tamə lu ma həga Lazglafta ya tsəra' ma takataka. ⁴⁶ Ka Yesu mantsa: «Da! Ma dzva

gha ta vlaghata yu ta hafa da*,» ka'a wahata nda lwi dagala. Tahula mnatani ta tsa gwaɗa ya, ka sabi hafu mida. ⁴⁷ «Kahwathwata si n̄ərma mndu na mndu na,» ka mghama sludzi la Ruma nghər tsi ta tsa skwi ta magata ya, ka zləzlvu tsi ta Lazglafta. ⁴⁸ Tahula nghan̄ta taŋ ta tsa skwi ta magata ya, ka vraghutá inda tsa gwal si ta lagha nghay ya nda wuwuslika dzvu. ⁴⁹ Ka nzaktá inda graha Yesu, nda tsa mi'aha ta safi mistani daga ma Galili ya, ka ngha tsa skwi ta magaku ya.

Paɗamta Yusufu ta Yesu

Mat 27:57-61, Mak 15:42-47, Yuh 19:38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Mamu sana n̄ərma mndu tɗukwa nzakwani, ta hgə lu ka Yusufu. Mnda la Arimate ya, sana luwa ta nzakway ta hadika la Yahuda. Ta kzlaykzlay tsatsi ta sagha fitika ga mghama Lazglafta. Tekw tsatsi mataba gwal dagaladagala ta vla hidaku. Tsu'af a tsatsi ta tsa skwi tsin̄ lu ta ghəŋani ma guma n̄a magay, ka magata lu ya wa. ⁵² Ka sli'aftá tsa mndu ya ka lagha da Pilat ta nzakway ka n̄umna da ɗawaftá tvi n̄a dza'a kla mbla Yesu. ⁵³ Ka laghu tsi klagatá mbla Yesu ta udza zləŋay, ka mbsamtá tsi ma wupay, ka laghu tsi famta ma kulu huhrap lu ma kluluh ta kul famtá lu ta mbli mida karaku. ⁵⁴ Baɗu luma madagala tsa fitik ya, ta ghwan̄ a lu ka lami da Sabat wa.

⁵⁵ Ka sli'aftá tsa mi'aha si ta safi mista Yesu daga ma Galili ya mista Yusufu. Ka nghanatá həŋ ta vla tsa kulu ya, nda ya ka lu hananamtá Yesu mida. ⁵⁶ Ka vraghatá həŋ da luwa. Ka payaftá həŋ ta rɗi nda urdi n̄a masay ta mbla Yesu. Ka nzaptá həŋ baɗu Sabat manda ya ta mnə zlahu.

24

Sli'agapta Yesu ma kulu

Mat 28:1-10, Mak 16:1-8, Yuh 20:1-10

* 23:46 Ngha ta Zabura 31:6.

¹ Wrək tgha gasərdək badu dəmas, ka klaftá tsa mi'aha ya ta tsa rdi nda urdi payaf hən̄ ya kay, ka sli'af̄ta ka laghwi ta kulu. ² Kə'a ká hən̄ ná, taŋwalaghutaŋwala lu ta tsa klam kəl lu ka huŋta ya. ³ Ka lami hən̄ dida, ngha a hən̄ ta mbla Mgham Yesu mida wa. ⁴ Trid̄, traptra hən̄ ta skwi ŋa ndanay. Gi ka zlagaptá duhwalha Lazglafta his ta kəma taŋ nda sudatá lgut ta wudaku tilil ta vgha taŋ. ⁵ Ka ksaf̄tá zlən̄ ta hən̄ katakata, ka dzadzata hən̄ ta ghəŋa taŋ nda ta hadik. Ka tsa duhwalha Lazglafta ya nda hən̄ mantsa: «Ta zbə ŋaw kuni ta mndu ndiri mataba gwal nda rwa na? ⁶ Ta had hadna wa, sli'apsli'a tsatsi nda hafu. Havakwahava ta skwi mnaghuna tsi ma fitika nzakwani ta ma Galili. ⁷ Ka'a mnata na: "Nda nza tkwe' ka klaftá Zwaŋa mndu ka fanamtá gwal dmaku ma dzvu, ŋa dzata ta udza zlən̄ay, ŋa sli'agaptani nda hafu ma mtaku badu mahkəna fitik kə'a ya."»

⁸ Ka havaktá tsa mi'aha ya ta skwi ya si mnana Yesu ta hən̄. ⁹ Sli'af̄ta taŋ ta kulu, ka laghu hən̄ da rusanaf̄tá inda tsa skwiha ya ta tsa duhwalha ghwan̄pdə nden̄ ya nda pdakwa sanlaha. ¹⁰ Tsa mi'aha ta mna tsa gwada ya ŋa gwal ghunay ya ná, i Mari makwata Magdala, nda Yuwana, nda Mari mani ma Yakubu, nda sanlaha ma mi'aha ta dza'a mista taŋ ya hən̄. ¹¹ Ta nghə ka tsabaku hən̄ ta tsa gwada ya, zlghaf a hən̄ ta gwada tsa mi'aha ya wa. ¹² Piyer ya tani, sli'af̄tá tsatsi nda hwaya ka laghwi ta kulu, ka bukわたá tsi, kə'a kə'a ná, wupay yeya nghan̄ tsi ŋufuk ta hadik, ka vraghatá tsi dzaghani nda ndərmima tsa skwi ta magaku ya.

Yesu ta tva dza'a da luwa Imayus

Mak 16:12-13

¹³ Badu va tsa fitik ya, ka sli'af̄tá sana duhwalha his, ka dza'a da sani luwa ta hgə lu ka Imayus. Ta magay meli ghwan̄pdə nden̄ matakataka taŋ nda luwa Ursalima.

¹⁴ Ka dza'a həŋ nda ghwa yiva ta ghəŋa skwi ta maguta.
¹⁵ Tata dza'a nda ghwa yiva ta ghəŋa tsa skwi ta maguta ya həŋ, ka ksafťá Yesu ta həŋ ka mbada kawadaga nda həŋ.
¹⁶ Ka hanaftá skwi ta iri ta həŋ, tsəmaf a həŋ wa. ¹⁷ Ka Yesu mantsa: «Ta ghəŋa wu ta dza'a kuni nda ghwa yiva na?» ka'a nda həŋ. Gagərdzək sladaslada həŋ, ka nzata sasgama. ¹⁸ Ka sani mataba taŋ ta hgə lu ka Kliyupas nda tsi mantsa: «Si laghu diga kagha ta magaku skwi ma Ursalima ma na fitik na na?» ka'a. Ka Yesu mantsa: «Nya ta magaku na?» ka'a nda həŋ. ¹⁹ Ka həŋ nda tsi mantsa: «Sna a ka ta skwi ta maguta nda Yesu mnda la Nazaret ta nzakway ka anabi dagala, nda sgit ma gwadani, ta magata skwa mandərmimi ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma inda mnduha, ²⁰ klaf la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tsamatá guma, ka vlatá həŋ ŋa dzata, ka zləŋaftá həŋ ta udza zləŋay ra? ²¹ Tsatsi dza'a mbanafťá la Isra'ila ka ŋani sizlay, kulam nda tsa, hkən gita manda luta tsa skwiha ya. ²² Aŋ mndani, ta ndərmimi nda ndərmima ŋni ta gwada sana mi'aha mataba ŋni ta sli'afťa wrək tgha, ka laghu ta kulu. ²³ Ta lagha həŋ, slanagha a həŋ ta mblani wu, ka vraktá həŋ da mnay: "Maravamara duhwalha Lazglafta ta wa ira ŋni, ka mnə həŋ ŋaŋni kazlay: Sli'afslí'a nda hafu kə'a." ²⁴ Ka sli'afťá sanlaha mataba ŋni guli ka laghu ta kulu, ka slanaghatá həŋ ta tsa skwi ya manda va tsa mnə tsa mi'aha ya. Tsatsi, ngha a həŋ wu,» ka'a. ²⁵ Ka Yesu nda həŋ mantsa: «Mnduha kul had mahizl ma ghəŋa taŋ, ta daramay nda darama ta zlgha inda skwi mna la anabi! ²⁶ Nza a tkwe' ka ghuyay Kristi ta tsa daŋwaha ya makdaku tsi ka lami da glakwani ra?» ka'a nda həŋ. ²⁷ Ka zraftá Yesu ta rusa gwada ta ghəŋani manda ya mna i Musa nda inda la anabi ma deftera Lazglafta.

²⁸ Ndusadaghata taŋ nda tsa luwa ta dza'a həŋ ya, mbada Yesu ka kda mbada manda mndu ta kuma dza'a da

vla di'ij. ²⁹ «Nawanawa, nzanza kawadaga nda arjni, nda hløma fitik, ndusa rvidik,» ka høj nzafta tida, ka ñanata, ka lamø tsi da høgä ka nzata kawadaga nda høj. ³⁰ Ta zø tsi ta skwa zay kawadaga nda høj, ka klaftá tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta, ka ðlanaptá tsi*, ka valañtá tsi ta høj. ³¹ Nzidid, tsalatsala ira tañ ka tsømaftá høj, gi lay nghøgla a høj tavata høj wa. ³² «Burburbur a ñudufa u ma fitika mnayni ta gwada ta rusu tsi ta skwi ma deftera Lazglafta ña u ta tvi kay ra?» ka høj mataba tañ.

³³ Tahula tsa, gi ka sli'aftá høj ka vraghuta da Ursalima. Bhadaghata tañ, ka slanaghatá høj ta tskata vgha tsa duhwalha ghwanpdø ndeñ ya, kawadaga nda gwal si ta dza'a mista tañ, ³⁴ ta mnaymnay kazlay: Kahwathwata sli'agapsli'a Mgham Yesu nda hafu. Nda ngha Piyer kø'a. ³⁵ Ka rusu tsahaya guli ta skwi ta maguta ta tvi nda ya ka høj tsømaftá Yesu, ma fitika ðalanaptani ta buradi.

Maravata Yesu da duhwalhani

Mat 28:16-20, Mak 16:14-18, Yuh 20:19-23, Slg 1:6-8

³⁶ Tata rusa tsa gwada ya høj, ka gi maravata vørdaka Yesu mataba tañ, ka'a mantsa: «Ka vlaghunavla Lazglafta ta zdaku» ka'a ganaghatá zgu ta høj. ³⁷ Ka ksafatá tsi ta høj ka zløj, ka ghudzaku høj katakata, ba glamglam ya ka høj sizlay. ³⁸ Ka Yesu nda høj mantsa: «Nya ta ghudza kaghuni na? Nya ta køl kuni ka dga ghøj? ³⁹ Nghawangha ta dzvuha ða nda sөлaha ða ða, va tsa i'i yeya. Ksihawaksa, ka vitsidivata kuni. Had' slu'uvgha nda ghudzif ma glamglam manda tsa ta ndanu kaghuni ta ghøjna i'i ya wu,» ka'a. ⁴⁰ Ta mnø tsi ta tsaya ná, ta marø tsi ta dzvuhani nda sөлahani ña tañ. ⁴¹ Ta graf a høj karaku wu, ta rfu høj katakata ka ndørmimay. Ka Yesu mantsa: «Mamu skwa zay da kaghuni hadna ra?» ka'a nda høj.

* 24:30 Ngha ta Lukwa 22:19.

⁴² Ka vlar̄tá h̄əŋ ta sulatá klipi ki'a. ⁴³ Ka zlḡhaftá tsi ka zay ta wa ira tar̄.

⁴⁴ Ka'a nda h̄əŋ mantsa: «Wana na skwi si ta mn̄ə yu ŋa ghuni ma fitika nzakwa da kawadaga nda kaghuni kazlay: "Inda skwi ya vindaf lu ta gh̄əŋa i'i ma deftera Musa nda ya ma deftera la anabi, nda ya ma Zabura ná, dza'a magaku k̄ə'a ya kay,"» ka'a nda h̄əŋ. ⁴⁵ Ka gunanar̄tá tsi ta mahizl ta h̄əŋ ŋa snar̄tá skwi vindaf lu ma gwad̄a Lazglafta. ⁴⁶ Ka'a nda h̄əŋ guli mantsa: «Wya ka lu vindaf̄ta: Dza'a ghuyay Kristi ta dar̄wa, ŋa sli'agaptani ma mtaku nda hafu badu mahk̄ən. ⁴⁷ Dza'a mn̄ay lu tkwe' nda hgani ŋa inda mnd̄əra mnduha ka mb̄ədanaf̄ta h̄əŋ ta nzakwa tar̄, ŋa planata Lazglafta ta dmakwa tar̄. Tiŋəl ma luwa Ursalima dza'a zrafta lu ta mn̄ay. ⁴⁸ Kaghuni ta nzakway ka masl̄əmts̄əka tsa skwiha ya k̄ə'a ya. ⁴⁹ Wya yu dza'a ghungaghunatá tsa skwi taghunaf̄ Da d̄a ta imi ta sl̄əm̄əŋ ya. Kaghuni, ka nzata kuni ma hud̄a luwa ha ka saha mbraku daga ta luwa da mbraghunaf̄ta,» ka'a nda h̄əŋ.

Sli'a Yesu ka zlar̄tá duhwalhani

Mak 16:19-20, Slg 1:9-11

⁵⁰ Ka hlaftá Yesu ta h̄əŋ ma hud̄a luwa, ka laghu h̄əŋ nda tv̄ə luwa Betani. Bhadaghata tar̄ da hada, ka kapaf̄tá tsi ta dzvu ka tfanaghatawi ta h̄əŋ. ⁵¹ Tata tfaytfay ta wi ta gh̄əŋa tar̄, ka dgaghutá tsi ta vgha nda h̄əŋ, ka klaghatá lu ta luwa. ⁵² Hah̄əŋ, manda kd̄akwa tar̄ ta ts̄əl̄banatá ts̄əl̄bu, ka vraghata h̄əŋ da Ursalima nda rfu katakata. ⁵³ Ka gd̄atá h̄əŋ ta lagha da nzaku ma h̄əga Lazglafta ka zl̄əzlvay.

Deftera Lfiċa Dżratawi
New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

